

treballem

per una economia més propera

**Pla de Desenvolupament Econòmic
de Sant Andreu 2017-2021**

Més col·laborativa · Més social · Més redistributiva · Més propera · Més solidària · Més plural · Més implicada · Més sostenible

**Ajuntament de
Barcelona**

**Districte de
Sant Andreu**

**Barcelona
Activa**

Benvolgudes i benvolguts,

El Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Andreu 2017-2021 neix amb la voluntat de ser un instrument que contribueixi a reduir les desigualtats socioeconòmiques i els desequilibris territorials, enfortint i facilitant la generació d'activitat econòmica al nostre Districte. Aquests objectius consisteixen a millorar les possibilitats del veïnat que busca feina o pateix precarietat laboral, enfortir els comerços de proximitat i reactivar el Polígon Industrial del Bon Pastor. També busca impulsar projectes d'Economia Social i Solidària i donar suport a idees de negoci, a més d'incidir en la gestió d'un turisme sostenible.

Aquest Pla té en compte les necessitats del Districte, i també les seves potencialitats. Sant Andreu destaca per ser un territori divers que compta amb un teixit associatiu ric i dinàmic, un comerç de proximitat viu i molt arrelat, un teixit industrial potent i un destacat capital cultural, tant en clau tradicional com avantguardista. Tots ells elements clau per desenvolupar un model d'activitat econòmica que tingui un vincle estret amb el territori.

Posant en el centre el benestar del dia a dia del veïnat, el Pla aposta per un model d'economia plural i una promoció econòmica de proximitat, que vol impulsar tant l'activitat econòmica convencional com la innovació socioeconòmica i l'Economia Social i Solidària. Aquesta proximitat té a veure amb apropar programes i serveis a les persones i adaptar-los a les seves necessitats. En són exemples l'acostament de diversos recursos ocupacionals al Districte per facilitar la inserció i lluitar contra la precarietat laboral; la dinamització i enfortiment del Polígon Industrial del Bon Pastor i la seva connexió amb el territori i l'economia verda; la millora de la competitivitat del comerç de proximitat, o el suport a iniciatives de desenvolupament del territori, tant de caire individual com col·lectives, del teixit social, comunitari i econòmic.

També forma part de l'essència del Pla possibilitar la coproducció entre l'Administració municipal i aquest teixit social, comunitari i econòmic, en què el lideratge públic incorpori la visió i la implicació del conjunt d'actors del territori per donar respostes que impulsin l'economia de proximitat.

Aquesta aspiració d'un model econòmic més just i més sostenible, que constitueix el marc sobre el qual s'ha confeccionat el Pla, necessita la implicació del veïnat de Sant Andreu, de les seves entitats, del seu comerç, dels seus col·lectius, de les seves empreses i del seu teixit socioeconòmic. És per això que des d'aquí us animem a participar en els espais de governança del Pla i en la coproducció de les seves mesures. Entre totes i tots, fem-lo possible!

Gerardo Pisarello Prados
Primer tinent d'alcaldia
d'Economia i Treball, Ciutat
Digital i Relacions Internacionals

Laia Ortiz
Regidora del districte
de Sant Andreu

Índex

01. PRESENTACIÓ	5
01.1. Què és un Pla de Desenvolupament Econòmic?	5
01.2. Com entenem el desenvolupament local?	6
01.3. Context per al desenvolupament econòmic local	8
01.4. Procés d'elaboració del Pla	13
02. DIAGNOSI I VISIÓ DE FUTUR	15
02.1. Diagnosi	15
02.2. Visió de futur	43
03. LÍNIES ESTRATÈGIQUES I MESURES	51
03.1. Ocupació de qualitat	51
03.2. Desenvolupament i economia de proximitat	57
03.3. Economia Social i Solidària	68
03.4. Turisme sostenible	73
03.5. Nou lideratge públic	75
04. CRONOGRAMA	79
05. RECURSOS	84
06. GOVERNANÇA	86
07. ANNEX	88

01. Presentació

01.1. QUÈ ÉS UN PLA DE DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC?

El Pla de Desenvolupament Econòmic (PDE) és un instrument que vol impulsar el desenvolupament local de Sant Andreu i, per tant, generar activitat econòmica equilibrada, sostenible i arrelada al territori, que contribueixi a satisfer les necessitats dels seus veïns i les seves veïnes a partir de la concertació d'una estratègia amb els actors del Districte.

Neix amb la vocació de ser un paraigua que integri el conjunt d'intervencions de desenvolupament econòmic de tots els actors de Sant Andreu, ja siguin impulsades o coimpulsades per l'Administració, el teixit social i comunitari o l'econòmic. En aquest moment el Pla vol generar un marc coherent i coordinat d'intervenció de les accions preexistents i de les que sorgeixen per donar resposta a altres necessitats i que, en definitiva, es retroalimenten.

El Pla vol implicar i es dirigeix a: comerços i serveis de proximitat, veïns i veïnes dels barris que es troben en situació d'atur, persones que treballen en condicions precàries, iniciatives comunitàries, entitats existents d'Economia Social i Solidària (ESS), així com a persones que volen desenvolupar iniciatives emprenedores d'economia convencional i d'altres economies.

És, per tant, un full de ruta d'activació econòmica del districte de Sant Andreu que s'estableix pel període 2017-2021, fruit d'un procés d'anàlisi, reflexió i debat, que defineix i focalitza estratègies i accions. En qualsevol cas, el Pla ha de ser flexible i viu per poder agregar totes aquelles iniciatives que, en l'àmbit socioeconòmic, es puguin donar en el transcurs d'aquests sis anys per part de qualsevol dels actors del territori, així com per poder redefinir actuacions de manera consensuada.

El Pla de Desenvolupament Econòmic que es presenta consta de **10 línies estratègiques i 42 mesures** que s'organitzen en cinc àmbits: ocupació de qualitat, desenvolupament i economia de proximitat, Economia Social i Solidària, turisme i nou lideratge públic.

Es pot consultar al web ajuntament.barcelona.cat/santandreu/pla-desenvolupament-economic/ l'evolució de les mesures.

01.2. COM ENTENEM EL DESENVOLUPAMENT LOCAL?¹

Aquest Pla entén que el desenvolupament econòmic local té com a objectiu promoure activitat econòmica orientada a solucionar les necessitats de les persones que habiten un territori, amb perspectiva de distribució de la riquesa, de gènere, intercultural i de sostenibilitat ambiental. És un desenvolupament que aprofita els recursos propis de la zona per configurar un ecosistema econòmic plural que aculli diferents pràctiques econòmiques i estimuli diferents sectors d'activitat econòmica, mitjançant la concertació de polítiques i projectes entre l'Administració pública, el teixit comunitari, el sector social i el sector privat.

De manera més desglossada, és un desenvolupament que:

- Posa al centre les necessitats de la població i la millora de la seva qualitat de vida. No contempla únicament el creixement de la riquesa sinó que es fixa en com la riquesa es distribueix i beneficia el conjunt de la societat. És part d'una economia plural al servei de la ciutadania que promou condicions de treball justes, en un entorn saludable, i té en compte la protecció ambiental i la cohesió social.
- Considera el territori de forma integral, amb especial atenció a la manera de generar dinàmiques virtuoses, cosa que implica treballar des de la interrelació entre els diferents àmbits de la promoció econòmica: formació, ocupació, empresa i empenedoria convencionals, i la mirada de l'Economia Social i Solidària i de l'economia de les cures.
- Contempla allò local com l'oportunitat d'impulsar estratègies concertades de dinamització econòmica entre els diferents agents del territori -públics, privats i comunitaris-, amb un clar lideratge públic que facilita, acompanya, promou o es vincula a la idea desitjada de lideratge comunitari. Promou també activament el treball transversal i cooperatiu entre les diferents administracions implicades i entre les diferents àrees de l'Ajuntament, buscant la màxima alineació i coherència entre les actuacions que es duen a terme per tal que siguin més eficaces.
- Estimula el sector privat per aconseguir un major retorn social i ambiental per a tots i totes, alhora que impulsa el sector de l'Economia Social i Solidària perquè es basa en relacions més justes i democràtiques i pel seu alt valor de sostenibilitat i resiliència, que resisteix millor els embats de la crisi, entre altres característiques.
- Té una mirada de gènere, en tant que atén a les necessitats específiques de les dones, posa èmfasi a millorar les seves condicions de vida -tenint en compte que pateixen una major taxa d'atur, tenen nivells majors de precarietat en el treball i de pobresa, i reben menors salaris i pensions- i, alhora, pretén dignificar i donar valor a aquelles feines tradicionalment feminitzades, desvaloritzades i poc qualificades però que tanmateix són imprescindibles pel benestar i la vida, com ara la neteja o la cura de les persones.
- Té una mirada intercultural en les seves diagnosi i intervencions i creu, per tant, en les polítiques efectives de foment de la igualtat de drets, deures i oportunitats que combatin situacions d'exclusió i discriminació per procedència o diferències culturals.

¹ Al llarg de tot el document, la forma que emprarem més sovint serà "desenvolupament econòmic de Sant Andreu", si bé l'entendem igual que altres possibilitats com "desenvolupament local" o "desenvolupament local de proximitat" o, tal com recull el PAD, "desenvolupament i economia de proximitat". Totes aquestes formes al·ludeixen a una mateixa idea definida en aquest apartat.

- Té una mirada generacional a mitjà i llarg termini, entenent que el treball amb infants i joves és clau pel desenvolupament local de proximitat i està relacionat amb el foment de la consciència ciutadana sobre els efectes socials de l'activitat econòmica en totes les seves fases (producció, comercialització, consum o finançament, entre d'altres).

El desenvolupament local entès d'aquesta manera té l'origen en les noves línies estratègiques de Barcelona Activa, que situen la proximitat i la territorialització com a criteris generals d'actuació.

Es tracta d'un nou model de dinamització econòmica que es tradueix en serveis i accions als territoris -més a prop dels veïns i les veïnes-, que arribin a més sectors socials i que siguin dissenyats en coproducció amb els districtes i els actors del territori.

Els Plans de Desenvolupament Econòmic de Districte, com és el cas del de Sant Andreu, són un exemple d'aquesta forma de fer desenvolupament local de proximitat, que també conviu i es relaciona amb altres intervencions de desenvolupament local a escala ciutat o amb altres perspectives territorials que incorporen més d'un districte.

01.3. CONTEXT PER AL DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC LOCAL

Antecedents del Pla de Desenvolupament

La Llei de barris 2/2004 a Trinitat Vella i al Bon Pastor i Baró de Viver

En els darrers anys el Districte ha comptat amb dues intervencions emmarcades en la Llei de barris 2/2004, en concret als barris de la Trinitat Vella i del Bon Pastor i Baró de Viver. La Llei va suposar la creació de projectes d'intervenció integral en aquests dos territoris –comunament coneguts com a “Plans de Barris”- com a palanca per a la transformació urbana. Els Plans de Barris combinaven intervencions urbanístiques amb d'altres de naturalesa social, tot i que en diverses ocasions, les primeres van pesar més que les segones.

Marc socioeconòmic del Pla de Desenvolupament: estratègies i instruments

Estratègia per l'Ocupació a Barcelona (EOB) 2016-2020

L'EOB defineix un total de 30 mesures que serveixen com a punt de partida per treballar conjuntament amb els actors vinculats a l'ocupació, prioritant en les intervencions l'atenció als i les més vulnerables, la proximitat i la territorialització per lluitar contra l'atur i la precarietat laboral. L'EOB ha estat elaborada per la Taula d'Ocupació de Barcelona, que reuneix a representants d'una cinquantena d'institucions i entitats del sector públic i el món acadèmic, social, econòmic i veïnal, com ara sindicats, patronals, cambres de comerç, administracions, entitats socials, universitats, escoles de negoci o gremis empresarials, entre d'altres. Aquesta estratègia consensuada i compartida de foment per a l'ocupació vol promoure una major articulació i concertació de les polítiques de promoció de l'ocupació, garantint de manera transversal una major perspectiva de gènere i atenció a la diversitat; incrementar les actuacions ocupacionals; transversalitzar la prioritat de l'ocupació al conjunt de les àrees municipals i apropar els serveis al territori i a les necessitats de les persones. L'EOB prioritzarà les actuacions i recursos adreçats als col·lectius de vulnerabilitat o precarietat laboral: dones, persones majors de 45 anys en situació d'atur de llarga durada i persones sense papers. A Sant Andreu, l'EOB servirà com a referència per al desplegament d'accions d'impuls de l'ocupació.

Pla per al Foment de l'Ocupació Juvenil de Qualitat 2016-2020

En el context de crisi dels darrers anys, el col·lectiu de persones joves és un dels que més intensament ha experimentat l'increment de l'atur i també de la precarització de l'ocupació.

La missió del *Pla per al Foment de l'Ocupació Juvenil de Qualitat 2016-2020*, consensuat amb molts agents clau de la ciutat, és promoure l'ocupació juvenil entre les persones de 16 a 29 anys, reduint els desequilibris territorials i les desigualtats de gènere existents, fomentant la capacitació professional i millora competencial dels i les joves, i vetllant per unes condicions laborals dignes i una major qualitat de l'ocupació.

Les oportunitats de treball de qualitat, la formació i la millora de l'ocupabilitat són clau i tenen una incidència directa en les possibilitats d'emancipació i vida digna dels i les joves de Barcelona. El present Pla vetllarà per tal que aquestes oportunitats es concretin amb igualtat d'oportunitats per a totes les persones joves, amb independència del barri de residència, el gènere i el nivell de formació assolit.

Les línies estratègiques i els quatre eixos del Pla són:

1. Fomentar l'orientació professional per a un major èxit educatiu i acompanyar la població jove al món laboral.
2. Promoure la formació i la capacitació professional.
3. Fomentar l'ocupació i la contractació juvenil.
4. Vetllar per un mercat laboral amb condicions dignes per al jovent.

El Pla es concreta en 39 mesures que s'hauran d'implementar i garantir amb una bona i coordinada oferta d'accions d'orientació i assessorament laboral descentralitzades a tota la ciutat.

Treball als barris

L'any 2006, el Servei d'Ocupació de Catalunya va endegar el projecte Treball als barris amb la finalitat de promoure accions complementàries a la Llei de barris 2/2004 en l'àmbit de l'ocupació i el desenvolupament local en aquells territoris amb desequilibris econòmics i socials més grans, amb l'objectiu d'afavorir la millora de les condicions de vida dels i les habitants d'aquests barris i la cohesió social dels territoris. Amb aquest programa es pretén estimular el disseny i execució d'actuacions concretes a cada barri en funció de les seves necessitats, amb la finalitat de fomentar-ne el desenvolupament socioeconòmic de forma integrada, equilibrada i sostenible.

En el cas de Sant Andreu, Treball als barris hi és present des del 2007, primer al barri de la Trinitat Vella i després als barris del Bon Pastor i Baró de Viver. Les mesures ocupacionals d'aquest programa es concreten en programes d'experienciació laboral de formació-treball, itineraris d'orientació i recerca de feina, que es desenvolupen en dos dispositius d'inserció sociolaboral per a col·lectius amb dificultats en cadascun dels territoris, acompanyats de formació professionalitzadora, competències transversals i TIC. El concepte d'itinerari també implica un assessorament i seguiment personalitzat de les persones en situació d'atur que hi participen. Els espais de recerca de feina tutoritzats i la intermediació i prospecció d'empreses també formen part d'aquest programa.

Un altre element important de Treball als barris, també present a la Trinitat Vella i al Bon Pastor-Baró de Viver, és la figura d'una tècnica d'accions de desenvolupament local. La funció d'aquesta figura és, entre d'altres, identificar accions potencials de promoció econòmica dins d'aquests barris en qualsevol àmbit: ocupació, comerç de proximitat, altres economies o emprenedoria.

El Programa d'inserció Làbora

El Làbora és un projecte de ciutat impulsat per l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS), dissenyat i gestionat amb la col·laboració de les Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS), la Federació d'Empreses d'Inserció de Catalunya (FEICAT) i Creu Roja, i amb el suport del teixit empresarial.

El Programa Làbora treballa per al foment de l'ocupació i apropa les persones en situació de vulnerabilitat al mercat laboral. Les entitats socials del territori capaciten per competències als i les participants, provinents dels centres de serveis socials de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona, mitjançant itineraris d'orientació, formació i acompanyament en

el procés d'inserció laboral. El Làbora facilita que les empreses tinguin accés a una borsa de candidatures on trobaran les persones que millor s'ajusten a les seves necessitats de contractació laboral. La cooperació i el treball en xarxa entre l'Ajuntament de Barcelona, les entitats socials i el teixit empresarial de la ciutat és la clau per afavorir el compromís i la igualtat d'oportunitats amb la ciutadania.

Plans de Barris de la Trinitat Vella i del Bon Pastor i de Baró de Viver

El Pla de Barris contra les desigualtats, iniciat el 2016 amb una durada estimada de cinc anys, és una de les principals mesures del govern municipal en clau social. Preveu invertir fins a 150 milions d'euros en 10 Plans de Barris a zones especialment sacsejades per la crisi, amb l'objectiu principal de reduir les desigualtats. Es marca reptes com recuperar l'activitat econòmica, fer front a dèficits urbanístics o apoderar el veïnat, a partir d'actuacions coproduïdes entre el teixit veïnal de la zona i el consistori en el seu conjunt.

Tot i que els recursos provenen en gran part del pressupost municipal, el Pla de Barris contra les desigualtats recupera a grans trets els eixos principals de l'anterior Llei de barris 2/2004, posant en aquest cas especial èmfasi en quatre eixos d'intervenció: educació, drets socials, activació econòmica i medi urbà. El conjunt d'actuacions definides en l'eix d'activació econòmica per cadascun dels territoris quedarà integrat en el propi Pla. En el cas de Bon Pastor i Baró de Viver són: accions per a l'activació econòmica i ocupacional del Polígon Industrial del Bon Pastor, creació d'eines per promoure el comerç de proximitat i per activar locals buits, i creació de programes de formació, ocupació i emprenedoria vinculats a les potencialitats dels barris. Quant a la Trinitat Vella, se centra en el foment de l'ocupació i l'autoocupació en dues línies: programa formatiu i d'ocupació en diferents àmbits professionals i exploració d'iniciatives i viabilitats d'emprenedoria al territori.

Els barris objecte d'aquest programa s'han determinat analitzant variables com el nivell de renda mitjana o els indicadors socioeconòmics, educatius i sociosanitaris, però també punts com els dèficits urbanístics o l'estat del parc d'habitatge. Estan repartits entre els districtes de Nou Barris, Sant Andreu, Sant Martí, Horta-Guinardó, Sants-Montjuïc i Ciutat Vella. En el cas de Sant Andreu, els barris amb Pla de Barris són: el Bon Pastor i Baró de Viver i la Trinitat Vella.

Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària 2016-2019

L'Economia Social i Solidària està vinculada a fórmules empresarials diverses, com les cooperatives, les societats laborals, les associacions, les fundacions o les mutualitats; tanmateix, no es pot reduir aquesta forma de fer economia a una categoria jurídica, ja que aquesta per si sola no explica la pertinença a aquest paradigma socioempresarial. El *Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària 2016-2019*, del Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum, defineix l'Economia Social i Solidària (ESS) com el *conjunt d'iniciatives socioeconòmiques de tota mena, formals o informals, individuals o col·lectives, que prioritzen la satisfacció de les necessitats dels seus i de les seves membres i/o d'altres persones per sobre del lucre quan són col·lectives, la propietat també ho és i la gestió és democràtica, són independents respecte als poders públics, actuen orientades per valors com l'equitat, la solidaritat, la sostenibilitat, la participació, la inclusió i el compromís amb la comunitat i són promotores de canvi social.*

En l'essència de l'ESS hi trobem valors molt importants per al desenvolupament local i la dinamització dels territoris, en qualitat d'actius a potenciar i promocionar. Des d'aquesta perspectiva, tot i que el Pla de Desenvolupament hi té un apartat específicament dedicat, l'esperit

de l'ESS és transversal. La seva capacitat de generar ocupació, de mantenir-la i, en general, la seva potencialitat transformadora, fan de l'ESS un punt de palanca indispensable per al Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Andreu.

Desenvolupar una estratègia que promogui la territorialització i l'acció comunitària és una de les cinc línies de treball del Pla d'Impuls a què fem referència. Una estratègia que es definirà districte a districte: Sant Andreu en disposarà d'una de pròpia i específicament adaptada al context del seu territori.

Pla de Comerç del districte de Sant Andreu 2014-2019

El *Pla Estratègic de Comerç de Sant Andreu 2014-2019* va néixer vinculat al Pla d'Impuls i Suport al Comerç de Barcelona de 2011, fruit d'un treball conjunt entre els actors del teixit comercial de Sant Andreu i l'Administració municipal. El Pla defineix el model comercial del Districte: comerç de qualitat pròxim a la ciutadania, generador de llocs de treball i riquesa, adaptat a les necessitats actuals, vertebrador i cohesionador dels barris, modern i sostenible. Els seus objectius són: crear un entorn físic més atractiu per als comerços, donar suport perquè siguin més competitius, fer front als canvis provocats per la tecnologia i als canvis en els perfils de la persona consumidora, enfortir els eixos i associacions de comerciants, millorar la visibilitat del Districte com a destinació comercial, potenciar la relació comercial amb altres sectors d'activitat econòmica, enfortir la integració entre ciutadania i comerç i el seu paper social, mesurar i millorar l'impacte i el rendiment dels recursos invertits i treballar per enfortir recursos propis. El Pla de Comerç de Sant Andreu planteja, entre d'altres, les actuacions següents: enfortir l'associacionisme; promoure comerços emblemàtics; desenvolupar campanyes de promoció conjuntes entre el comerç i els sectors de la restauració i la cultura; oferir formació en TIC, xarxes socials i posicionament digital; elaborar un cens de locals comercials; afavorir la connexió de les diferents zones comercials del Districte i fomentar el programa Comerç i Escola.

Plans de Desenvolupament Comunitari

Els Plans de Desenvolupament Comunitari es defineixen com un procés públic d'acció comunitària, amb una forta dimensió en el terreny educatiu i dels valors, que a partir d'una visió global persegueix un ventall de transformacions i millores d'un territori amb la finalitat d'augmentar la qualitat de vida dels seus ciutadans i les seves ciutadanes. Un procés on la participació esdevé l'estratègia i l'element metodològic bàsic per aconseguir els seus objectius. Són, per tant, accions comunitàries planificades per intervenir en un territori determinat que generalment integren diversos projectes i constitueixen el nivell més ampli de l'acció comunitària. El districte de Sant Andreu disposa de dos Plans de Desenvolupament Comunitari, cofinançats per l'Ajuntament i la Generalitat: el de Navas i el de Baró de Viver.

Pla de Turisme del districte de Sant Andreu

El *Pla Estratègic de Turisme 2020* va ser aprovat per Mesura de Govern el març de 2017, estructurant-se en 10 programes d'actuació: governança, coneixement, destinació Barcelona, mobilitat, allotjament, gestió d'espais, desenvolupament econòmic, comunicació i acollida, fiscalitat i finançament, i regulació i ordenació.

Actualment se n'està definint el desplegament territorial al districte de Sant Andreu mitjançant la construcció coordinada de l'Estratègia de Gestió Turística de Districte, amb els objectius d'ordenar, gestionar i aprofitar els efectes d'aquesta activitat en el territori.

L'Estratègia de Gestió Turística de Sant Andreu permetrà vetllar per la seva sostenibilitat, promoure el major retorn social possible sorgit d'aquesta activitat, posar en valor el patrimoni material i immaterial vinculat a la cultura i identitat territorial i conciliar les activitats turístiques amb la vida quotidiana i permanent del Districte, garantint l'equilibri d'usos i l'accés als recursos bàsics de la població resident.

Estratègia contra la feminització de la pobresa i de la precarietat a Barcelona 2016-2024

La finalitat d'aquesta estratègia contra la feminització de la pobresa i de la precarietat és la reducció de la pobresa femenina -a mitjà i llarg termini- a la ciutat de Barcelona. Els dos principis que de manera transversal vertebrin l'estratègia són: d'una banda, la interseccionalitat del gènere amb altres categories de desigualtat i, de l'altra, l'apoderament i la participació sociopolítica de les dones.

Aquesta estratègia s'emmarca en la mesura de govern d'*Accions urgents de la lluita contra la pobresa: per una Barcelona més justa i equitativa*, presentada al Ple de l'Ajuntament el 23 de juliol de 2015. L'objectiu principal és establir un full de ruta clar i compartit pel conjunt de l'Ajuntament que, més enllà d'actuacions assistencials i de caràcter puntual en alguns plans, ens permeti avançar cap a una equitat real i efectiva entre dones i homes i remoure els obstacles que aprofundeixen en la feminització de la pobresa i de la precarietat.

Sinèrgics Coworking Baró de Viver

Aquesta iniciativa singular, impulsada pel districte de Sant Andreu i el Club Lleuresport, va néixer el 2016 per reactivar socioeconòmicament el barri de Baró de Viver, com a projecte vinculat a la promoció econòmica i al foment de l'emprenedoria a Baró de Viver, a partir de la rehabilitació d'espais en desús per posar en marxa un *coworking* amb retorn social.

Aquesta singularitat del projecte implica generar una comunitat de talents professionals en diferents sectors, que té projectes amb valor social que es desenvolupen en un espai de treball compartit i col·laboratiu i que està involucrat activament en el desenvolupament social i econòmic del barri.

Sinèrgics aplega, actualment, més de 40 professionals, i està integrat en l'estratègia d'impuls de l'Eix Besòs que vol promoure aquest territori, assumint el compromís d'impulsar un creixement sostenible al barri creant ocupació, reduint riscos ambientals i afavorint l'activitat empresarial per a una recuperació econòmica.

01.4. PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PLA

El Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Andreu és fruit d'un procés d'elaboració que ha constatat de quatre fases:

1. Constitució del Grup Motor del Pla de Desenvolupament Econòmic del districte de Sant Andreu.
2. Elaboració del document zero del Pla.
3. Sessions consultives amb els diferents actors del territori en clau d'activació econòmica.
 - Bolcat de la informació de les sessions consultives.
 - Proposta de document esborrany del Pla.
4. Sessions de devolució del Pla als actors participants.
 - Bolcat de la informació de les sessions de devolució.
 - Proposta de document prefinal perquè el validi el Districte.

Creació del Grup Motor del Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Andreu

El dia 2 de desembre de 2016 es va constituir el Grup Motor per a l'elaboració del Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Andreu, al qual van participar l'equip tècnic i polític del Districte vinculat a temes de desenvolupament local, la direcció de Desenvolupament de Proximitat de Barcelona Activa, el Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum, el Pla de Barris municipal, les direccions de Comerç i de Turisme i les direccions d'Ocupació i Innovació Socioeconòmica de Barcelona Activa. Aquesta primera convocatòria va donar pas a una sèrie de reunions mensuals, els primers dijous de cada mes, on el Grup Motor s'ha convertit en un espai de lideratge per l'elaboració del Pla i de seguiment d'allò que ha anat passant amb els diferents operadors municipals en matèria de desenvolupament local.

Elaboració del document zero del Pla

El document zero del Pla s'ha nodrit dels continguts derivats del procés participatiu PAD/PAM, així com de la nova estratègia de desenvolupament local de Barcelona Activa, que aporta expertesa després de 30 anys dissenyant i executant programes de foment de l'ocupació, l'emprenedoria i l'empresa, i l'activitat econòmica en general, en clau de ciutat i en els darrers anys també en clau de barris.

Aquest doble encreuament ha donat pas a un document zero on s'han emmarcat una sèrie de línies i mesures que han servit com a punt de partida per a les sessions consultives amb les tècniques, tècnics i actors del territori.

Sessions consultives per a l'elaboració del Pla

Durant la segona quinzena del mes de març i l'última setmana d'abril, s'han realitzat vuit sessions consultives, de dues hores de durada, on han participat **100 persones que representen a 47 actors** del territori. Aquestes vuit sessions corresponen a la distribució de la participació d'acord amb els criteris següents: equip de Barcelona Activa; equip tècnic municipal de diferents àrees; equip polític; agents del comerç; Economia Social i Solidària; Polígon Industrial del Bon Pastor, i una doble distribució territorial, per una banda els barris de la franja Besòs: la Trinitat Vella, el Bon Pastor i Baró de Viver, i per l'altra: Sant Andreu de Palomar, la Sagrera, Navas i el Congrés i els Indians.

En aquestes sessions es va debatre sobre les diferents línies i mesures que es plantejaven en el document zero, donant lloc a **143 aportacions**, de les quals un 77% han estat incloses al document i un 23% s'han desestimat per no ser competència del Pla o no ser proposades en si.

Una vegada analitzades les diferents aportacions, i valorant que algunes ja estaven contemplades, s'havien d'integrar, s'havien de reformular o no eren pertinents per no ser competencials, es va fer la proposta de document esborrany del Pla.

Sessions d'actors participants

S'han convocat **tres sessions de validació** durant la segona quinzena de maig a les quals s'han convidat tots els actors que van estar a les sessions consultives. Hi han participat **30 persones**.

Una vegada valorades les diferents aportacions, es fa el lliurament al Districte del document prefinal del Pla la primera setmana de juny perquè sigui presentat com a mesura de govern en el Consell Plenari de juliol.

02. Diagnosi i visió de futur

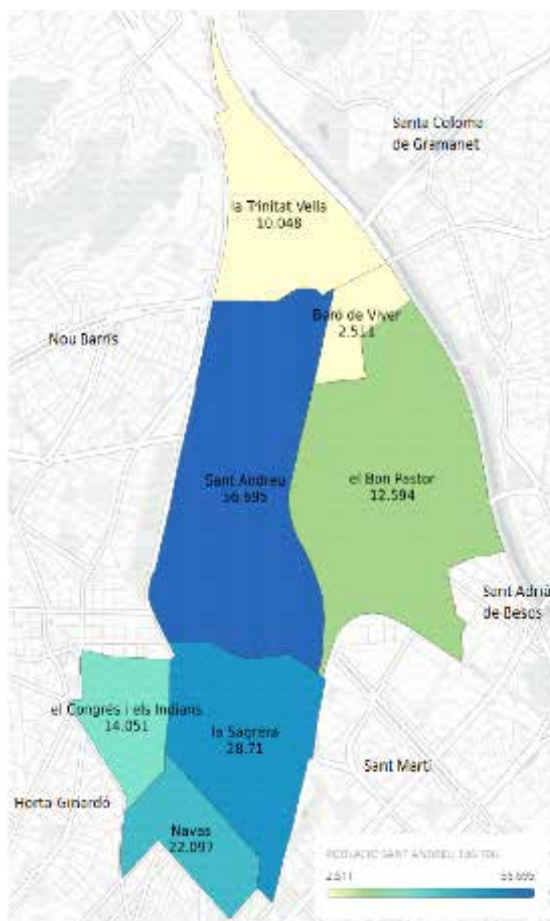
02.1. DIAGNOSI

Tot seguit es mostren una sèrie d'indicadors que permeten la contextualització del Districte a partir de la definició del perfil socioeconòmic de Sant Andreu i que, per tant, justifiquen, i al mateix temps assenyalen, quins han de ser els focus i les línies d'intervenció del Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Andreu.

El districte de Sant Andreu comprèn els barris de la Trinitat Vella, Baró de Viver, el Bon Pastor, Sant Andreu de Palomar, la Sagrera, el Congrés i els Indians, i Navas.

Situat en un dels extrems al nord de Barcelona, Sant Andreu fa frontera amb els districtes barcelonins de Nou Barris, Horta-Guinardó i Sant Martí, i amb els municipis de Santa Coloma de Gramenet i Sant Adrià de Besòs.

Població a Sant Andreu, 2016

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

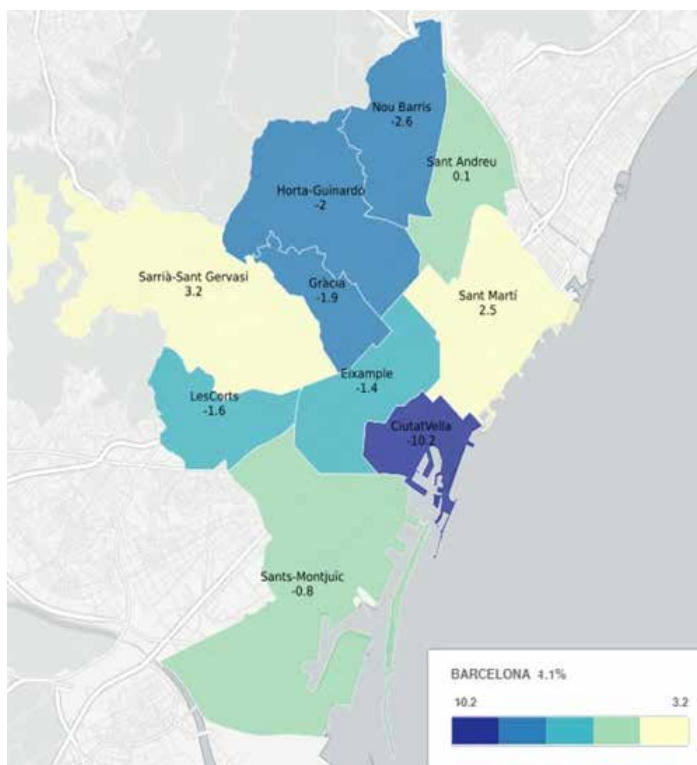
Indicadors demogràfics

Amb 146.706 habitants el 2016, Sant Andreu concentra el 9,1% de la població de Barcelona. La població s'ha mantingut pràcticament estable entre gener de 2015 i 2016 (-0,4%), com també ha succeït al conjunt de la ciutat (+0,1%).

Indicadors socioeconòmics de Sant Andreu 2015-2016

DEMOGRÀFICS	Sant Andreu	Barcelona
Població (padró municipal d'habitants)*	146.706	1.610.427
% Increment interanual població	-0,4%	0,1%
% Increment població (2008-2016)	0,1%	-1,1%
Densitat neta de població (hab/ha) (2015)	761	619
Homes (%)	47,5%	47,3%
Dones (%)	52,5%	52,7%
% Població jove (16-24)	7,8%	8%
Índex d'envelliment	151,5%	161,5%
Esperança de vida	84,1	83,4
% Població 16-24	64%	65%
% Població sense estudis o estudis primaris	22,1%	22,1%
% Població educació universitària	18,1%	26%
% Població estrangera sobre el total	11,4%	16,6%
% Principal país d'origen de població estrangera al Districte	Xina (9,8%)	Itàlia (10,1%)

Des de l'inici de la crisi el 2008, la població de Sant Andreu es manté estable (+0,1%), mentre que el conjunt de Barcelona perd població (-1,1%) com també ho fan set districtes de la ciutat.

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El pes de la població en edat de treballar (64% del total) se situa 1 punt per sota de la mitjana de la ciutat, mentre que el de la població jove (7,8% del total) s'hi aproxima molt (se situa només 0,2 punts percentuals per sota).

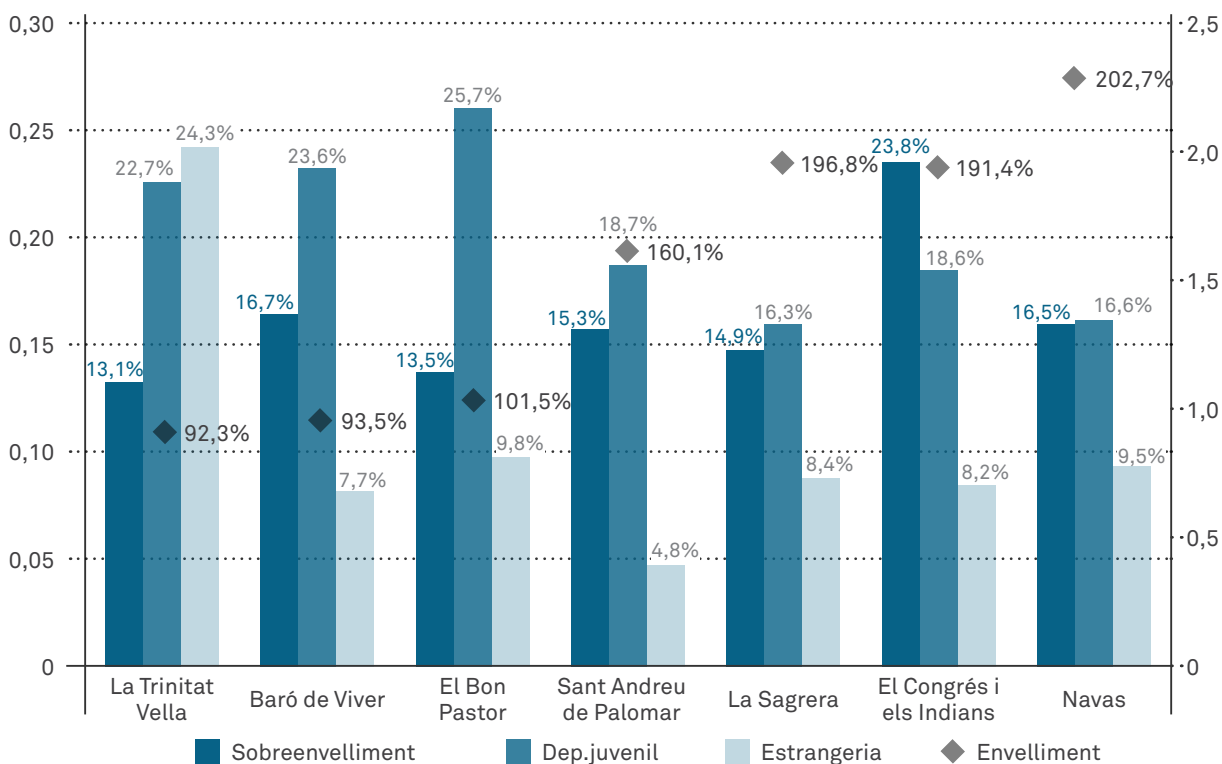
Per barris, la major concentració de població es troba a Sant Andreu de Palomar, que amb més de 56.500 habitants representa el 38,6% dels habitants del Districte, seguit de la Sagrera i de Navas (amb el 19,6% i el 15,1%, respectivament).

Quant a l'evolució, entre 2015 i 2016 la població augmenta a Baró de Viver (+1,2%) i es manté estable a Sant Andreu de Palomar, Navas i el Bon Pastor, alhora que perden població la Trinitat Vella, la Sagrera i el Congrés i els Indians (entre el -1,6% i -0,7%). Durant el període 2008-2016 el barri de Baró de Viver creix un +4,4%, seguit de Sant Andreu de Palomar i de Navas (amb un +2,4 i +1,9%, respectivament), el Congrés i els Indians i la Sagrera s'estabilitzen i, per contra, els barris del Bon Pastor i la Trinitat Vella perden població (-6,5% i -4%, respectivament).

L'esperança de vida a Sant Andreu és de 84,1 anys i representa una diferència de 0,7 anys respecte a la mitjana de Barcelona. Els homes tenen una esperança de vida de 80,4 anys i les dones de 87,4 anys, de manera que tant en el cas dels homes com en el de les dones és superior -en 0,4 i 1 anys, respectivament- a la mitjana de la ciutat.

Els barris de Navas, la Sagrera i el Congrés i els Indians superen la mitjana del Districte (84,1 anys) i, junt amb Sant Andreu de Palomar i la Trinitat Vella, conformen el grup de barris del Districte per sobre de la mitjana de Barcelona (83,4 anys). Per sota dels 80 anys d'esperança de vida es troba Baró de Viver, amb el registre total més baix (7 anys inferior a la mitjana de Barcelona en el cas dels homes).

Índex demogràfics del districte de Sant Andreu, 2016

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona.

En aquesta gràfica es mostren, de forma comparada per barris, indicadors relatius a l'estructura d'edat -com són els índexs d'envelliment, sobreenvelliment i dependència juvenil-, i la taxa d'estrangeria, rellevant per la relació entre el nombre de persones immigrades i l'estructura d'edats de la població.

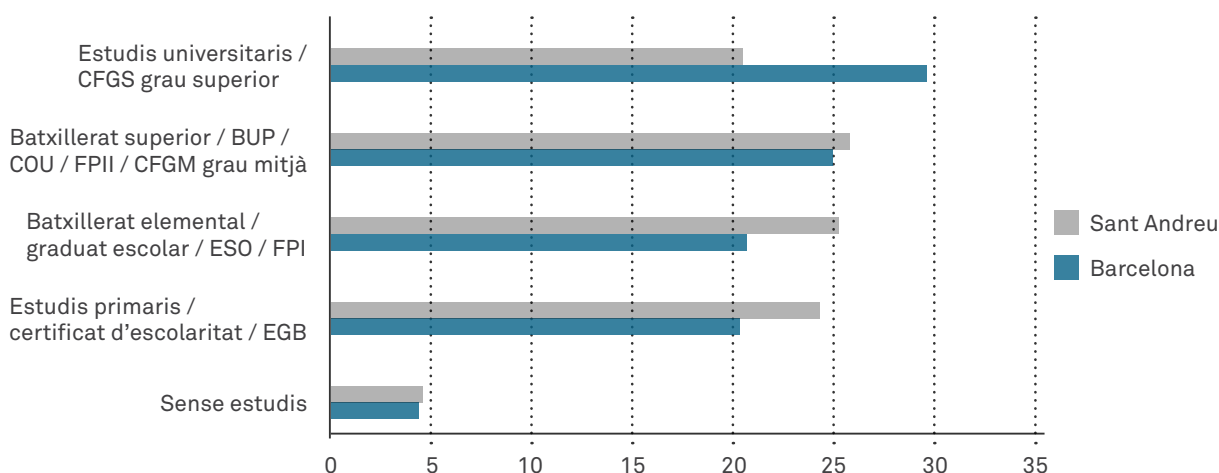
L'índex d'envelliment, que mesura la relació entre el nombre de persones majors de 65 anys i la població de 0-15 anys, assoleix un valor del 151,5% (per cada nen/a hi ha 1,5 persones grans), de manera que el situa per sota de l'indicador de Barcelona (161,1%) en 9,6 punts percentuals. Per barris, **la Trinitat Vella i Baró de Viver són els únics que tenen més població de 0-15 anys que de més de 65 anys**. En canvi, Navas, la Sagrera i el Congrés i els Indians superen la mitjana de la ciutat.

Si s'afegeix a l'anàlisi la comparació en relació amb l'índex de sobreenvelliment (població de 85 anys i més per 100 habitants de 65 anys i més), aquest presenta xifres més similars als diferents barris del Districte, si bé en aquest cas destaca el barri del Congrés i els Indians.

D'altra banda, i en relació amb la població jove, la Sagrera, el Congrés i els Indians, Navas i Sant Andreu de Palomar mostren uns percentatges de dependència juvenil força més baixos que els barris de la franja Besòs. Aquest comportament demogràfic pot anar lligat als valors més alts de la taxa d'estrangeria (població no europea) als barris de la franja, ja que les persones nouvingudes tenen uns règims demogràfics específics.

En l'àmbit formatiu, un 25,7% de la població del Districte no té estudis o té estudis primaris -dada 3,6 punts superior a la de la ciutat-, mentre que un **21,1% té estudis universitaris**, xifra força allunyada de la mitjana de Barcelona (30%). Per contra, i com s'observa a la gràfica següent, el Districte disposa de més població amb estudis secundaris superiors, però també de més persones en els nivells inferiors.

Població de 16 i més anys per nivell d'estudis (% s/total), 2016

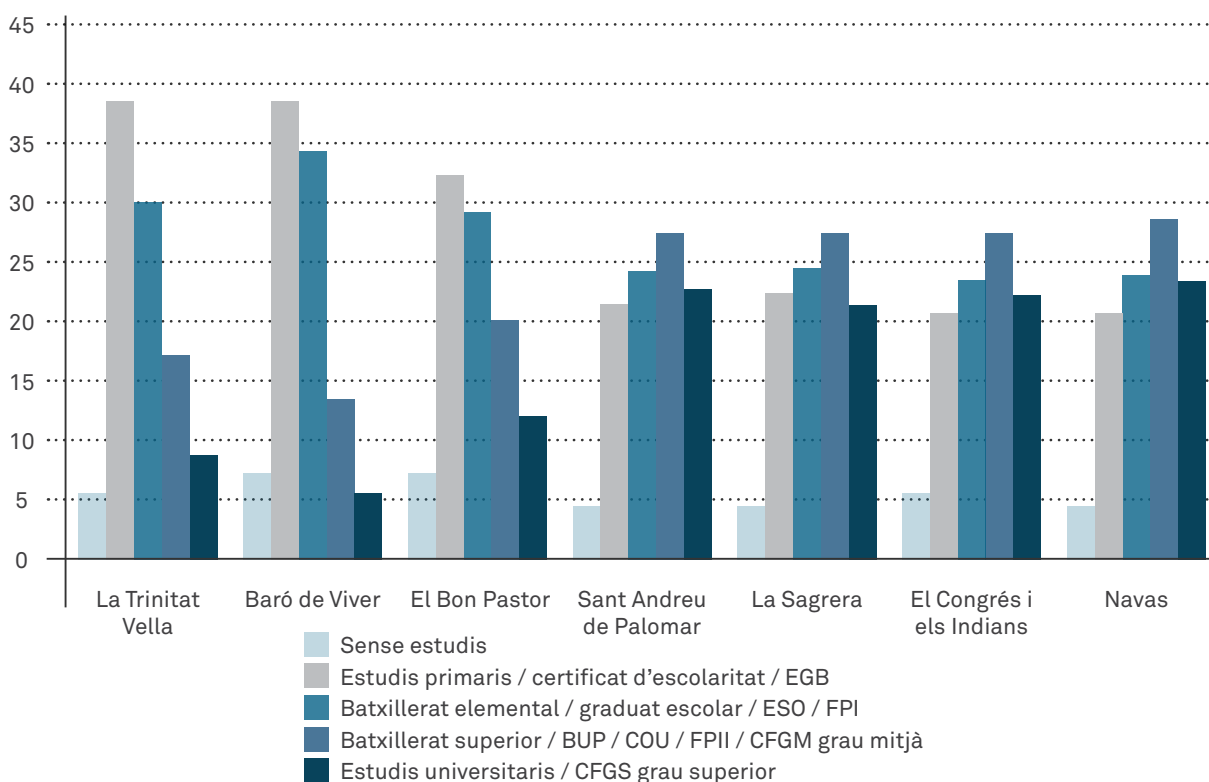

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Pel que fa a la distribució formativa per barris, s'observa un comportament diferenciat i identificable dels tres barris de la franja respecte la resta. Així, en els barris de la Trinitat Vella, Baró de Viver i el Bon Pastor predominen els grups de població amb estudis primaris (que se situen entre el 30% i 40% de la població) i de graduat escolar (amb percentatges entre el 29% i 34% de

la població), mentre que a la resta de barris els nivells formatius majoritaris són els de batxillerat superior o cicles mitjans i els estudis universitaris o cicles superiors. Navas té un 23,3% de població universitària, mentre que Baró de Viver en té el 5,7%.

Població de 16 i més anys per nivell d'estudis als barris de Sant Andreu (% s/total), 2016

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El 2016 un 11,4% de la població del Districte és d'origen estranger, dada inferior al valor mitjà de la ciutat (16,6%). Xina, Pakistan, el Marroc i Equador són els principals llocs d'origen i es compten 121 nacionalitats presents. Les persones d'origen estranger que viuen a Sant Andreu tenen una mitjana de 33,4 anys, mostren una proporció molt similar d'homes i dones (50,3% i 49,7%) i representen el 6,2% de les del conjunt de Barcelona, un percentatge inferior al pes poblacional del Districte a la ciutat.

Per barris, la major concentració de població d'origen estranger es troba a Sant Andreu de Palomar i a la Sagrera –amb més de 3.900 i 3.300 persones, respectivament-, mentre que en percentatge sobre la població del barri, tots els barris superen els dos dígits excepte Sant Andreu de Palomar. Destaquen els registres de la Trinitat Vella –amb més d'una quarta part de població d'origen estranger (un 27,8%)-, mentre que als barris de Navas, el Bon Pastor, el Congrés i els Indians, la Sagrera i Baró de Viver aquest indicador se situa entre un 13,4% i un 10,4%. Les nacionalitats amb més persones residents al Districte són la xinesa, pakistanesa, marroquina i equatoriana.

Principals nacionalitats de la població estrangera als barris de Sant Andreu, 2016 (en % s/pobl. total del barri)

	Pakistan	Itàlia	Xina	Marroc	Equador	Resta de països	Total població estrangera	% s/pobl. total barri
La Trinitat Vella	29,9%	1,8%	2,3%	18,5%	6%	9,7%	2.794	27,8%
Baró de Viver	4,6%	-	1,9%	22,9%	5%	9,2%	262	10,4%
El Bon Pastor	13,5%	2,2%	6%	8,6%	6,2%	19,1%	1.607	12,8%
Sant Andreu de Palomar	4,7%	7,1%	10,3%	5,8%	4,8%	21,7%	3.929	6,9%
La Sagrera	2,2%	6,4%	12,2%	3,6%	5,9%	20,1%	3.367	11,7%
El Congrés i els Indians	3,7%	6,4%	12,4%	4,5%	5,2%	17,9%	1.761	12,5%
Navas	1,9%	7,2%	14,8%	4,3%	3,6%	21,7%	2.964	13,4%
SANT ANDREU	8,7%	5,4%	9,8%	7,6%	5,2%	20,4%	16.684	11,4%
Barcelona	1,2%	1,7%	1,1%	0,8%	3%	11,3%	267.790	16,6%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Entre les **nacionalitats més freqüents** del Districte destaca la forta presència de població xinesa als barris de Navas, el Congrés i els Indians, la Sagrera i Sant Andreu de Palomar, on a tots supera el 10% de la població estrangera (mentre que al conjunt del Districte té un pes del 9,8%). D'altra banda, la comunitat pakistanesa es concentra a la Trinitat Vella i, en menor mesura, al Bon Pastor (un 29,9% i un 13,5% de la població estrangera, respectivament), i compta amb més de 1.400 residents al Districte, mentre que la marroquina té una presència especialment intensa a Baró de Viver i la Trinitat Vella, amb uns percentatges del 22,9% i el 18,5% del total.

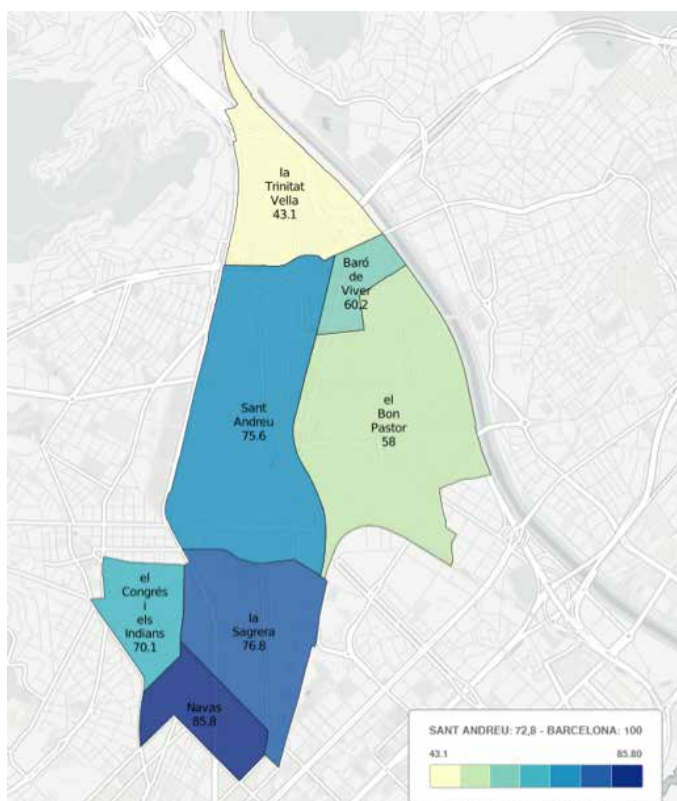
Cal fer també esment que els tres barris de la franja Besòs tenen una concentració de persones provinents del continent africà significativament més alta que no pas els altres barris. Mentre que a la Trinitat Vella, el Bon Pastor i Baró de Viver representen el 7,1%, el 3,9% i el 2% del total de la població respectivament, a la resta de barris no arriben a l'1%.

Indicadors socioeconòmics

La renda familiar disponible (RFD) per habitant de Sant Andreu l'any 2015 registra un índex de 72,8 per Barcelona= 100, essent el segon Districte amb menor renda per càpita de la ciutat.

L'índex de renda del Districte es manté pràcticament estable respecte a l'any 2014 -amb una lleu variació de -0,2 punts-, però ha disminuït en 5,8 punts respecte a l'any 2000, de manera que en aquest període s'ha vist superat pels de Ciutat Vella, que partia d'un nivell inferior, i Sants-Montjuïc, que el 2009 mostrava un índex molt similar.

Mapa de renda familiar disponible per càpita, 2015. Barris de Sant Andreu

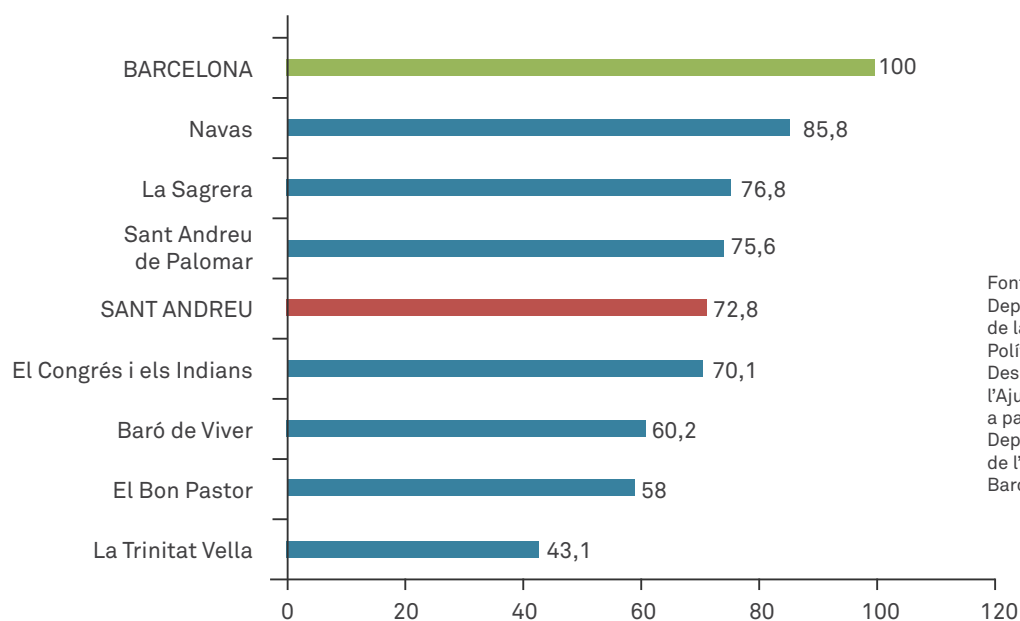

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament.

Per barris, el nivell de renda se situa per sobre de la mitjana del Districte a Navas, la Sagrera i Sant Andreu de Palomar, mentre que per sota s'hi troben el Congrés i els Indians -que se situa prop de la mitjana- i a considerable distància Baró de Viver, el Bon Pastor i la Trinitat Vella, el cinquè barri amb menor renda de la ciutat. Amb relació a 2014, la Sagrera i Navas incrementen l'índex de renda familiar, mentre que a la resta de barris es detecta un descens interanual d'aquest indicador.

Índex renda familiar disponible a Sant Andreu, 2015

Índex mitjana de Barcelona = 100

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Com es pot observar, els barris de la franja tenen una renda familiar bruta disponible per càpita (RFBD) menor que la resta. Cal destacar que el barri de la Trinitat Vella té una RFBD (43,1) que és gairebé la meitat de la del barri de Navas (amb una RFBD de 85,8). De totes maneres, la gràfica deixa clara la desigualtat entre els barris de la franja i la resta.

Els indicadors de serveis socials municipals indiquen que l'any 2016 es van atendre 7.170 persones al districte de Sant Andreu, que representen un 4,9% del total de Barcelona, un pes similar al de la població del Districte sobre la ciutat. El percentatge més elevat de persones ateses se situa a Sant Andreu de Palomar -barri amb el major pes de població al Districte-, si bé, en termes percentuals, els barris amb un major nombre de persones ateses sobre la població del Districte són Baró de Viver (16,7%), la Trinitat Vella i el Bon Pastor (9,9% i 8,1%, respectivament), tots ells per sobre de la mitjana del Districte. D'altra banda, la Trinitat Vella, el Bon Pastor i Baró de Viver tenen un pes de persones ateses superior al pes de la seva població al Districte.

Persones ateses pels serveis socials municipals als barris de Sant Andreu, 2016

Barris	Nombre d'atesos/es	% Barri / Districte
La Trinitat Vella	963	9,6%
Baró de Viver	420	16,7%
El Bon Pastor	1.022	8,1%
Sant Andreu de Palomar	2.003	3,5%
La Sagrera	1.272	4,4%
El Congrés i els Indians	678	4,8%
Navas	976	4,4%
Sant Andreu	7.170	4,9%
Barcelona	77.738	4,8%

Font: Gestió de Sistemes d'Informació de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona.

Pel que fa a l'**escletxa digital**, un estudi del **Mobile World Capital –elaborat el febrer de 2016–** indica que, si bé Barcelona és una de les ciutats europees amb més ús d'Internet per part de la seva ciutadania, hi ha **diferències importants entre els diferents barris** pel que fa a la penetració d'Internet a la llar i a l'accés a la xarxa des del telèfon mòbil, fent palesa l'existència de l'escletxa territorial a la ciutat.

Aquest estudi del Mobile Word Capital estableix cinc perfils o nivells d'ús d'Internet a la ciutat de Barcelona, així les persones usuàries són: de nivell avançat, de nivell intermedi, de nivell bàsic, esporàdiques o no són usuàries.

Al districte de Sant Andreu majoritàriament hi ha dos tipus de perfil: persona usuària de nivell bàsic i persona que no és usuària.

El perfil de persona usuària que no es connecta mai a Internet mostra que l'escletxa digital en els barris de renda mitjana-baixa i baixa també es reproduïx en qüestió de gènere pel fet que les dones en fan menys ús que els homes. En particular, hi ha un perfil de dona de més de 65 anys d'edat, de nacionalitat espanyola i que es caracteritza per tenir un nivell d'estudis baix i ser

treballadora de la llar o jubilada. De fet, el barri de Sant Andreu de Palomar és un dels barris amb major percentatge d'aquest perfil de tot Barcelona, conjuntament amb el Carmel, Can Baró i la Marina.

L'altre perfil, persona usuària de nivell bàsic, agrupa tant a dones com a homes de més de 45 anys, on hi ha un major percentatge de persones ciutadanes estrangeres que de nacionalitat espanyola. Aquesta persona té un nivell d'estudis mitjà o baix, treballa a la llar o està a l'atur, i viu en barris de renda mitjana-baixa o baixa. Els barris amb major concentració d'aquest perfil bàsic a la ciutat de Barcelona són la Sagrera, el Congrés i els Indians, Navas, la Trinitat Vella, Baró de Viver i el Bon Pastor (que pertanyen al districte de Sant Andreu), i Sant Antoni i la Vall d'Hebron.

Indicadors de context ocupacional

Tot seguit es descriuen els principals indicadors en relació amb el context laboral de les persones que viuen a Sant Andreu, tant pel que fa a l'atur registrat com per l'ús dels recursos específics disponibles.

Les 7.719 persones registrades en situació d'atur a Sant Andreu l'abril de 2017 representen el **10,1%** d'aquest col·lectiu a Barcelona, i suposen una clara caiguda interanual d'aquest indicador (-11,6%), superior a la del conjunt de la ciutat (-10%).

Perfil de l'atur registrat a Sant Andreu, abril 2017

	Nombre	% sobre total	% mitjana de Barcelona
Atur registrat	7.719	100%	100%
Sexe:			
Homes	3.372	43,7%	46,3%
Dones	4.347	56,3%	53,7%
Edat:			
<25 anys	463	6%	5,4%
25-29 anys	557	7,2%	7,8%
30-44 anys	2.421	31,4%	33,1%
>=45 anys	4.278	55,4%	53,8%
Durada			
Fins a 6 mesos	3.333	43,2%	46,2%
De 6 a 12 mesos	1.139	14,8%	14,8%
Més de 12 mesos	3.247	42,1%	39%
Població estrangera	1.044	13,5%	18,5%

Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

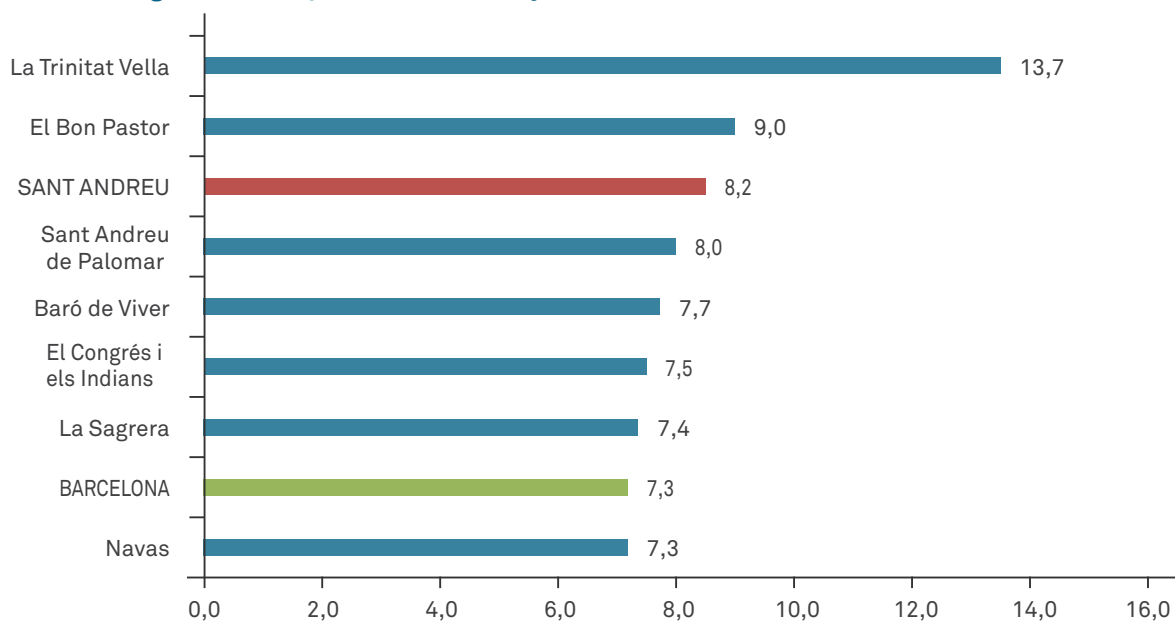
A Sant Andreu el 56,3% de les persones en atur són dones –un percentatge superior al del conjunt de la ciutat (53,7%)- i el 13,5% són d'origen estranger, dada 5 punts inferior a la mitjana de Barcelona (18,5%) però que se situa per sobre del pes del veïnat d'origen estranger sobre la població del Districte (11,4%). D'altra banda, el pes de l'atur de llarga durada se situa en el 42,1% del total registrat al Districte, un indicador que supera en 3,1 punts percentuals la mitjana de la ciutat (39%).

Per edats, **el col·lectiu de persones majors de 45 anys és el que presenta un nivell d'atur més elevat**, amb una proporció (55,4% del total) lleugerament superior a la mitjana de la ciutat (53,8%). Aquests perfils són especialment problemàtics per les dificultats de reinserció al mercat de treball i es caracteritzen per un clar predomini femení, de manera que el perfil amb major incidència d'atur a Sant Andreu són les **dones majors de 45 anys** (31,9% del total del Districte).

La **proporció de joves a l'atur** de menys de 29 anys (13,2%) és la mateixa que al conjunt de la ciutat.

El pes de l'atur registrat sobre la població adulta del Districte és del 8,2%, l'abril del 2017, la tercera ràtio més alta de la ciutat i 0,9 punts percentuals superior a la mitjana, fet en què repercuteix el pes de la població amb baixa qualificació. Tot i així, cal destacar que aquest indicador ha disminuït en 1,1 punts percentuals respecte l'abril de 2016.

Pes de l'atur registrat (%) s/població 16-64 anys a Sant Andreu, abril 2017

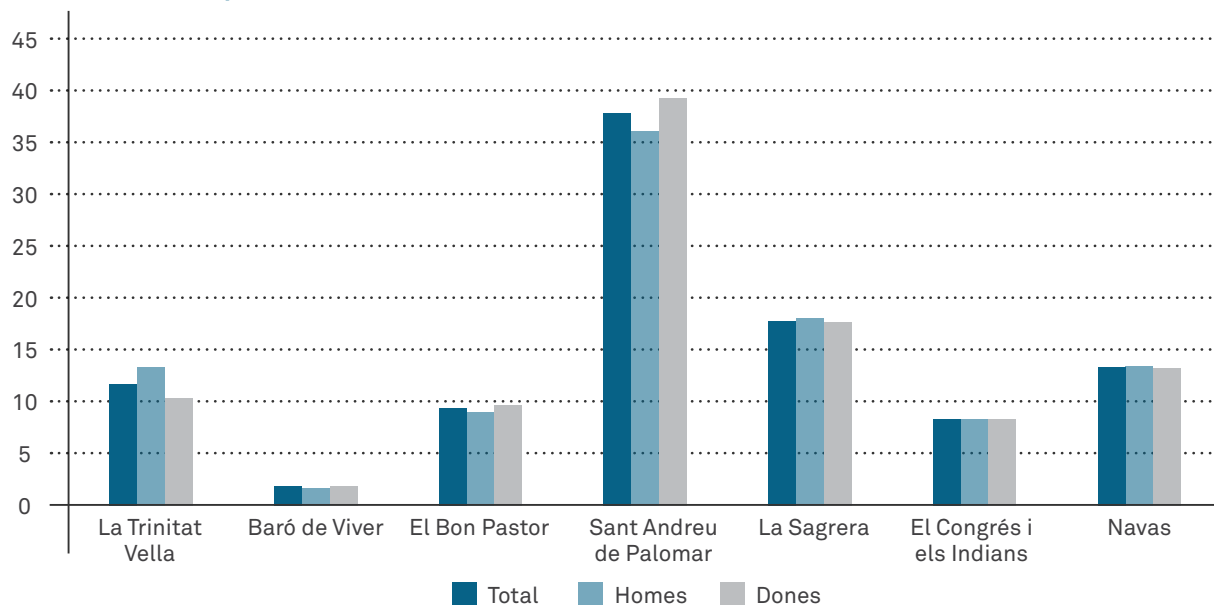

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Quatre dels barris del Districte mostren un pes de l'atur registrat sobre la població adulta clarament superior a la mitjana de Barcelona -tot destacant la Trinitat Vella amb un valor superior al 13%- , mentre que Navas, la Sagrera i el Congrés i els Indians se situen al voltant de l'esmentada mitjana.

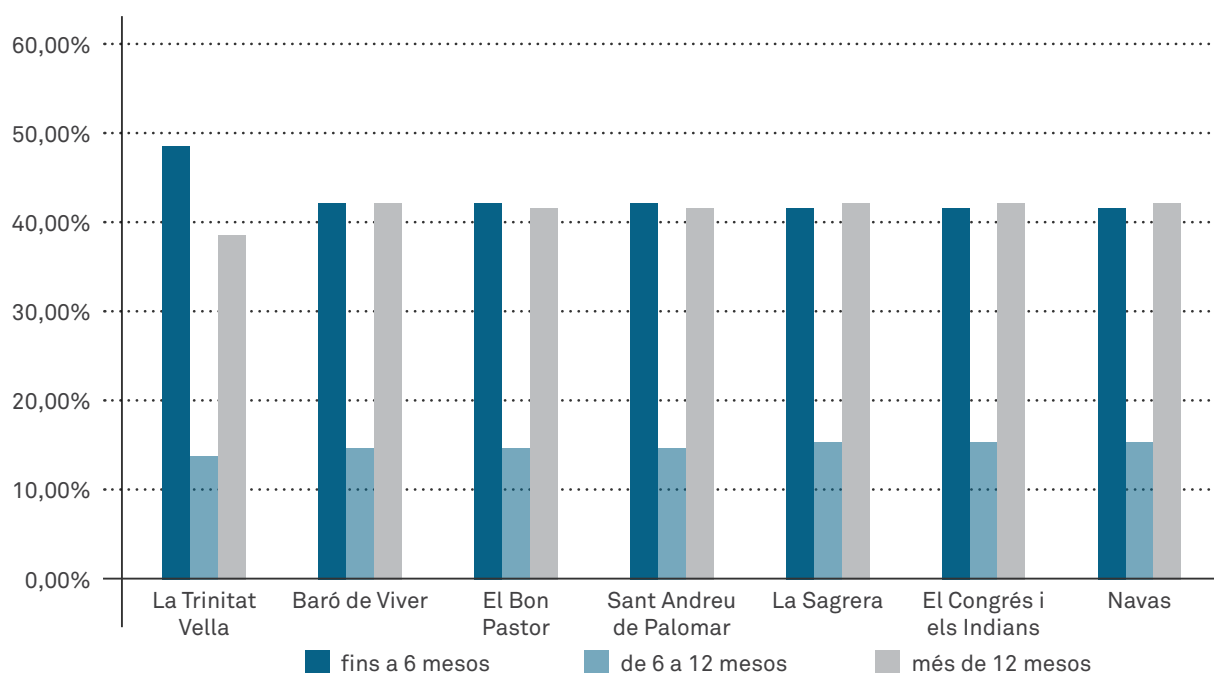
Pel que fa al diferencial d'atur per sexes als barris, a febrer de 2017 els dos barris on l'atur és clarament més nombrós entre les dones són Sant Andreu de Palomar i el Bon Pastor, mentre que el barri on l'atur és clarament més present entre els homes és la Trinitat Vella.

Persones a l'atur per sexe i barris, districte de Sant Andreu, febrer 2017

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

La distribució de l'atur de llarga durada per barris és força similar a la del Districte, amb l'excepció de la Trinitat Vella (on assoleix el 38,4% del total), que es perfila com el barri amb unes situacions d'atur menys llargues, és a dir, amb una major rotació laboral. Les persones del barri són capaces de trobar feina més ràpid, tot i que no es disposa d'informació sobre com és aquesta inserció ni de la seva temporalitat. A l'abril de 2017 la resta de barris del Districte mostraven uns pesos de l'atur de llarga durada compresos entre el 42% i el 43% del total, amb la Sagrera i el Congrés i els Indians com els més elevats. D'altra banda, els barris que tenen major proporció de persones amb menys de sis mesos en situacions d'atur són els tres barris de la franja Besòs i Sant Andreu de Palomar, precisament els barris amb major incidència d'atur, fet que evidencia una menor capacitat d'elegibilitat dels llocs de treball d'aquesta població.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Relacionat amb els indicadors de l'atur, cal detallar l'ús dels **recursos ocupacionals de Barcelona Activa** per part de les persones residents al districte de Sant Andreu, ja sigui en equipaments propis del Districte o del conjunt de la ciutat.

El primer quadre resum recull les dades de les persones residents a Sant Andreu que han participat en algun servei/programa de Barcelona Activa, ja sigui en equipaments del territori o de la resta de la ciutat:

El districte de Sant Andreu i Barcelona Activa

Persones residents al Districte que han fet ús dels serveis de Barcelona Activa durant l'any 2016

	Persones ateses	% s/total ateses ciutat
Total Barcelona Activa		
Ocupació	2.710	9%
- Servei Barcelona Treball	1.028	9%
- Servei Barcelona Treball Jove	82	5%
- Garantia Juvenil		
• Xarxa d'impulsors/ores	235	9%
• Programes integrals de Garantia Juvenil	114	12%
- Assessorament personalitzat	403	7%
- Treball als barris	438	20%
- Programa per a persones derivades de Serveis Socials		
• PISL i Proper	58	9%
Plans d'ocupació (SOC, POTB i municipals)	175	10%
Programes de formació		
FOAP	10	10%
Pla de Xoc de persones aturades de llarga durada	176	10%
Capacitat tecnològica - Cibernàrium	434	5%

Servei Barcelona Treball: conjunt d'activitats dirigides a les persones que estan en procés de recerca de feina o que volen millorar la seva ocupabilitat.

Servei Barcelona Treball Joves: servei que es desenvolupa en col·laboració amb l'Àrea de Joventut de la Regidoria de Cicle de Vida, Feminismes i LGTBI. És una adaptació del contingut del Barcelona Treball amb metodologies a mida del jovent.

Treball als barris: es va posar en marxa el 2007 en el marc d'una convocatòria del SOC i de la Llei de barris 2004 amb l'objectiu de desplegar i acostar una estratègia de promoció de l'ocupació i el desenvolupament local en barris que es caracteritzen per presentar uns indicadors socioeconòmics i socials per sota de la mitjana de la ciutat i amb taxes d'atur superiors a la mitjana.

Programa PISL i Proper: programes adreçats a persones derivades pels centres de serveis socials municipals: PISL (dirigit a persones en risc d'exclusió), Proper (programa personalitzat de recerca de feina per a persones amb especials dificultats d'inserció al mercat de treball).

Programa integral per a joves: Programa Joves per l'Ocupació i Programa Fem Ocupació per a Joves. (Programa Garantia d'Èxit es recull en un quadre posterior).

Un altre programa ocupacional és el Làbora, programa per al foment de l'ocupació de les persones amb dificultats d'accés al mercat de treball, liderat i gestionat per l'Institut Municipal de Serveis Socials i que el 2016 va atendre 871 persones de Sant Andreu, que representa l'11% de la ciutat.

A continuació es presenten els indicadors de les persones ateses ocupacionalment en serveis/ programes que es duen a terme en equipaments del Districte; en aquest sentit cal tenir present que algunes persones poden no ser residents a Sant Andreu, tot i que serien una minoria.

Persones ateses als serveis i programes duts a terme als equipaments del Districte, 2016

Sessions informatives serveis d'Ocupació "Barcelona Activa a la ciutat"	22
Barcelona Treball Joves	87
Antena Cibernàrium de formació tecnològica inicial	170
Dispositius d'inserció sociolaboral Treball als barris de Bon Pastor i la Trinitat Vella	416
Punts d'orientació per a la recerca de feina	26
Xarxa d'Impulsors/ores	69
Programa Garantia d'Èxit	36
Total places de plans d'ocupació gestionades pel Districte	43

Activitat econòmica

Segons dades del Registre Mercantil, el 2016 el districte de Sant Andreu compta amb 9.940 establiments empresarials dedicats a activitat econòmica, que representen el 5,4% del total de Barcelona. Més de la quarta part d'aquest percentatge pertany al comerç. A continuació destaquen la construcció, el transport i emmagatzematge i les activitats immobiliàries, tots ells amb un pes al voltant del 10% del total. D'altra banda, els establiments de transport i emmagatzematge representen més del 10% del total de Barcelona en aquest sector i el sector industrial representa el 7,7% del de la ciutat.

Establiments per activitat econòmica a Sant Andreu, 2016

	Sant Andreu	% s/Districte	% s/total de BCN
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	31	0,3%	4,8%
Indústria	781	7,9%	7,7%
Construcció	1.214	12,2%	6,7%
Comerç i reparacions	2.773	27,9%	6,2%
Transport i emmagatzematge	1.038	10,4%	11%
Hostaleria	809	8,1%	5,3%
Informació i comunicacions	257	2,6%	3,1%
Activitats financeres i d'assegurances	98	1%	1,9%
Activitats immobiliàries	1.001	10,1%	4,3%
Serveis a les empreses	848	8,5%	2,9%
Administració pública, defensa i Seguretat Social obligatòria	82	0,8%	4,4%
Educació	159	1,6%	4,8%
Activitats sanitàries i de serveis socials	173	1,7%	4,1%
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	122	1,2%	4,6%
Altres serveis	554	5,6%	5,9%
SANT ANDREU	9.940		5,4%

El districte de Sant Andreu basa la seva activitat econòmica en dos motors principals: la indústria ubicada al Polígon del Bon Pastor i el comerç de proximitat.

Indicadors econòmics (I) - Sant Andreu 2016	Sant Andreu	Barcelona	(%) Sant Andreu / BCN
Activitat econòmica			
% Superfície destinada a activitat econòmica	30,1%	30,7%	7,2%
% Indústria s/superfície cadastral destinada a activitat (m²)	49,2%	28,6%	12,4%
% Oficines s/superfície cadastral destinada a activitat (m²)	7,1%	18%	2,9%
% Comerç s/superfície cadastral destinada a activitat (m²)	29%	23,7%	8,9%
Comerç i serveis			
Total establiments en planta baixa (2014)	4.977	67.433	7,4%
Total comerços en planta baixa (2014)	1.330	21.414	6,2%
% Comerços sobre total estab. en planta baixa (2014)	26,7%	31,8%	-
Total serveis en planta baixa (2014)	2.223	31.290	7,1%
% Serveis sobre total establ. en planta baixa (2014)	44,7%	46,4%	-
% Locals buits (2014)	22,7%	15,7%	10,7%

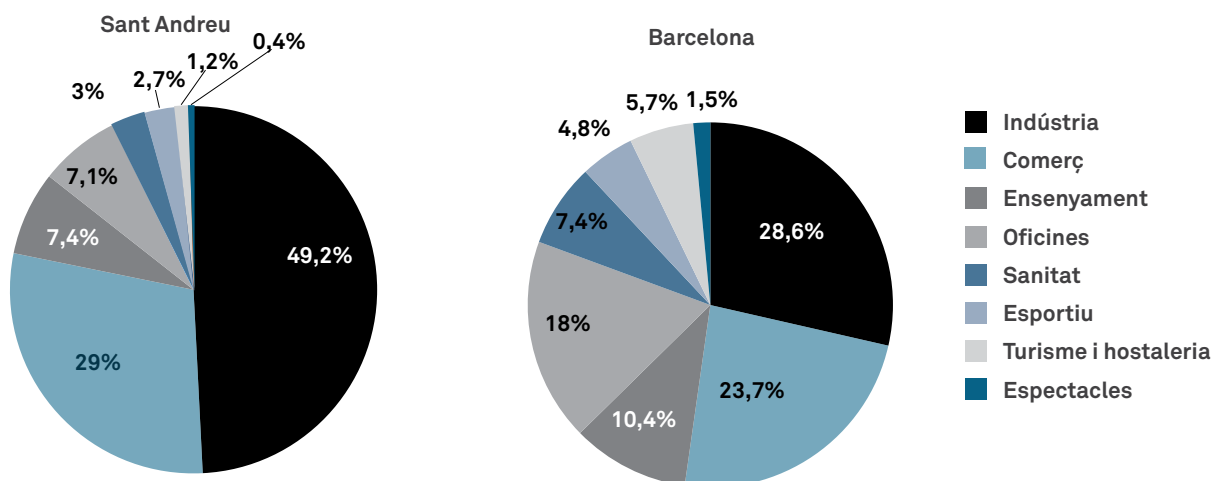
Espai productiu

La superfície cadastral de Sant Andreu dedicada a activitat econòmica suposa el 30,1% de la del Districte -xifra 0,6 punts inferior a la mitjana de Barcelona- i representa el 7,2% del total de la ciutat.

Gairebé la meitat de la superfície destinada a l'activitat econòmica correspon a la indústria (49,2%), seguida del comerç (29%). L'ensenyament i les oficines tenen un baix pes relatiu (del 7,4% i 7,1%, respectivament).

En comparació amb el conjunt de la ciutat destaca el fet que el pes de l'espai industrial és 25,5 punts percentuals superior a la mitjana -fruit de la tradició manufacturera del Districte-, mentre que el de les oficines i l'ensenyament és inferior (un 10,9% i 3%, respectivament).

Superfície locals cadastrals d'activitat econòmica (% s/total), 2016

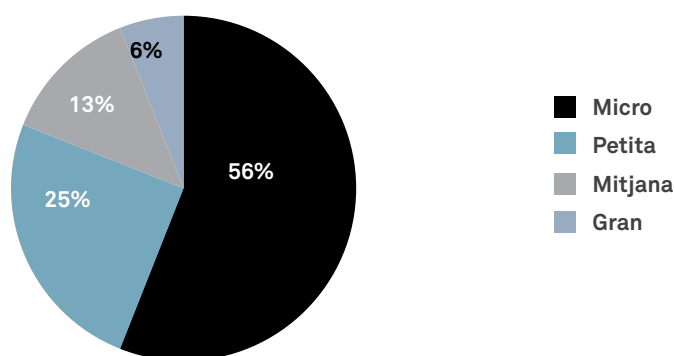
Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El Polígon Industrial del Bon Pastor és una àrea de 162,04 ha que integra diversos polígons o zones d'activitat industrial (PAE) de la franja Besòs: Bon Pastor, Torrent de l'Estadella, la Verneda industrial, Polígon Montsolís i Cobega. Aplega quasi la meitat de l'activitat econòmica al Districte, principalment pimes i micropimes, i hi existeix una diversificació d'activitats econòmiques que tenen interès a millorar la seva activitat. Actualment s'identifiquen un total de 558 empreses que ocupen un total de 770 establiments actius. Un 31% d'aquestes empreses estan realitzant activitat productiva i hi ha un 28% d'establiments inactius (segons dades del cens i estudi que està fent Barcelona Regional i que està a punt de publicar-se).

En una anàlisi més qualitativa, provinent d'un cens de 2015 que parteix de les 424 empreses de què es disposava de la informació suficient per poder fer una bona comparativa, s'aporta la informació següent:

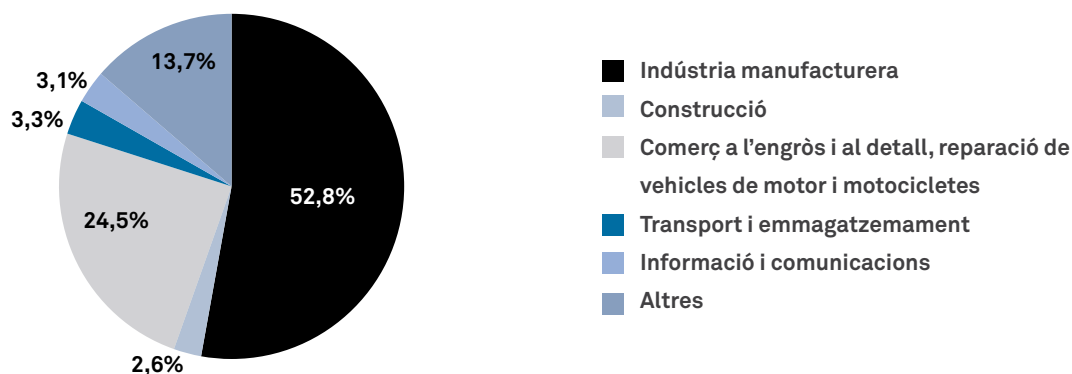
- **Més del 90% de les empreses tenien menys de 50 treballadors/ores**, com es recull en la gràfica següent, la majoria d'empreses són de grandària micro (el 56%) i petita (el 25%). Mentre que el 6% de les empreses són grans.

Tipologia d'empreses segons els nombre de treballadors/ores

- El 2015, un 50% del total de les empreses eren indústries manufactureres i un 25% comerç a l'engròs i al detall. Dins de les indústries manufactureres, el 57% es distribuïen entre els subgrups següents:
 - Metal·lúrgia, fabricació de productes bàsics de ferro, acer i ferroaliatges (18%).
 - Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats (15%).
 - Fabricació de maquinària i equips (12%).
 - Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques (12%).

Principals sectors d'activitat d'empreses del Polígon del Bon Pastor

Font: "Cens empresarial del Polígon Industrial del Bon Pastor", realitzat per Barcelona Activa – Ajuntament de Barcelona, 2015.

Des de Barcelona Activa, en relació amb les empreses ubicades en aquest polígon, durant l'any 2016 es va treballar amb **300 empreses diferents**. Des dels diferents serveis de l'Oficina d'Atenció a les Empreses s'han desenvolupat actuacions amb un total de 56:

- 47 des del Servei de Gestió del Talent, ja sigui gestionant ofertes de feina o informant sobre programes de foment de l'ocupació.
- Una pel Servei de Finançament.
- Més de 300 empreses han rebut una visita per fer recollida de dades i actualitzar les dades bàsiques de la seva empresa.
- Sis han participat en accions formatives.
- Dues han rebut tres ajuts econòmics del Programa per al foment de la contractació (Barcelona es Compromet), promogut per l'Ajuntament de Barcelona i gestionat per Barcelona Activa.

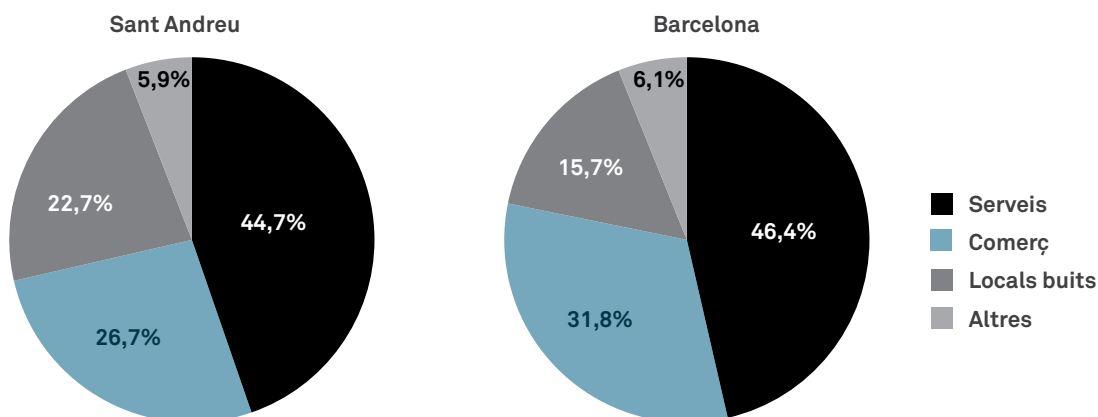
Pel que fa en concret a temes d'inserció laboral, 10 empreses han registrat 21 ofertes laborals al Servei de Gestió del Talent i una vacant de pràctiques per a estudiants universitaris.

De tot plegat se n'han derivat **sis contractacions**: tres vinculades a clàusules socials, una d'una candidatura derivada des de Treball als barris i dues de persones procedents del repositori general de candidatures (Plataforma Empresa-Ocupació). Dues de les contractacions han estat de perfils administratius, tres de construcció/instal·lacions i una d'atenció al públic. Pel que fa a la jornada laboral, cinc eren a jornada completa i una, parcial.

Comerç i serveis

Pel que fa a l'altre pol d'activitat econòmica, **el comerç i els serveis**, l'any 2014 el districte de Sant Andreu comptava amb 4.977 locals en planta baixa, el 7,4% dels de Barcelona. Els serveis són l'activitat més present en aquests locals (44,7%), mentre que el comerç representa el 26,7% del total i els locals buits el 22,7%. En la comparació amb Barcelona, Sant Andreu registra distribucions similars a les de la ciutat, però mostra un percentatge de locals buits superior en set punts percentuals.

Establiments en planta baixa segons activitat 2014 (%)

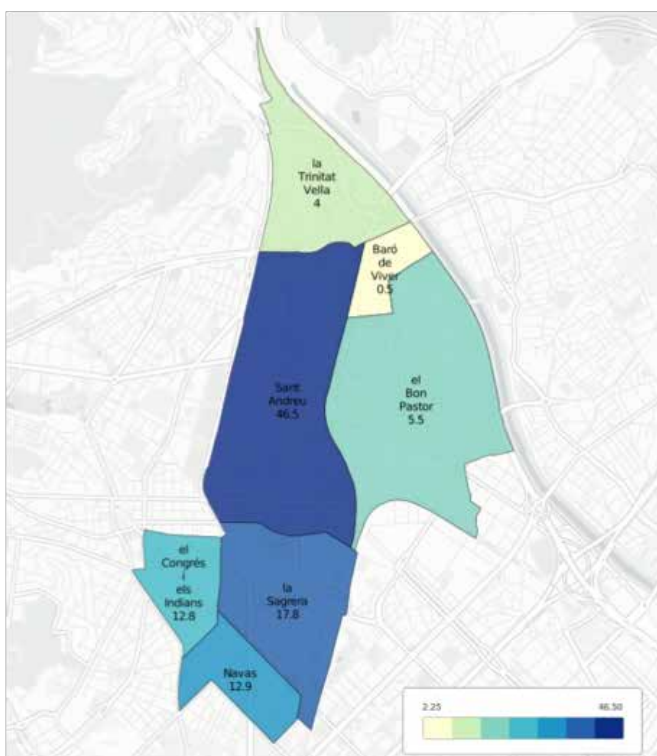

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El 2014 Sant Andreu és el quart districte -per sobre d'Horta-Guinardó, Sants-Montjuïc i Nou Barris- amb el valor més baix de l'índex de dotació comercial (nombre de locals amb ús comercial per cada 100 habitants), que se situa en el 2,41 i queda per darrere de la mitjana de Barcelona (3,35).

Pel que fa a la distribució per barris, les principals concentracions d'establiments es troben a Sant Andreu de Palomar -que compta amb el 46,5% del comerç del Districte-, seguit de la Sagrera (17,8%), Navas (12,9%) i el Congrés i els Indians (12,8%). Aquests barris en el seu conjunt absorbeixen el 90% de l'oferta comercial del Districte.

Establiments en planta baixa barris de Sant Andreu, 2014 (% s/total)

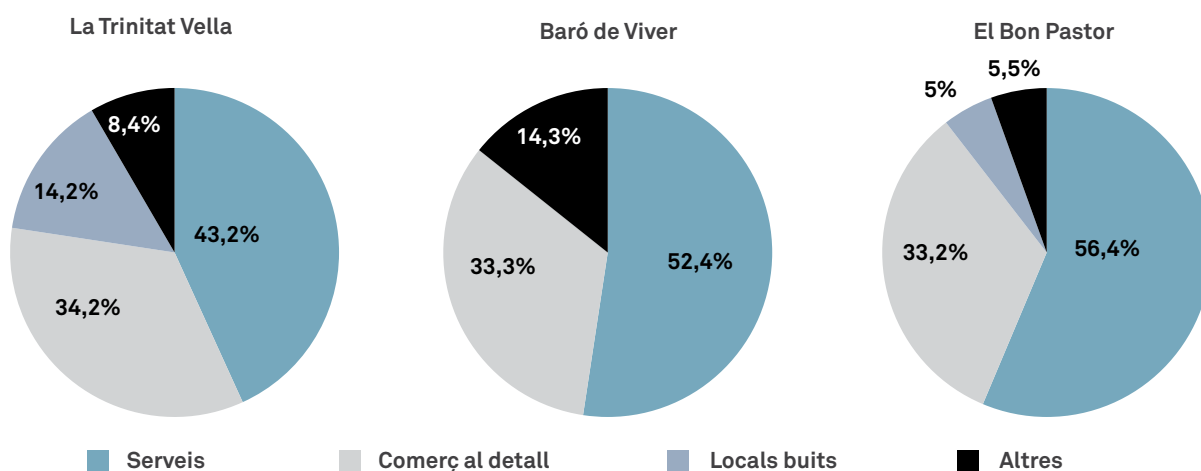

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament.

Baró de Viver i el Bon Pastor tenen un percentatge superior al 50% d'establiments de planta baixa destinats a serveis, mentre que el comerç ocupa un 33% en els dos casos. Es tracta de percentatges molt superiors a la mitjana del Districte -on el pes dels serveis i el comerç és del 44,7% i 26,7%, respectivament-, fet que es tradueix en molt poca presència de locals buits en els dos barris.

La Trinitat Vella és el barri amb el percentatge més alt de locals destinats al comerç (34,2%), mentre que el nombre de locals buits és 8,3 punts percentuals inferior al de la mitjana del Districte i el pes dels serveis i altres tipus d'establiments és molt similar al del conjunt de barris.

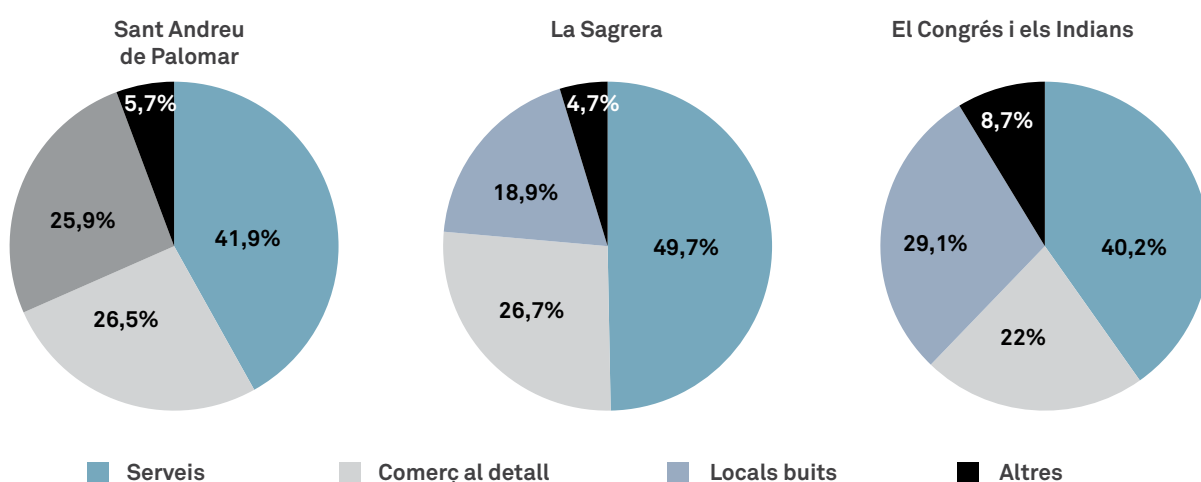
Establiments en planta baixa segons activitat, per barri, 2014 (%)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El Congrés i els Indians i Sant Andreu de Palomar destaquen per l'alt percentatge de locals buits (29,1% i 25,9%, respectivament), en ambdós casos el pes dels serveis és inferior que al Districte. A Sant Andreu de Palomar els locals de planta baixa destinats al comerç tenen un pes especialment rellevant -fet que cal relacionar amb l'atractiu comercial del carrer Gran-, mentre que el percentatge d'altres tipus de locals és inferior a la mitjana; en canvi, al Congrés i els Indians la tendència és inversa, el percentatge d'altres locals és superior al del Districte i el de comerços no supera la mitjana.

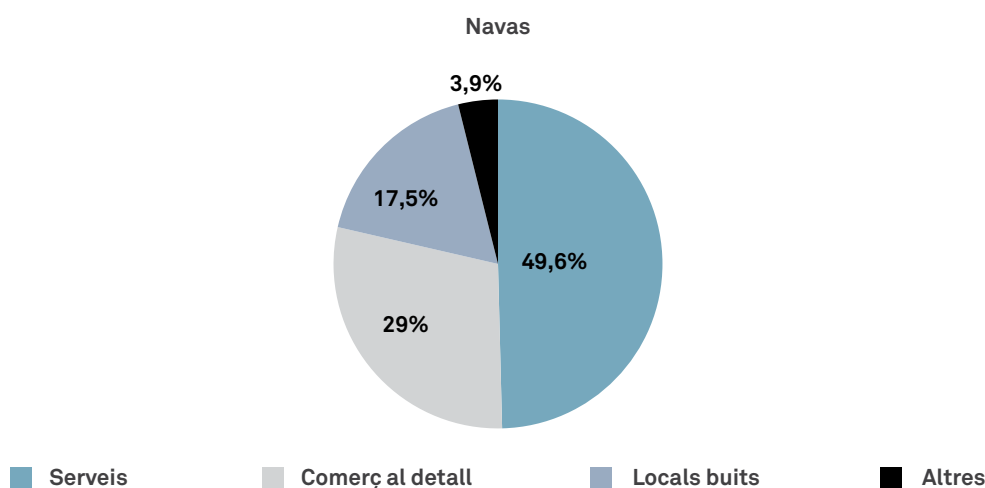
Establiments en planta baixa segons activitat, per barri, 2014 (%)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Navas i la Sagrera tenen un pes dels serveis superior a la mitjana del Districte (proper al 50%), mentre que el percentatge de locals buits és inferior (en 5,2 i 3,8 punts percentuals, respectivament). La distribució de comerços i altres locals és similar a la del conjunt del Districte.

Establiments en planta baixa segons activitat, per barri, 2014 (%)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Des d'una altra perspectiva d'anàlisi d'activitat econòmica, dels recursos de Barcelona Activa vinculats als serveis d'Emprenedoria, durant el 2016 es van atendre 702 persones del Districte, el 4,8% del total de la ciutat de Barcelona. La distribució per barris és la següent:

Emprenedoria per barris 2016

	Persones	%
Sant Andreu de Palomar	247	35,5%
La Sagrera	171	24,6%
Navas	105	15,1%
El Congrés i els Indians	74	10,6%
El Bon Pastor	46	6,6%
La Trinitat Vella	38	5,5%
Baró de Viver	14	2%
Sense barri	7	-
	702	

Quant a projectes acompanyats des dels serveis d'Emprenedoria, són de Sant Andreu 153 promotores i promotors, representant el 6,9% del total. Un projecte es considera acompanyat si les persones: fan un mínim de tres activitats o assessoraments vinculats a l'emprenedoria, han finalitzat el pla d'empresa o han participat en un programa a mida.

Pel que fa als **serveis dirigits a les empreses**, el 2016 es van atendre 940 empreses a Sant Andreu, que representen el 9,9% del total dels deu districtes de la ciutat. Cal tenir en compte que al Polígon del Bon Pastor es va visitar 300 empreses només per fer una recollida i actualització de dades, fet que fa que el percentatge sigui més alt.

Empreses per barris, 2016

	Persones	%
El Bon Pastor	382	43,2%
Sant Andreu de Palomar	223	25,2%
El Congrés i els Indians	108	12,2%
La Sagrera	92	10,4%
Navas	46	5,2%
Baró de Viver	10	1,4%
La Trinitat Vella	24	2,7%
Sense barri	54	-
SANT ANDREU	940	

Economia Social i Solidària i associacionisme

El districte de Sant Andreu concentra el 6% de les iniciatives d'Economia Social i Solidària de la ciutat. Entre el ventall de les 290 entitats i actuacions destaca especialment el pes de prop del 15% a la ciutat tant en el nombre d'empreses d'inserció (3) com d'horts urbans (2) i de bancs del temps (3).

Presència de l'Economia Social i Solidària al districte de Sant Andreu, 2015

Iniciativa de l'Economia Social i Solidària	Sant Andreu	% Barcelona
CET	3	6,3%
Empreses d'inserció	3	15%
Horts urbans	2	13,3%
Grups de consum	4	6,8%
Mercats d'intercanvi	1	7,7%
Bancs de temps	3	14,3%
Gestió comunitària	1	4,8%
Entitats tercer sector social	144	6%
Societats cooperatives	46	5,3%
Societats laborals	81	6,8%

Font: L'Economia Social i Solidària de Barcelona. Ajuntament de Barcelona, 2015.

A més, compta amb 144 entitats del tercer sector social, 81 societats laborals i 46 cooperatives, de les quals sis són d'iniciativa social. Destaca la concentració de promocions d'habitatge cooperatiu, quatre grups de consum, tres Centres Especials de Treball i Empreses d'Inserció, un mercat d'intercanvi i tres bancs del temps. Un bon grapat d'iniciatives per donar forma a un incipient mercat social al servei de les necessitats de la població, si bé -juntament amb Nou Barris- és el Districte cuer a la ciutat pel que fa a la presència d'aquestes entitats.

D'altra banda, segons el fitxer d'entitats de l'Ajuntament de Barcelona, a Sant Andreu es compatibilitzen 383 associacions, on **predominen les entitats culturals i les destinades a educació i formació -amb 103 i 62 entitats, respectivament-**, i que representen el 27% i 16% del total d'associacions del Districte.

Per barris la major concentració es troba a Sant Andreu de Palomar (41,5% del total). La Sagrera, el Congrés i els Indians i la Trinitat Vella absorbeixen entre el 10% i el 18%. D'altra banda, Baró de Viver, el Bon Pastor i Navas destaquen per la baixa presència d'associacions.

Innovació

Pel que fa a la localització d'empreses de l'economia del coneixement entre 2001 i 2010, aquestes estan relativament poc representades a Sant Andreu, ja que amb 527 empreses el Districte només suposa un 2,7% del total barceloní. En canvi, cal destacar el percentatge d'empreses manufactureres de tecnologia i coneixement -un 13% de les de la ciutat-, que és el més elevat després de l'Eixample i Sant Martí. D'altra banda, la contribució al creixement net d'empreses de Tecnologies d'Informació i Comunicació (TIC) entre 2001 i 2009 és del 7,1%, registre semblant al de Sants-Montjuïc i superior al de Sarrià.

Empreses i institucions innovadores al Districte

Empresa	Sector
Kids On	E-commerce
Honest&smile	E-commerce
The Things.iO	B2B

Font: 3000.000 km/s i Infonomia (2014), Mapa de la Innovació de Barcelona.

Turisme

Sant Andreu compta amb 84 allotjaments turístics, dels quals dos són hotels que ofereixen 222 places. En conjunt disposa de 770 places turístiques², que representen el 0,5% de l'oferta total de la ciutat. Aquesta dotació de places es concentra als barris del Bon Pastor, Sant Andreu de Palomar i la Sagrera, que suposen les 4/5 parts (el 79,6%) del total del Districte. Altres barris amb places turístiques són Navas -amb el 13,6% del total- i la Trinitat Vella i el Congrés i els Indians -al voltant del 3% i el 4%, respectivament-, mentre que Baró de Viver no compta amb aquest tipus d'oferta.

² Inclou hotels, hostals, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Cens d'allotjaments turístics del districte de Sant Andreu, 2016

Barri	Hotels		Habitatges d'ús turístic		Albergs i residències		Total establiments	Total places
	Núm.	Places	Núm.	Places	Núm.	Places		
El Bon Pastor	1	180	1	4	0	0	2	184
El Congrés i els Indians	0	0	6	29	0	0	6	29
La Sagrera	1	42	22	163	0	0	23	205
La Trinitat Vella	0	0	5	23	0	0	5	23
Navas	0	0	17	105	0	0	17	105
Sant Andreu de Palomar	0	0	30	212	1	12	31	224
SANT ANDREU	2	222	81	536	1	12	84	770

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Pla especial urbanístic d'allotjaments turístics, albergs de joventut, residències d'allotjament temporal i habitatges d'ús turístic.

La reduïda oferta d'allotjament turístic del Districte fa que sigui una de les àrees de possible creixement de places, de manera que el nou Pla Especial Urbanístic d'Allotjaments Turístics en tràmit permet la creació de 1.050 places en el territori de Nou Barris i Sant Andreu.

Indicadors econòmics (II) - Sant Andreu 2015/2016

	Sant Andreu	Barcelona	(%) Sant Andreu / BCN
Hotels			
Nombre d'allotjaments turístics (2016)	84	10.537	0,8%
Nombre total de places hoteleres (2016)	222	75.037	0,3%
% Places sobre el total de la població (2016)	0,2%	4,7%	
Oferta turística (2016)	770	148.552	0,5%
Mercat immobiliari			
Preu de compra habitatge, 2a mà (Ac. IV TRIM 2016)	2.328	3.879	-1.551
Lloguer habitatges (lloguer mitjà mensual €/mes) (Ac. IV TRIM 2016)	644,9	801,3	-156,4
Superfície mitjana habitatge llogat (Ac. IV TRIM 2016)	64,8	70,2	-5,4
Lloguer mitjà per superfície (€/m ² /mes), (Ac. IV TRIM 2016)	10,4	12	-1,8
Mobilitat - destinacions al Districte			
Trajecte motiu ocupacional (2015)	38.647	982.856	3,9%
Trajecte motiu personal (2015)	163.984	2.090.702	7,8%
Ràtio atracció / Emissió interna (2015)	0,5	-	-

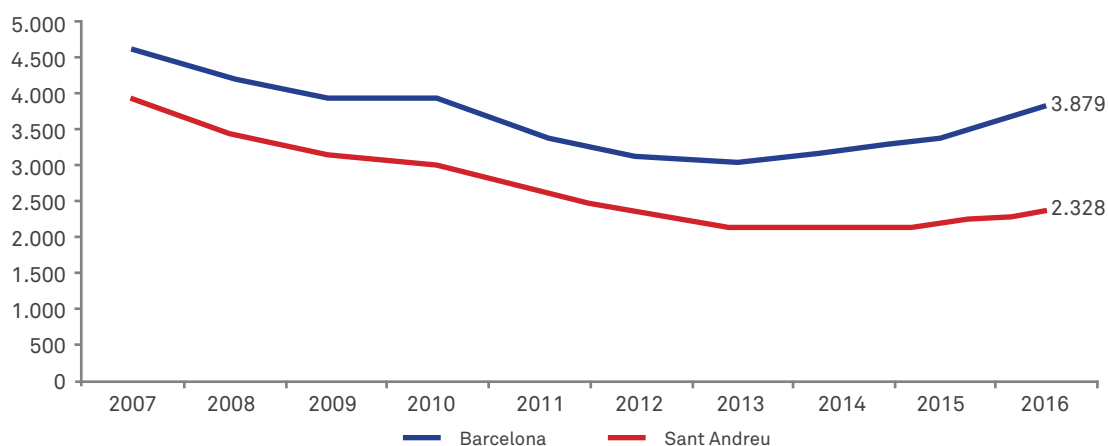
*Inclou hotels, hostal, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Sector Immobiliari

Pel que fa a l'habitatge, el 2016 el preu de venda de l'habitatge de segona mà de Sant Andreu és un 40% inferior a la mitjana de Barcelona i el segon més baix de tots els districtes (2.328 €/m²).

Evolució del preu de venda de l'habitatge de segona mà a Sant Andreu, 2007-2016 (€/m²)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Quant a l'evolució des de 2007, el descens dels preus de l'habitatge ha estat superior a Sant Andreu que a Barcelona al llarg de la crisi -amb reduccions acumulades del 41% i el 16%, respectivament-, mentre que el repunt de preus a partir de 2013 ha estat més moderat al Districte que al conjunt de la ciutat (amb augments del 9,8% i el 28,5%, respectivament).

Els barris de Sant Andreu de Palomar, Navas i la Sagrera registren el **preu mitjà de venda de l'habitatge de segona mà** més elevat del Districte, amb uns valors -de 2.757, 2.720 i 2.696 €/m², respectivament- inferiors en més de 1.000 €/m² al preu mitjà de Barcelona. El Congrés i els Indians se situa també per sobre de la mitjana del Districte -amb un valor (2.473 €/m²)-, mentre que el Bon Pastor i la Trinitat Vella se situen per sota, amb valors inferiors als 2.000 €/m².

Preu habitatges en venda i lloguer als barris de Sant Andreu, 2016

Habitatge	Preu de venda habitatges, 2a mà (€/m ²) (Ac. IV TRIM 2016)	Lloguer habitatges (lloguer mitjà mensual €/m ²) (Ac. IV TRIM 2016)	Superfícies mitjana habitatge llogat (m ²) (Ac. IV TRIM 2016)	Lloguer mitjà per superfície (€/m ² /mes) (Ac. IV TRIM 2016)
La Trinitat Vella	1.438	479,3	58,8	8,5
Baró del Viver	n.d.	216,4	59,6	3,5
El Bon Pastor	1.827	540,4	63,4	8,7
Sant Andreu de Palomar	2.757	658,6	64	10,9
La Sagrera	2.696	665,6	64	10,9
El Congrés i els Indians	2.473	649,7	65,9	10,4
Navas	2.720	714	69,2	10,8
SANT ANDREU	2.328	644,9	64,8	10,4

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Pel que fa al **mercat de lloguer**, el quart trimestre de l'any 2016 el lloguer mitjà del districte de Sant Andreu (644,9 €/mes) és un 19,5% inferior al de la ciutat. Per barris, Navas és el que mostra un preu mitjà més elevat (714,1€/mes). Els barris amb habitatge més assequible són el de Baró de Viver –molt per sota de la resta-, el Bon Pastor i la Trinitat Vella -amb lloguers mitjans per sota dels 550 €. Pel que fa al nombre de contractes de lloguer realitzats durant l'any, els barris que es mostren més dinàmics són Sant Andreu de Palomar (39,3%), la Sagrera (21,9%) i Navas (15,3%), que concentren tres quarts (el 76,4%) dels contractes signats al Districte. Quant al preu de lloguer mitjà per superfície, Sant Andreu de Palomar, la Sagrera, Navas i el Congrés i els Indians registren preus propers a la mitjana del Districte (10,4 €/m²/mes) que, d'altra banda, se situa un 14,8% per sota de la mitjana de la ciutat.

En relació amb **locals i naus**, a 29 de maig de 2017 a Sant Andreu hi ha 293 locals de lloguer i 217 de venda, amb preus mitjans d'11,3 €/m² i 1.181 €/m², respectivament.

Per barris, Sant Andreu de Palomar concentra més d'una tercera part dels locals, tant de lloguer com de venda, mentre que prop d'una cinquena part dels locals de lloguer se situa a Navas. El Bon Pastor, la Sagrera i Navas representen cadascun més del 10% dels locals de lloguer i venda del Districte, mentre que, per contra, el Congrés i els Indians, la Trinitat Vella i Baró de Viver són els barris amb menor disponibilitat de locals.

Disponibilitat de locals/nau i preu €/m²			
	Nombre	% (s/districte)	Preu mig €/m ²
La Trinitat Vella			
Lloguer	18	6,1%	6,35
Venda	16	7,4%	814
Baró del Viver			
Lloguer	1	0,3%	9
Venda	1	0,5%	2.609
El Bon Pastor			
Lloguer	43	14,7%	4,94
Venda	42	19,4%	999
Sant Andreu			
Lloguer	103	35,2%	18,62
Venda	76	35%	1.334
La Sagrera			
Lloguer	49	16,7%	7,33
Venda	34	15,7%	1.186
El Congrés i els Indians			
Lloguer	26	8,9%	9,21
Venda	19	8,8%	1.163
Navas			
Lloguer	53	18,1%	8,7
Venda	29	13,4%	1.208
SANT ANDREU			
Lloguer	293	100%	11,31
Venda	217	100%	1.181

En relació amb el **preu de venda dels locals**, els més baixos són els de la Trinitat Vella i del Bon Pastor –que no arriben a 1.000 €/m²-, mentre que Sant Andreu de Palomar registra el preu més elevat i Navas, la Sagrera i el Congrés i els Indians se situen al voltant del preu mitjà del Districte.

Pel que fa als **locals de lloguer**, els de Sant Andreu de Palomar (18,62 €/m²/mes) se situen clarament per sobre de la mitjana del Districte (11,31€/m²), registre proper al preu mitjà de la ciutat (12 €/m²). Als barris del Congrés i els Indians, Navas i la Sagrera els preus oscil·len entre els 9,2 del primer i els 7,3 €/m² del darrer, mentre que els lloguers més baixos corresponen al Bon Pastor i la Trinitat Vella.

Mobilitat

La mobilitat ocupacional amb destinació a Sant Andreu representava el 5% del total de Barcelona l'any 2015, de manera que és el segon districte amb menys pes d'aquest tipus de mobilitat a la ciutat.

Mobilitat ocupacional i personal per Districte, 2015

Destinació	Mobilitat Ocupacional	Pes	Mobilitat Personal	Pes
Ciutat Vella	57.720	7,5%	140.058	7,2%
Eixample	199.919	25,9%	468.515	23,9%
Sants-Montjuïc	88.287	11,5%	159.152	8,1%
Les Corts	85.322	11,1%	120.442	6,2%
Sarrià-Sant Gervasi	84.492	11%	176.468	9%
Gràcia	42.489	11%	176.468	9%
Horta-Guinardó	51.871	6,7%	185.914	9,5%
Nou Barris	24.421	3,2%	170.501	8,7%
Sant Andreu	38.647	5%	163.984	8,4%
Sant Martí	97.748	12,7%	235.571	12%
BARCELONA	770.916	100%	1.958.220	100%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

En destinació personal es troba prop de la mitjana dels districtes de Barcelona -amb un 8,4% del total- i supera Les Corts, Sants-Montjuïc, Ciutat Vella i Gràcia.

D'altra banda, la seva ràtio d'atracció/emissió³ és del **0,5**, el segon més baix de la ciutat, i el situa com a districte emissor de població cap a altres districtes.

Finalment, segons l'enquesta de serveis municipals, l'any 2015 un 27,3% de les persones residents de Sant Andreu treballaven al mateix Districte, un 53,6% ho fan a la resta de Barcelona, un 18,9% fora de Barcelona i només un 3,6% de les persones residents a Barcelona treballaven al Districte.

³ RAE és el quocient entre els desplaçaments atrets de la resta de districtes i els desplaçaments emesos cap a la resta de districtes de Barcelona.

Potencialitats de Sant Andreu

El districte de Sant Andreu presenta un seguit de potencialitats que són al mateix temps context i punt de palanca per integrar en el full de ruta que, en matèria de desenvolupament de proximitat, representa el Pla.

Les potencialitats del districte de Sant Andreu es recullen i plasmen de forma concreta en l'enunciat de les línies estratègiques i mesures que formen part del Pla. D'altres són de caràcter més conceptual i no és fàcil que es puguin convertir en una línia de treball o actuació concreta, tot i que poden ser un element cabdal.

Les potencialitats intangibles

Sota aquesta etiqueta ens referim a aquells elements positius del territori que no tenen una plasmació concreta. Es configuren com a oportunitats que poden tenir un efecte multiplicador i a la vegada integrador de les intervencions de desenvolupament econòmic.

Entre aquestes potencialitats en destaquem les següents: la diversitat territorial, la cultura i el teixit associatiu del territori.

El districte de Sant Andreu és un **territori divers internament**, format per set barris de tradicions, trajectòries, orografia i entramats diversos. Cal tenir present que Sant Andreu de Palomar era un poble independent fins al 1897, cosa que no només marca una història diversa, sinó una identitat, llegat, dinàmiques i entramat urbà propis. Així mateix, en el cas de la Sagrera trobem un barri que destaca pel seu caràcter industrial i fabril. Per altra banda, hi ha barris creats a mitjans del segle XX amb una menor articulació d'identitat local, però amb dinàmiques associatives rellevants: Baró de Viver neix als anys vint fruit d'una promoció de "cases barates" i el Bon Pastor s'annexiona a Barcelona el 1945. Sobretot s'observen dinàmiques socioeconòmiques diferenciades entre els barris de la franja (la Trinitat Vella, Baró de Viver i el Bon Pastor) i la resta. Aquesta diversitat interna representa una riquesa de visions, potencialitats i recursos que, combinats amb una mirada conjunta i estratègica, aporta al Districte una potencialitat rellevant. També aporta al Districte capacitat de resiliència i la possibilitat que es puguin dur a terme una varietat més gran de polítiques i actuacions. Tal com passa en altres districtes de la ciutat, la diversitat és entesa com una riquesa i no com una debilitat, ja que permet obrir mires, combinar recursos i aprofitar potencialitats i sinergies.

Junt amb aquesta diversitat, en relació amb les característiques, dinàmiques i idiosincràsia pròpies dels diferents barris, destaca el riu Besòs com una potencialitat del territori, que s'identifica al llarg del procés de participació com un element de connexió i vertebració interna entorn del qual es poden impulsar i promoure projectes conjunts.

També s'identifica com una potencialitat el **capital cultural** del Districte, que ha fet una forta **aposta per la promoció cultural, tant en els vessants de creació, com de programació, difusió i visualització de propostes i projectes**. En la promoció de la cultura cal destacar l'aposta per la divulgació del gran llegat de cultura popular i tradicional catalana que s'hi desenvolupa, amb la tasca del Centre Municipal de Cultura Popular de Sant Andreu i el suport a les nombroses entitats d'aquest àmbit al territori, així com des dels diferents projectes culturals que es duen a terme al Districte. Entre aquests projectes destaquen actes i celebracions de cultura popular, com són El Noi Baliarda, Mostra de cultura popular Som Cultura, Dia del Diabló, Cavalcada dels Tres Tombs, Flama del Canigó, Fàbrica dels Reis o altres iniciatives promogudes des de la xarxa d'equipaments

culturals del Districte com el cicle Calidoscopi Cultural. A més cal destacar l'impuls d'una xarxa d'intercanvi en l'àmbit de les arts escèniques, la música i les arts plàstiques entre les diferents entitats i grups del territori, que es potencia des dels equipaments del Districte per donar a conèixer el que fan, ampliar relacions i potenciar-ne el creixement. Una altra manifestació cultural particular del Districte és la recuperació de la memòria lligada al **passat cooperatiu**, sobretot al barri de Sant Andreu de Palomar, que posa en relleu la capacitat d'autogestió i organització de les classes populars per la millora de les seves condicions de vida de forma col·lectiva.

En l'àmbit de la promoció cultural cal destacar l'**impuls de l'activitat musical**, amb la posada en marxa de nous projectes com el Festival de Jazz de Sant Andreu Jazzing, el Concurs de Composició de Cant Coral, les Veus de la Trinitat, els Concerts de Música als barris o les Nits de Jazz, que se sumen a la tasca desenvolupada des de l'Escola Municipal de Música de Sant Andreu i l'Escola Municipal de Música – Taller de Músics, entitats de referència. Aquest impuls de la cultura i especialment de la música es fa des d'una òptica de treball coordinat entre els diversos actors i cercant la participació i vinculació de la ciutadania, no només en la celebració o desenvolupament de les activitats i projectes, sinó també en la seva organització i gestió.

Altres projectes destacats donen impuls a la creació artística, la difusió del coneixement històric dels barris del Districte i la promoció i difusió de les arts escèniques (teatre i dansa). Entre aquests projectes cal destacar, per exemple, el Festival Bon Viver d'Arts, que dona visibilitat a la creativitat i la feina quotidiana de les associacions i entitats dels barris del Bon Pastor i de Baró de Viver, alhora que potencia la cohesió social, el treball en xarxa i el sentiment de pertinença als barris.

És rellevant la tasca del conjunt d'agents i recursos culturals del territori. Des dels centres cívics, els casals de barri, el Centre Municipal de Cultura Popular i el Centre Cultural Can Fabra, el districte de Sant Andreu i les entitats donen forma a un projecte d'impuls de la cultura al territori i de treball en xarxa. Des d'aquesta perspectiva, s'ha avançat sobretot en el reforç de l'agenda d'actuacions i espectacles, que aposta per una exhibició de proximitat, amb la doble finalitat de ser una oferta cultural accessible a la ciutadania i la de formació de públics i extensió dels hàbits de consum cultural. En aquest context cultural, també hem de destacar el Sant Andreu Teatre (SAT), com a referent, tant al Districte com a la ciutat, de teatre familiar i dansa.

Fins ara s'ha remarcat el gran valor que aporten les entitats culturals al Districte, el dinamisme i força dels seus espais ciutadans i el seu passat cooperativista, que implica organització popular i la diversitat dels seus barris. Aquests tres elements expliquen la present potencialitat intangible: el Districte disposa d'un **teixit associatiu molt ric, variat i dinàmic**. Hi ha una gran diversitat d'entitats que centren l'activitat en àmbits diversos, des del cultural, al suport i inclusió social, el lleure o l'activitat econòmica, entre d'altres. La diversitat territorial aporta varietat en les associacions, i entre totes recullen un gran nombre de potencialitats, experteses i punts de vista. El que és important, també, és la voluntat que tenen de treballar de forma conjunta i coordinada; un exemple, entre d'altres, podria ser la Federació d'Entitats de l'Harmonia, un grup de 30 entitats que treballen plegades per gestionar de forma comunitària l'Ateneu Harmonia.

Les potencialitats tangibles

El districte de Sant Andreu es caracteritza per un notable **dinamisme comercial**, sobretot al barri de Sant Andreu de Palomar com a eix central, on es troben diversos comerços singulars. El nucli

antic acull establiments centenaris i altres que no tenen una vida tan llarga però que destaquen per la història i la vàlua de l'edifici que els acull. D'altra banda, a tots els barris es poden trobar comerços que posen en valor la proximitat donant una atenció personalitzada de qualitat. Sis associacions de comerciants i dos eixos comercials estan representant el teixit associatiu del comerç.

El barri del Bon Pastor comprèn els següents polígons industrials d'activitat econòmica (PAE): el Bon Pastor i Torrent de l'Estadella. Conjuntament amb la Verneda Industrial i el Polígon Montsolís i Cobega, conformen l'àrea industrial del Besòs. Amb les seves 162,04 hectàrees té una presència física prou rellevant que es tradueix en el fet que prop de la meitat de l'espai productiu del Districte correspon a l'activitat industrial. Cal destacar que un dels seus punts forts és la seva ubicació en la ciutat de Barcelona mateix. És un espai on poder plantejar nova indústria 4.0 o projectes d'economia verda i circular, entre d'altres.

El districte de Sant Andreu es troba immers en processos de transformació, amb el desplegament d'un **conjunt de projectes de referència a la ciutat que es configuren com a tractors de l'activitat i potencials generadors d'oportunitats** per a les persones residents en els propers anys. Per una banda trobem els espais de creació artística, entre els quals destaquen les fàbriques de creació, la Nau Ivanow, la Fabra i Coats i el Parc de Recerca Creativa del Canòdrom, que representen espais singulars on es donen diversos processos de creació cultural així com iniciatives socioeconòmiques, des de les que ja estan assentades fins a les que hi troben un espai propici per a la seva emergència. Aquesta potencialitat es pot reforçar encara més si aquests espais i el barri entren en una major dinàmica d'interrelació i diàleg.

Hem de destacar també el projecte, postergat i redefinit en diverses ocasions des de fa anys, de construcció de la nova estació de la Sagrera, que tindrà impactes pel que fa a la mobilitat al conjunt de la ciutat, en la connexió dels barris de Sant Martí i Sant Andreu, que també facilitaria el desenvolupament d'una nova polaritat terciària (comerç i oficines) en una zona propera al 22@.

La **xarxa d'equipaments** i recursos de diversa tipologia, principalment socioculturals, culturals, formatius i d'inserció, esdevenen un recurs important del territori:

- La xarxa de centres cívics i casals de barri existent és també un actiu en qualitat d'actor clau pel desenvolupament d'iniciatives socioeconòmiques en termes de suport a la seva emergència, la creació de teixit i dinàmiques comunitàries que les possibilitin, alhora que és també actor en la promoció de la cohesió social.
- Les escoles d'adults, de les quals el Districte en té quatre, que permeten ampliar la formació de les persones adultes que cerquen un millor posicionament de cara a la inserció en el mercat laboral.
- Les entitats i empreses d'inserció sociolaboral del territori, com el TEB, l'escola el Pont del Treball, Trinijove o Andròmines, també representen un actiu potent per millorar la formació, capacitació i, en definitiva, l'ocupabilitat de les persones amb dificultats de diversa tipologia per inserir-se al mercat de treball.

És important també el **patrimoni arquitectònic**, entre el qual trobem la nau fabril de la Fabra i Coats, la Casa de l'Aigua, la Casa Bloc, les cases barates de Bon Pastor, el casc antic de Sant Andreu de Palomar o els edificis que en el seu moment van acollir cooperatives. **Els museus** -la Casa de l'Aigua o el Centre d'Art Contemporani de la Fabra i Coats- formen part també d'aquest important patrimoni cultural del Districte.

Així mateix, el fet que el Polígon del Bon Pastor estigui situat enmig d'una trama urbana, possibilita que el model de reindustrialització pugui comportar el model de ciutat integradora de les activitats de les veïnes, dels veïns i de les persones treballadores: producció, habitatge, compra, escola o oci.

I finalment hem de destacar com a potencialitats aquelles que vénen determinades **pel riu Besòs**, espai conquerit per la ciutadania a banda i banda de riu per activitats de lleure i de relació social i **el Rec Comtal**, que també és un actiu pel desenvolupament d'activitats esportives, culturals i de lleure.

02.2 VISIÓ DE FUTUR

El Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Andreu, com a full de ruta a cinc anys vista, ha de dibuixar una visió de futur, un horitzó cap al qual avançar. Aquesta visió es fa palesa en les línies de treball i les mesures que es presenten en aquest document i, de forma més concreta, en les actuacions que es codissenyaràn en els espais de governança i que desenvoluparan el Pla.

En aquest apartat es fa un recull d'aquelles dinàmiques socioeconòmiques identificades en el territori que cal revertir i sobre les quals el Pla centra la seva atenció i focalitza les seves intervencions: atur i precarietat laboral, desigualtats socioeconòmiques entre els set barris del Districte, pèrdua del comerç de proximitat i estancament del Polígon Industrial del Bon Pastor com a pol d'activitat econòmica. Cal destacar que bona part d'aquestes dinàmiques són fruit de causes estructurals, profundes i d'un abast territorial molt superior al districte de Sant Andreu, sobre les quals aquest Pla no pot incidir per una qüestió competencial i de recursos.

En aquest sentit el Pla té com a horitzó ser una de les eines que contribueixi al procés de revertir aquestes dinàmiques mitjançant l'alineació de recursos i accions que possibilitin la millora de l'ocupabilitat, un context facilitador d'iniciatives emprenedores de l'economia convencional i l'Economia Social i Solidària, el turisme sostenible i la creació d'instruments de suport per al comerç de proximitat i altres agents econòmics.

Dinàmiques socioeconòmiques que cal revertir

Atur i precarietat laboral

El districte de Sant Andreu no és aliè a les dinàmiques laborals generals. Així doncs, l'atur és una realitat tangible al territori, especialment en els districtes de la Trinitat Vella, Bon Pastor i Sant Andreu de Palomar, que són els tres barris amb uns nivells superiors d'atur, tal com s'ha vist en l'apartat de Diagnosi.

El Districte ocupa la tercera posició pel que fa a l'atur de la ciutat de Barcelona i la seva mitjana supera en 0,8 punts la de la ciutat. La taxa d'atur del Districte l'any 2016 se situa en el 8,3%, destacant el gairebé 14% d'atur de la Trinitat Vella. Navas i la Sagrera són els barris amb la taxa d'atur més baixa, amb xifres de 7,5%, seguits del Congrés i els Indians (7,6%). Cal destacar els valors de Baró de Viver que, malgrat ser un barri de la franja, té uns nivells d'atur per sota la mitjana del Districte. El Bon Pastor i Sant Andreu de Palomar tenen la segona i tercera xifra d'atur més altes del Districte. Val a dir, però, que les dades d'atur registrat en mostren una reducció de l'1,4% respecte el 2015 en el Districte. Cal veure com s'està generant aquesta recuperació de l'ocupació.

Per col·lectius, les dones presenten unes xifres d'atur més altes que els homes (55,8%) i la població major de 45 anys és el grup d'edat amb més incidència d'atur (55,5%). Si creuem aquestes dues variables, trobem que les dones majors de 45 anys tenen un nivell d'atur del 32% sobre el total, pel 23,5% dels homes del mateix grup d'edat. El barri amb major presència d'atur femení és Sant Andreu de Palomar, amb un diferencial del 2,7% entre atur femení i masculí, seguit del Bon Pastor, amb un diferencial del 0,7%. En la resta de barris l'atur és més masculí que femení, amb Trinitat Vella com a barri amb major diferència entre homes i dones, amb un 3,1% més d'atur d'homes sobre dones.

En el cas del col·lectiu de joves, les dades d'atur registrat a Sant Andreu ens indiquen que de 2015 a 2017 hi ha hagut un lleuger repunt en passar del 12,4% al 13,6%. Així mateix, si bé el Districte es troba, amb un 10,1%, en la sisena posició pel que fa a la seva aportació a aquest col·lectiu a la ciutat, si el que analitzem és el pes de l'atur juvenil respecte al total de persones en situació d'atur del Districte, Sant Andreu passa a la quarta posició amb un 13,6%. Cal tenir present, però, que el col·lectiu juvenil és el que, malgrat buscar feina, menys acostuma a registrar-se al Servei d'Ocupació de Catalunya si no és que els hi cal per a un tràmit administratiu. D'altra banda, també cal tenir present que són etapes vitals en què la línia entre l'atur i la inactivitat és borrosa.

Les situacions d'atur tenen diversos efectes en les persones i les llars on aquesta realitat és present. Aquests efectes es donen bàsicament a tres nivells: econòmic, d'hàbits i de salut. Aquests efectes no es donen per separat, sinó que tots tres s'interrelacionen i formen part de les afectacions en les trajectòries de vida que comporta l'atur, sobretot quan és de llarga durada.

En termes econòmics és evident la davallada d'ingressos que generen les situacions d'atur. El pas de cobrar un salari a cobrar una prestació ja impacta en la renda de les llars, fet que s'agreuja en les situacions d'atur perllongades, on es van acabant les prestacions i els subsidis. Aquesta davallada d'ingressos afecta l'estructura de despesa de les llars, que han de reorganitzar-la per poder afrontar els pagaments estructurals, com les quotes de la hipoteca o el lloguer, els subministraments i la cobertura de necessitats bàsiques. Són nombroses les persones que han hagut de recórrer al suport institucional per poder abordar la cobertura de necessitats bàsiques i, en els casos més extrems, aquestes situacions poden generar la pèrdua de la llar.

Al seu torn, les situacions d'atur que es perllonguen, especialment incidents en la població de menor qualificació i col·lectius de persones majors de 45 anys, agreujat en el cas de les dones, tenen efectes en la quotidianitat de les persones, els seus hàbits i les seves actituds. Un dels problemes que s'observen en les persones amb situacions prolongades d'atur és la pèrdua d'hàbits laborals i un cert desencantament amb les possibilitats de reinserció i, per tant, amb l'ús dels recursos que l'Administració posa a la seva disposició. La necessitat de revertir la tendència de l'atur es fonamenta també en la desestructuració de la vida quotidiana que genera l'atur de llarga durada i la dificultat de recuperar hàbits laborals.

Finalment, però molt relacionat amb el que s'ha dit, l'atur genera afectacions a la salut, especialment en termes de salut mental, amb l'augment de trastorns emocionals i malalties mentals com la depressió, amb impactes en la vida quotidiana i la desmotivació i pèrdua d'esperança en la reinserció. Però també genera problemes d'ansietat i estrès per no poder fer front al pagament del lloguer o la hipoteca, o els subministraments. Aquestes afectacions tenen altres efectes paral·lels, com poden ser l'augment de la conflictivitat familiar i la tensió en el si de les xarxes relacionals o l'augment de conductes addictives. Cal apuntar també que la reestructuració de l'estructura de despesa de les llars, a vegades, es fa a canvi de reduir la qualitat alimentària (menys consum de proteïna animal i producte fresc), notable en els casos de persones que són usuàries dels serveis de suport alimentari de les institucions.

Aquestes situacions afecten les persones de forma diversa, en funció de la seva situació de partida i la capacitat de revertir-les en base als recursos personals i de les seves xarxes relacionals. L'atur és un dels principals elements que fa augmentar les situacions de vulnerabilitat social i, aquest, impacta de forma processual en altres àmbits de la vida de les persones. Si ens referim a col·lectius concrets, hem vist com l'atur és especialment present en col·lectius de persones adultes, majors de 45 anys, i sobretot dones (major nivell d'atur que els homes en aquesta franja d'edat). Aquests col·lectius de persones majors de 45 anys són especialment vulnerables en casos de persones sense formació. Finalment, la temporalitat juvenil i la manca d'oportunitats laborals de qualitat fa que sigui molt complicat per a aquestes persones desenvolupar trajectòries laborals llargues i estables que permetin l'aprenentatge d'un ofici i esdevenir persones autònomes.

Però no és l'atur l'únic factor de l'àmbit laboral que pot fer augmentar les situacions de vulnerabilitat social. Com apuntàvem, la recuperació actual de l'ocupació s'està produint a costa d'un augment de la precarietat laboral. Assistim a situacions que fa uns anys ens eren alienes, com el cas dels *poorworkers* o persones treballadores pobres: persones que tenen una ocupació que no els permet sortir de les situacions de vulnerabilitat o de pobresa estadística o que, tot i no ser pobres estadísticament no els permet fer front a necessitats bàsiques.

Cada cop són més les situacions de vulneració de drets laborals: salaris sota conveni, contractes per sota de la qualificació, el fenomen "20-40-60" (contractes de 20 h, salaris de 40 h i jornades de 60 h), economia submergida, entre d'altres. Les elevades taxes d'atur permeten generar una pressió a la baixa de les condicions laborals aprofitant la necessitat de les persones en atur i propiciant una competició entre les persones candidates que les obliga a acceptar condicions per sota del que seria desitjable. En alguns casos, però, també podem atribuir aquesta rebaixa de les condicions laborals al desconeixement de la normativa per part de les persones treballadores, sobretot les més joves, que podrien estar acceptant les condicions que els proposen sense conèixer la legalitat i els propis drets.

Millorar les condicions laborals de les persones treballadores no té només un impacte en elles mateixes, ja que la millora en el salari, i en els horaris, també comporta millores en la conciliació i la salut, entre d'altres. També impacta de forma positiva en la qualitat dels serveis oferts i en el desenvolupament de carreres professionals ascendents basades en l'aprenentatge i l'experiència.

El treball dels sindicats és fonamental per combatre la precarietat laboral. L'Economia Social i Solidària és un altre instrument en la mateixa direcció: iniciatives empresarials que comportin unes relacions democràtiques, que prioritzin el treball sobre el capital i que tinguin en el seu nucli la sostenibilitat ambiental, social i econòmica. A més, són iniciatives capaces de generar impactes positius en l'entorn i més llocs de treball per elles mateixes. Un dels aprenentatges dels darrers anys en matèria laboral ha estat que les cooperatives són capaces de mantenir llocs de treball, i crear-ne, en un context de destrucció generalitzada d'ocupació.

Desigualtats socioeconòmiques entre els set barris del Districte

Els barris del districte de Sant Andreu mostren una diversitat interna força significativa. S'hi poden identificar dos grups: els barris de la franja (la Trinitat Vella, Baró de Viver i el Bon Pastor) per un costat, i la resta (Navas, el Congrés i els Indians, la Sagrera i Sant Andreu de Palomar), per l'altre.

Els indicadors desagregats per barris mostren aquesta desigualtat i aquesta clara identificació entre els dos grups que comentàvem anteriorment. Tal com mostren les dades recollides a

l'apartat anterior de la diagnosi, es materialitza en diverses variables poblacionals, de les quals podem destacar les següents a tall d'exemple:

- Demogràficament, als barris de la franja el pes de la població jove, amb una taxa de dependència juvenil superior al 22% en els tres barris, és significativament superior al de la resta.
- Pel que fa al nivell de renda també s'observen desigualtats. Mentre que als barris de la franja la renda familiar bruta disponible se situa entre el 43,1 (en el cas de la Trinitat Vella) i el 60,2 (en el cas de Baró de Viver), la resta de barris estan 10 punts per sobre, entre el 70,1 del Congrés i els Indians, i el 85,8 de Navas. La diferència, per tant, entre els barris amb major i menor RFBD (la Trinitat Vella per baix i Navas per dalt) és gairebé del doble.
- El nivell formatiu de la població dels barris mostra també un comportament diferenciat i identificable dels tres barris de la franja respecte de la resta. Mentre que en els primers, més del 60% de la població té estudis primaris o elementals (graduat escolar, ESO o FPI), en la resta de barris aquests grups de població no arriben al 50% i predomina la població amb nivell formatiu de batxillerat superior. En aquests barris, és destacable també el percentatge de població amb estudis universitaris (superior al 20%), nivell formatiu que en els barris de la franja se situa entre el 5% i el 12%.
- Quant a l'atur, aquesta diferenciació no és tan marcada entre els barris de la franja. Tot i això, els tres barris de la franja estan entre els quatre barris amb uns nivells d'atur més alts del Districte: Baró de Viver (7,8%) té uns nivells d'atur inferiors a Sant Andreu de Palomar (8,1%), i la Trinitat Vella (13,8%) i el Bon Pastor (9,1%) són els barris amb nivells d'atur més alts respectivament.

Aquesta desigualtat per barris no se cenyeix tan sols a una qüestió estadística i social, sinó que també afecta l'imaginari popular i la cohesió del Districte. Els barris de la franja i la resta no estan cohesionats en el Districte i existeix una separació simbòlica entre ells, reforçada per una separació física, uns límits geogràfics molt marcats per un seguit de barreres naturals i també físiques que expliquen i reforcen l'aïllament en relació amb la resta de la ciutat: el riu Besòs, la Ronda Litoral, les vies del tren, el nus de la Trinitat, la Meridiana i el Polígon Industrial del Bon Pastor. La distribució administrativa dels districtes no respon a la divisió cultural i de percepció que en té la població. La trajectòria i història dels barris també ha estat diversa i, per tant, s'explica aquest distanciament social i simbòlic.

Està clar que cal avançar cap a la cohesió social dels diversos barris del Districte, reforçant aquelles mancances que poden presentar certs barris i posant l'accent en aquelles que poden tenir un impacte més destacat en les condicions materials de vida de les persones i la seva vida comunitària. Com major sigui aquesta cohesió i les relacions entre els barris, majors seran les oportunitats de desenvolupar projectes conjunts aprofitant les potencialitats de cada territori i generant dinàmiques de desenvolupament econòmic endogen a partir de les dinàmiques d'intercooperació, relació i treball conjunt.

Pèrdua de comerç de proximitat

El comerç de proximitat és un sector que necessita enfortir-se en diversos districtes de la ciutat, en cada un d'ells per casuístiques particulars, i de forma més generalitzada pels canvis en els patrons de consum i de compra que s'han originat en els últims anys, especialment entre els grups de població joves i adolescents. El districte de Sant Andreu no és aliè a aquestes dinàmiques i també acusa aquesta pèrdua, en alguns barris més que en altres. Allò que pot generar més

impacte en el comerç de proximitat és la instal·lació de grans superfícies, tals com la Maquinista o l'Heron City, que tenen un gran potencial d'atracció de persones consumidores i facilitats d'aparcament. Ara bé, cal tenir present que el comerç de proximitat ha de treballar tenint en compte que aquests altres actors existeixen i no pot basar la seva estratègia, només, a treballar per la prohibició de l'obertura de noves superfícies.

El comerç de proximitat té un valor afegit que cap de les grans superfícies pot aportar i cal que sigui això el que es posi en valor i es reforci com a estratègia de manteniment i creixement del petit comerç. Es fa necessari, doncs, en aquest context, el plantejament d'una estratègia que reivindiqui el comerç de proximitat i treballi en la sensibilització i educació del veïnat - consumidors/consumidores dels impactes positius que aporta al territori i la importància de les opcions de compra i de consum individuals i el seu impacte col·lectiu. El valor social que aporta és positiu, ja que, per exemple, col·labora en projectes de gent gran, com Radars; participa del projecte Camins Escolars, o és generador d'identitat local, entre d'altres. És un actor cabdal dels territoris que contribueix al benestar de les persones i és, precisament, aquest valor diferencial el que cal reconèixer i potenciar de cara a poder influir en les decisions de compra de les persones dels barris.

La competència de les grans superfícies, els canvis de patrons de consum de la població - amb un volum de consum important a través d'Internet- i les dificultats econòmiques i administratives que travessen els i les comerciants, són factors que poden posar en risc la seva viabilitat i, per tant, calen formes de garantir-la. Cal potenciar que més persones facin les compres en el comerç de barri, cercant formes de reducció de costos estructurals dels comerços, millorant-ne la gestió i els equipaments i fent un reforç a través de l'associació que els permeti dur a terme accions conjuntes de dinamització comercial del territori.

Hi ha altres temes a tenir en compte, com la desertització comercial que es produeix quan tanca un comerç i no n'obre cap altre, fet que es tradueix en botigues tancades, persianes abaixades i, per tant, una pèrdua de dinamisme en els carrers. A més, com més desertitzada està una zona, cal més suport per afavorir que s'hi instal·li un comerç nou. Per tant, el comerç és també un actor clau en el manteniment de l'espai públic i per afavorir que les persones puguin habitar carrers i places.

El paper del comerç de proximitat com un actor generador d'ocupació és una oportunitat a potenciar. El manteniment del petit comerç també és un vessant de la lluita contra l'atur i per la generació de llocs de treball de qualitat, arrelats al territori i que permeten desenvolupar una carrera i un ofici en trajectòries laborals estables. El comerç de proximitat és un aliat de primer ordre en les estratègies d'experienciació laboral, de formació en el lloc de treball i en la facilitació de transicions entre formació i treball per a persones joves.

A banda d'actuacions de caire més estructural, cal posar també l'accent en el fet que les persones consumidores també tenen un actiu important: les seves decisions de consum. Cal donar la informació necessària per poder efectuar aquestes decisions de compra sent conscients dels efectes positius que té, per al barri i Districte, fer-ho en el comerç de proximitat.

Estancament del Polígon Industrial del Bon Pastor industrial com a pol d'activitat econòmica

Tot i que el polígon és una potencialitat del territori i està ubicat dins de la ciutat, també ha patit els efectes de la globalització i la terciarització de l'economia. La dinàmica dels darrers anys, a banda de portar la producció industrial a països amb unes regulacions laborals i ambientals més laxes, ha estat la de treure de les ciutats tota la indústria. El Polígon del Bon Pastor n'és un testimoni de primer ordre, ja que ha patit un procés significatiu de terciarització i cada cop hi ha

més negocis orientats al sector serveis que no pas de base industrial. Tot i així manté un 30% d'indústria manufacturera, un percentatge molt representatiu si sabem que a Catalunya hi ha només un 6% d'empreses industrials.

A banda, moltes indústries han marxat cap a altres espais industrials, generant un procés de degradació de l'espai i una manca d'actualització dels serveis que pot oferir el Polígon Industrial del Bon Pastor. En certs aspectes ha quedat endarrerit i obsolet, principalment per les dificultats associades a la mobilitat de persones i mercaderies: manca d'aparcament i zones de càrrega i descàrrega en el seu interior o immediatesa, que obliguen a aparcar al carrer i generen dobles files.

L'existència del polígon industrial al Districte és una fortalesa del territori, alhora que la seva ubicació en l'entramat urbà és també un element destacat positivament, ja que la proximitat a les zones de residència o a una gran quantitat de serveis no es té en els polígons fora de la trama urbana. Així mateix, aquesta ubicació urbana també comporta que, en relació amb una gran part de polígons de Catalunya, el del Bon Pastor disposi d'una distribució de fibra òptica, tot i que en algunes zones podria ser millorable.

Les tendències actuals de relocalització de la producció, juntament amb el retorn a un emplaçament urbà de certes indústries, posen el polígon en una situació favorable per a la recepció de noves iniciatives basades en models innovadors, com l'economia circular, o altres basats en projectes de base industrial emmarcats en el sector de l'economia social. Hi ha un cert augment de les persones que es dediquen a treballs manuals i que tenen necessitat d'instal·lacions com les que pot oferir el Polígon Industrial del Bon Pastor. Davant aquesta nova tendència, disposar d'aquest espai és un actiu valuós. Renovar els serveis que ofereix el polígon a les indústries, actualitzar les instal·lacions i atreure serveis per a aquestes noves indústries que s'hi poden instal·lar, són accions que de ben segur afavoreixen que torni a tenir el paper d'atracció d'activitat que havia tingut. A més, ampliar-ne la interrelació amb els barris limítrofs (Baró de Viver i el Bon Pastor) pot generar unes dinàmiques afavoridores en ambdues direccions: per un costat, l'oferta de serveis de proximitat que pot oferir el polígon augmenta i, per l'altre, els barris veuen el seu comerç dinamitzat amb les persones treballadores del polígon que fan el seu consum quotidià en els barris. A més, revertir aquest estancament pot generar majors oportunitats laborals per a les persones que viuen en aquests barris, ja sigui de forma directa en les indústries, com de forma indirecta en serveis associats.

Sectors o àmbits econòmics que cal potenciar

El Pla contempla un desenvolupament diversificat per augmentar la resiliència del territori. Amb aquest objectiu s'han definit un seguit de sectors o àmbits econòmics, seleccionats en base a tres criteris:

- a) Potencialitats del territori identificades.
- b) Necessitats detectades en la fase de diagnòstic i en les sessions de treball participades.
- c) Possibilitats d'inserció laboral que ofereixen els propis sectors, així com dels col·lectius prioritars d'actuació que es detallen en les línies estratègiques ocupacionals: persones en situació d'atur de llarga durada, majors de 45 anys amb dèficits formatius i joves, amb especial atenció en els tres col·lectius a les dones.

D'aquesta manera es plantegen els següents sectors econòmics d'actuació prioritària:

- Cultura i innovació: el districte de Sant Andreu, com ja hem apuntat, disposa de diverses fàbriques de creació, espais de creació cultural i equipaments de creació d'iniciatives econòmiques, vinculant la cultura i les noves tecnologies. En aquest sentit, aquest és un sector que està força assentat al Districte i que, segurament, cal articular per donar-hi una visió estratègica i de conjunt i aprofitar-ne totes les potencialitats.
- Serveis a les empreses, especialment de base industrial i comerç: es detecta que hi ha possibilitat de creació d'activitat en el sector relacionat amb els serveis a les empreses. Especialment si s'aconsegueix dinamitzar el Polígon del Bon Pastor. Les empreses, sobretot aquelles nascudes d'iniciatives emprenedores particulars o de petits grups de persones emprenedores, col·lectivament tenen necessitats de serveis que les ajudin a tirar endavant els negocis en totes aquelles tasques necessàries que no estan directament relacionades amb la seva activitat principal. Serveis de gestió, de comunicació, d'administració, entre d'altres, són mancances compartides per diverses empreses del territori i que no estan ben cobertes. Cal cercar formes innovadores per poder oferir aquests serveis, ja que algunes empreses presenten particularitats per la seva forma jurídica o àmbit, o perquè la capacitat de pagament pels serveis és limitada i cal cercar formes de mancomunar-los.

Per la seva banda, les empreses del polígon també presenten unes necessitats particulars atesa la seva localització i característiques. Aquestes empreses requereixen serveis relacionats amb els més evidents, com la logística o els serveis de neteja i seguretat; també amb els més innovadors, com els vinculats a l'autoproducció d'energia verda per part del mateix polígon o a la connectivitat i serveis d'Internet mitjançant projectes de xarxa oberta amb lògica procomú.

- Lleure, sector educatiu i esports: aquest és un sector propici per treballar projectes d'inserció sociolaboral de joves que tenen dificultats d'inserció o que no s'apropen al mercat de treball. És un sector que pot resultar més atractiu que altres pel seu component dinàmic d'activitat física i de realització a l'aire lliure, sobretot, per perfils de joves de baixa formació a causa d'abandonament, fracàs o manca d'adaptació al sistema formatiu. En el cas del Districte, la Trinitat Vella té, a la zona nord, diversos equipaments esportius que podrien albergar iniciatives relacionades amb la dinamització esportiva per part de joves del barri que, a partir d'un procés d'inserció en aquest sector, adquireixen hàbits de treball o capacitats transversals, a banda de tota la formació vinculada a les tasques específiques que pot comportar la gestió dels equipaments o activitats que s'hi duguin a terme i que siguin liderades per joves del barri.
- Serveis a les persones: aquest és un dels sectors que preveu un creixement major en els propers anys. Davant la dificultat de cobrir totes les necessitats a través del sector públic, les estratègies de concertació obren la porta a la generació de llocs de treball en aquest sector. L'envelliment creixent de la població fa que les demandes de cura siguin majors. També augmenta la demanda de cura d'infants atesa la creixent dificultat de conciliació laboral a causa de l'augment de la precarietat laboral. Per la seva banda, persones amb diversitat funcional i les seves famílies requereixen també serveis de cura i atenció/ suport. El Districte té dos centres especials de treball, un de salut mental i un altre de salut intel·lectual, i dos centres ocupacionals. Finalment, persones amb risc d'exclusió social són també un grup que demanda un increment de serveis per atendre i donar resposta a les seves necessitats, principalment també en acompanyament i suport a la cura.

Cal no perdre de vista que no és només el previsible augment de la demanda el que generarà majors oportunitats laborals en el sector, sinó també la necessària regulació dels serveis que actualment es presten a través de l'economia submergida i que caldrà buscar la manera de fer-los emergir sense generar un greuge a persones treballadores i receptores dels serveis. La provisió d'aquests serveis requereix professionals capacitats que puguin oferir-los amb el màxim de qualitat i que els puguin oferir des d'unes estructures empresarials on el valor sigui l'atenció a les persones i als treballadors i les treballadores.

- Economia verda i circular: el sector de l'economia verda i circular es postula com un dels sectors emergents en les economies europees dels propers anys. La reparació, la reutilització i el disseny circular agafaran una rellevància important en el sector industrial. Aquest sector permet generar ocupació de valor afegit i intensiva en coneixement, ja que moltes de les tècniques i tecnologies emprades es poden relacionar amb les noves maquinàries d'impressió 3D o de tall làser, entre d'altres. Aquest sector econòmic possibilita la creació d'iniciatives d'emprenedoria col·lectiva o individual, ja que permet l'articulació d'iniciatives de diversa dimensió, des de les que tenen una demanda de recursos inicials baixa, fins a aquelles que tenen una dimensió major. Cobra sentit, doncs, fomentar el sorgiment d'iniciatives d'aquest tipus, ja que a banda de ser un sector emergent que permet iniciatives de diversa dimensió, aporta valor en termes de sostenibilitat ambiental pel que fa a la reducció de residus i l'allargament de la vida útil dels materials.
- Economia Social i Solidària: l'Economia Social i Solidària pren categoria de sector econòmic en tant que és una manera d'entendre l'empresa i l'activitat econòmica. Les empreses de l'economia social cerquen la generació de llocs de treball de qualitat, posant per davant el fet de mantenir-los a la maximització dels beneficis. Les empreses de l'Economia Social i Solidària poden desenvolupar activitat en un ventall ampli de sectors, però sempre des d'una òptica de sostenibilitat ambiental i social, impacte positiu en el territori i arrelament. No en va, les cooperatives han aconseguit mantenir els llocs de treball en major proporció durant els anys de la crisi econòmica i han protagonitzat una recuperació de l'ocupació més vigorosa en els darrers temps.

03. Línies estratègiques i mesures

03.1. OCUPACIÓ DE QUALITAT

Sant Andreu és un dels districtes amb més incidència de l'atur a Barcelona. Malgrat la tendència a la baixa de la desocupació a la ciutat dels darrers temps, Sant Andreu es manté com el tercer districte amb major nombre de persones en situació d'atur. Els efectes de la crisi econòmica dels darrers anys s'han fet ben palesos entre els seus veïns i veïnes, especialment entre les persones més vulnerables a situacions de desocupació.

El Pla de Desenvolupament Econòmic, com ja avançàvem en el capítol 02.2. Visió de Futur, incidirà prioritàriament sobre aquests segments de població més intensament afectats per l'atur a Sant Andreu: persones en situació d'atur de llarga durada, persones majors de 45 anys amb baix nivell formatiu i joves, amb especial atenció de forma transversal a les dones en els tres col·lectius.

Així mateix, se cercarà fomentar l'ocupació en sis sectors econòmics que es consideren estratègics i que disposen de perspectives de desenvolupament futur:

- Cultura i innovació.
- Serveis a les empreses, especialment de base industrial, i comerç.
- Lleure, sector educatiu i esports.
- Serveis a les persones.
- Economia verda i circular.
- Economia Social i Solidària.

L'accés al mercat de treball, i les condicions en què es dona, és un element cabdal a l'hora de definir les possibilitats que tenen les persones de desenvolupar una vida autònoma i digna. La importància de l'accés al mercat de treball en condicions dignes justifica que el primer bloc d'aquest Pla se centri en la creació d'ocupació i que aquesta sigui de qualitat. A més, cal generar ocupació en clau d'igualtat, ja que en l'àmbit laboral és on es manifesten de forma clara les desigualtats de gènere, agreujades per altres eixos com són l'edat i la procedència.

Línia estratègica 1

1. Impulsar l'ocupació de les veïnes i dels veïns en situació d'atur

Les mesures recollides en aquesta línia van adreçades a les persones residents al Districte que es troben en una situació de desocupació i que, per tant, han de fer un procés per poder-se inserir o reinserir al mercat laboral. Els perfils de persones en atur són molt diversos i requereixen abordatges específics, fet que es reflecteix en les mesures que es presenten a continuació.

Mesures:

1.1. Sessions informatives i activitats de foment de l'ocupabilitat al districte de Sant Andreu

El Districte compta amb dos dispositius d'ocupació a Bon Pastor-Baró de Viver i a la Trinitat Vella, que ofereixen suport en la recerca de feina i la millora de l'ocupabilitat a persones en situació d'atur d'aquests barris. Tanmateix, aquests dispositius no poden atendre persones procedents d'altres territoris del Districte, la qual cosa provoca que més de 6.000 persones en situació d'atur de Sant Andreu de Palomar, la Sagrera, Navas i el Congrés i els Indians restin sense un recurs ocupacional en clau de proximitat.

La proximitat geogràfica és un factor decisiu perquè les persones utilitzin els recursos que tenen a disposició, especialment per part de perfils poblacionals de baixa ocupabilitat. A més, la vinculació d'un recurs ocupacional amb el seu entorn geogràfic permet que aquest sigui més eficaç, en adaptar-se millor a les característiques socioeconòmiques dels seus i les seves habitants i a les particularitats del teixit comunitari.

Per aquest motiu, el Pla planteja que el districte de Sant Andreu disposi d'una programació estable de sessions informatives i activitats de foment de l'ocupabilitat que doni resposta al buit d'atenció que actualment existeix en els barris de Sant Andreu que no es troben a la franja Besòs i que siguin canals de connexió amb altres recursos, serveis i programes ocupacionals de ciutat per a les persones que ho requereixin. Aquestes actuacions també permetran detectar les necessitats ocupacionals de veïns i veïnes del territori. Per desenvolupar aquesta programació es destinarà un espai adient i identificable per als veïns i les veïnes del Districte, alhora que s'acompanyarà amb accions de comunicació per tal de donar conèixer aquest nou recurs ocupacional.

1.2. Accions per al foment de l'ocupació juvenil de qualitat al districte de Sant Andreu

El col·lectiu de joves és un dels més afectats per les situacions d'atur al Districte. Juntament amb les persones majors de 45 anys, són el col·lectiu que més pateix les dificultats d'inserció. Els alts nivells d'atur de la població jove es combinen amb unes situacions laborals caracteritzades per entrades i sortides constants del mercat de treball que impossibiliten el desenvolupament de trajectòries laborals estables que permetin l'aprenentatge d'un ofici o d'una professió i l'adquisició d'experiència.

Aquestes problemàtiques laborals que presenta el col·lectiu de joves no són homogènies en totes les persones dels primers trams d'edat, sinó que es veuen agreujades quan es combinen amb altres factors, com poden ser el nivell formatiu, la presència de problemàtica mental o altres situacions de vulnerabilitat. Cal, doncs, treballar per tal d'abordar les necessitats de les persones joves ateses des d'una perspectiva global entenent que les problemàtiques laborals de les persones joves es relacionen amb altres àmbits de la vida i que tenen causes diverses.

En aquest sentit, disposem del recentment aprovat *Pla per al Foment de l'Ocupació Juvenil de Qualitat 2016-2020* (PFOJQ), al que ja hem fet referència anteriorment, que té com a missió promoure l'ocupació juvenil de 16 a 29 anys, reduint els desequilibris territorials i les desigualtats de gènere existents. Aquest Pla cerca fomentar la capacitació professional i la millora competencial dels i les joves vetllant per unes condicions laborals dignes.

En el camp específic del foment de l'ocupació per a persones joves, el Pla de Desenvolupament Econòmic, partint de diferents mesures del PFOJQ, es planteja:

- Manteniment i reforç del Punt d'atenció laboral per a joves a Sant Andreu, que ofereix assessorament, formació i acompanyament a la inserció laboral, de Barcelona Activa, en el marc dels programes de Garantia Juvenil (M5 i M6). Aquest espai reforça i millora la connexió amb la població jove amb l'objectiu de facilitar l'accés als recursos de foment de la inserció laboral al districte i a la ciutat, amb implicació al territori (M10).
- Promoció de programes de segona oportunitat o integrals, específics per a joves amb baixa qualificació i amb caràcter prioritari, una major atenció a la diversitat i a la població jove amb especial situació de vulnerabilitat.
- Organització de jornades o fires d'ocupació juvenil per fomentar punts de trobada entre el jovent i la resta d'agents, serveis i/o empreses.
- Promoció de la contractació de persones joves que garanteixi l'establiment de criteris consensuats i aplicables en la fase d'atorgament i seguiment dels ajuts (M26 i M39).

A més de les diferents accions d'ocupació juvenil esmentades, és convenient mantenir aquelles que redueixen l'abandonament precoç del sistema educatiu com a mesura d'increment de l'ocupació, com les que es desenvolupen en el marc del projecte de Diversificació Curricular que es du a terme al Districte a 3r i 4t d'ESO, conjuntament amb el Consorci d'Educació.

1.3. Nou dispositiu d'inserció sociolaboral per a persones joves amb problemàtiques de salut mental i/o patiment psicològic

Diversos estudis i dades de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) posen de manifest que la crisi econòmica ha generat un major malestar psicològic entre moltes persones motivat, entre altres factors, per la situació d'atur i precarietat del mercat laboral, fet que ha produït un empitjorament de les condicions de vida i salut de molts ciutadans i moltes ciutadanes.

Partint d'aquesta realitat i valorant com a marc de referència el PFOJQ (M17) i el primer *Pla de Salut Mental de la ciutat de Barcelona*, es posa en marxa aquest nou dispositiu a Sant Andreu per oferir programes integrals de formació i ocupació per a joves amb problemàtiques de salut mental. Aquest dispositiu, el de Nou Barris i el de Sant Martí són els tres únics a tota la ciutat.

El nou servei s'adreça a persones joves d'entre 16 i 35 anys que pateixen algun trastorn de salut mental, prioritàriament residents al districte de Sant Andreu. Oferirà itineraris personalitzats d'inserció que tinguin en compte les especificitats d'aquest col·lectiu. Aquest dispositiu permetrà incrementar el nivell d'ocupabilitat i de competències de les persones joves, i el seu grau d'autonomia, seguretat personal i apoderament, a partir del seguiment d'un itinerari de projecte personal i professional que inclogui tutories, orientació professional i formativa i estratègies de recerca de feina. Per garantir-ne la inserció laboral, es farà una prospecció d'empreses i entitats de la ciutat per establir acords, també s'impulsaran acords amb Centres Especials de Treball i es potenciarà la contractació d'aquest col·lectiu a través de la Contractació Pública Social de l'Ajuntament de Barcelona.

Així mateix, el programa considera estratègic promocionar la responsabilitat social corporativa entre el teixit empresarial i lluitar contra l'estigma i estereotips que pateix el col·lectiu i garantir, en el cas de les persones contractades, un seguiment personalitzat de la inserció en el lloc de treball per assolir un major grau d'estabilitat i manteniment dels llocs de treball.

1.4. Projectes d'atenció integral i d'impuls per l'ocupació

En barris amb especial vulnerabilitat es requereixen actuacions de millora de l'ocupabilitat que contemplin un ventall de mesures que sigui el més adaptable possible a les característiques i necessitats de la seva població en situació d'atur, al mateix temps que ha de contemplar la complementarietat amb el conjunt de recursos ocupacionals al territori.

En aquesta línia, i a la vista dels recursos existents, el Pla contempla dos objectius concrets:

- Incrementar en una tècnica o un tècnic el dispositiu ocupacional de la Trinitat Vella del projecte Treball als barris per donar resposta a les necessitats d'atenció dels veïns i de les veïnes i equiparar la seva capacitat d'atenció a la del dispositiu de Bon Pastor-Baró de Viver, que disposa de dues tècniques. Aquesta previsió pressuposa el manteniment dels dos dispositius d'atenció integral d'ocupació vinculats a la continuïtat del programa Treball als barris. Aquest programa està finançat pel Servei d'Ocupació de Catalunya. Per requeriments del programa, només poden ser usuàries d'aquest dispositiu les persones residents en els tres barris esmentats.
- En el marc del projecte Pla de Barris, i per tant ens referim als barris de la Trinitat Vella, el Bon Pastor i Baró de Viver, es desenvoluparan diverses actuacions de foment i millora de l'ocupació i l'ocupabilitat en coordinació amb entitats del territori o amb aquelles que tinguin projectes ocupacionals que impactin en aquests barris i que siguin complementàries a les existents.

1.5. Accions de formació - capacitació al districte de Sant Andreu

Les dades indiquen que la formació és un element cabdal per disposar d'una situació favorable de cara a la inserció al mercat de treball. Formació professional i capacitació laboral són elements imprescindibles, sobretot per a aquells col·lectius de més baixa ocupabilitat. Millorar la formació i capacitació també ha de permetre a les persones en situació de precarietat augmentar el seu marge d'elecció vers les ofertes de treball existents i, per tant, millorar les seves condicions laborals.

És en aquest context que es treballarà perquè els veïns i les veïnes ampliïn les seves capacitats, preferentment en sectors professionals que el Pla identifica com a prioritaris, a través de les accions següents:

- Formació amb impacte comunitari: accions formatives que es duren a terme al territori, impulsades pel propi teixit comunitari, amb l'objectiu de millorar l'ocupabilitat de les persones participants i que la seva activitat tingui un impacte en la comunitat en clau de retorn social. Un exemple d'aquest tipus de formació ja en marxa és el Tastet d'electricitat i curs de telecomunicacions, impulsat per l'entitat Esfera en col·laboració amb Barcelona Activa, que ofereix una aproximació a l'ofici eminentment pràctica a persones en situació d'atur del barri amb el valor afegit que són professionals en actiu que viuen en el mateix barri els qui comparteixen els seus coneixements i experiències.

- Formació professionalitzadora o ocupacional: adreçades a persones en situació d'atur per incrementar les seves competències tècniques/ocupacionals. Aquest tipus d'accions hauran d'establir vincles i col·laboracions amb l'oferta formativa de les escoles per a adults, especialment en el cas dels perfils ocupacionals amb nivell formatiu més baix. En aquesta línia caldrà explorar possibles vies de col·laboració amb el projecte motor educatiu de Pla de Barris de Cristòfol Colom que, especialitzat en temes de formació professional en l'àmbit de la jardineria, es vol configurar com una proposta innovadora. Així mateix cal destacar la formació, destinada majoritàriament a joves, per dinamitzar espais esportius a partir de l'obtenció del títol CIATE, curs d'iniciació tècnic esportiu. L'objectiu d'aquesta formació esportiva és fomentar l'ocupació en l'àmbit esportiu a tots els barris de la franja Besòs.
- Formació en competències transversals, com per exemple autoconeixement, grau d'autonomia, assertivitat, motivació o resolució de conflictes entre d'altres.
- Accions de capacitació en tecnologies de la informació i la comunicació adreçades a totes les persones, independentment de la seva situació laboral, per contribuir a reduir la fractura digital al Districte. Se seguirà amb l'antena que hi ha a la Biblioteca Ignasi Iglesias-Can Fabra com a punt d'alfabetització digital al Districte, i es valora la possibilitat d'una nova antena.

1.6. Contractació de persones en situació d'atur per mitjà de plans d'ocupació o altres mesures d'experienciació laboral

Els projectes integrals amb contractació, fins ara anomenats plans d'ocupació i, en general, les mesures d'experienciació laboral, són una política activa d'ocupació que pretén millorar l'ocupabilitat de les persones combinant accions de formació amb el desenvolupament de tasques i serveis d'interès per a la comunitat.

Per això, es treballarà en la definició per part del Districte de necessitats del territori, centrades en les tasques de manteniment i reparació d'elements de l'espai públic i d'equipaments, que siguin susceptibles d'esdevenir accions d'experienciació i dels perfils necessaris corresponents, així com en el catàleg de les funcions que han de desenvolupar les persones participants en aquestes mesures d'experienciació laboral. Per cercar un major impacte i eficiència de recursos, es planteja focalitzar la contractació de plans d'ocupació en aquells territoris amb un major nivell de persones en situació d'atur i amb persones amb dificultats per accedir al mercat laboral.

En el camp de les accions d'experienciació, el Pla promourà quatre objectius concrets:

- Incrementar anualment el nombre de places gestionades pel Districte i/o amb impacte al territori durant el temps de vigència del Pla.
- Flexibilitzar el temps de contractació, que passarà a contemplar la possibilitat de contractacions de sis, nou o dotze mesos.
- Adaptar la formació inclosa en el programa, que tindrà una part específicament vinculada a cada projecte.
- Fer seguiment i acompanyament de les persones participants en aquestes accions a la finalització del temps de contractació com a part del seu itinerari ocupacional.

1.7. Creació d'una Taula d'Ocupació al districte de Sant Andreu

Al Districte, hi ha diferents projectes i iniciatives ocupacionals de millora de l'ocupabilitat, tant des de l'àmbit públic com privat i també des del teixit social i comunitari. Actualment no existeix cap espai de trobada que permeti conèixer i compartir de primera mà aquestes experiències i situar-les de forma global en el territori.

El Pla vol impulsar la creació d'una Taula d'Ocupació de Sant Andreu com un espai d'intercanvi i coordinació de projectes ocupacionals, amb l'objectiu de fomentar el coneixement entre les diferents iniciatives que hi ha al territori, l'intercanvi d'experiències i metodologies amb les persones professionals implicades en els projectes, la complementarietat i la coordinació de les accions que es porten a terme al Districte.

Línia estratègica 2

2. Promoure treball digne

La crisi econòmica ha comportat destrucció d'ocupació i precarització del mercat de treball, amb contractes de menor durada, una reducció salarial i pèrdua de poder adquisitiu de les llars. Aquesta situació ha tingut efectes especialment marcats en col·lectius en situació de vulnerabilitat, com ara les dones, les persones majors de 45 anys, les persones novingudes o les persones joves. En el cas concret de les dones, cal remarcar que la discriminació salarial que pateixen de forma estructural no ha patit cap retrocés i, per tant, s'han vist més penalitzades per la tendència general a la reducció salarial.

És important conèixer aquesta situació de precarietat des de la perspectiva de la població activa dels barris del Districte, de forma coordinada amb les estratègies que en aquesta mateixa línia s'estan fent a la ciutat, per poder abordar-la mitjançant accions de sensibilització, tant a persones que es troben en aquesta situació, com a empreses amb capacitat de contractació de personal.

Mesures:

2.1. Radiografia de la precarietat laboral al districte de Sant Andreu

Les polítiques actives d'ocupació han dirigit tradicionalment la seva mirada cap a la millora de l'ocupabilitat de les persones en situació d'atur. Tanmateix, aconseguir una feina en l'actualitat no significa necessàriament sortir d'una situació de vulnerabilitat social. Segons diferents actors del territori, un nombre destacable de veïns i veïnes del districte de Sant Andreu treballen en condicions de precarietat laboral, en el marc d'una elevada temporalitat en la contractació i amb salaris insuficients per mantenir un nivell de vida digne.

La precarietat laboral cal que sigui abordada per millorar les condicions de vida de les persones i per lluitar per la defensa dels drets laborals, evitant-ne l'erosió a causa de les males pràctiques i el desconeixement que moltes persones treballadores tenen dels seus drets.

Davant d'aquesta percepció es proposa impulsar un estudi que sigui una radiografia de cara a conèixer les condicions laborals de les persones residents al Districte que treballen per compte d'altri o són autònoms i autònomes dependents.

L'estudi ha de recollir el tipus de precarietat laboral al districte de Sant Andreu: sectors i perfils professionals, grau de temporalitat, nivells salarials i horaris, entre d'altres. També ha de plasmar la intensitat d'aquesta precarietat i fer-se ressò de les conseqüències que té sobre la gent que la pateix i sobre el seu entorn familiar. Aquesta radiografia ens permetrà, posteriorment, definir quines són les accions específiques que s'han de dissenyar per afavorir l'ocupació en condicions laborals dignes.

2.2. Accions específiques per a persones en situació de precarietat laboral

Després de realitzar l'estudi, i un cop determinats els perfils i sectors professionals que amb més freqüència es troben en situacions de precarietat laboral i com es materialitza, caldrà desplegar accions concretes per afavorir la contractació laboral en condicions dignes.

El disseny d'aquestes actuacions es farà de forma consensuada amb organitzacions sindicals i entitats del territori. Podran incloure, a tall d'exemple: accions o serveis d'atenció individual per informar i assessorar persones treballadores que són objecte de situacions de precarietat laboral, accions de sensibilització en format grupal per a la difusió de drets col·lectius, o d'altres. De cara al desenvolupament d'aquesta mesura, es tindran en compte les experiències existents al territori com a punts de palanca o de reforç.

2.3. Impuls de la responsabilitat social de les empreses al districte de Sant Andreu

La promoció de la responsabilitat social entre el teixit empresarial del territori esdevé un element cabdal per avançar en la millora de l'impacte ambiental i social dels seus agents. El seu paper en la societat va més enllà de ser mers actors econòmics i cal avançar en la conscienciació dels impactes socials i les externalitats que generen les decisions i accions empresarials.

En aquest sentit, es proposa promoure accions de divulgació i sensibilització envers el bon govern corporatiu, especialment en els àmbits de la igualtat de gènere, conciliació en els entorns laborals i condicions laborals. Amb aquest objectiu, es farà arribar a les empreses informació sobre bones pràctiques en qüestions de contractació, qualitat del lloc de treball, conciliació... en definitiva, de treball digne, que hagin dut a terme altres empreses del mateix territori.

03.2. DESENVOLUPAMENT I ECONOMIA DE PROXIMITAT

El districte de Sant Andreu centra la seva activitat econòmica en dos eixos: el comerç de proximitat i la indústria ubicada al polígon del Bon Pastor. Els seus barris necessiten preservar l'economia de proximitat existent al territori, així com promoure la creació de nova activitat econòmica.

El nombre de locals buits en planta baixa és, a Sant Andreu, superior a la mitjana de ciutat. No en va, es tracta del quart districte amb pitjor dotació comercial de Barcelona. El comerç de proximitat ha acusat especialment la caiguda del consum provocada per la crisi econòmica, així com la competència amb les grans superfícies comercials.

La distribució de l'oferta comercial per barris és desigual: els barris de Sant Andreu de Palomar, Navas, el Congrés i els Indians i la Sagrera concentren el 90% de l'oferta comercial del Districte.

El comerç de proximitat, un actor molt important en la vida del Districte, no és només un actor econòmic capaç de generar llocs de treball i satisfer necessitats, sinó que també juga un paper molt rellevant en l'impuls de la convivència i la seguretat als barris. Sovint els comerços ajuden a detectar problemàtiques socials, satisfer urgències, alerten d'esdeveniments que afecten l'ús de l'espai públic o ofereixen suport emocional a persones que viuen soles. Paral·lelament, també reforcen les entitats i les manifestacions culturals dels barris mitjançant la participació conjunta en projectes i esdeveniments de la comunitat, o fins i tot promouen dinàmiques de reforç mutu a través del foment de l'associacionisme i de projectes conjunts per abaratir costos fixos.

Malgrat la seva importància per als barris, el Pla no se centrarà exclusivament en el reforç del comerç de proximitat, atès que diversificar l'activitat econòmica i dinamitzar altres actors econòmics permet augmentar la resiliència dels territoris en contextos de crisi econòmica. El polígon industrial del Bon Pastor, que suposa la meitat de l'activitat econòmica del Districte, es presenta en el context actual com una oportunitat de potenciar aquesta diversificació.

Línia estratègica 3

3. Promoure el comerç de proximitat

La importància del comerç de proximitat en els set barris del Districte genera la necessitat d'actuar per reforçar el seu paper com a actiu rellevant en el camp del desenvolupament econòmic, com a agent de dinamització social i com a generador d'identitat de barri.

Les accions previstes pel *Pla Estratègic de Comerç de Sant Andreu 2014-2019*, que el present Pla fa seves i inclou en el seu si, plantegen mesures relacionades amb l'enfortiment de la visibilitat del comerç de proximitat, la millora de la competitivitat i l'emprenedoria o l'impuls de l'associacionisme comercial com a element de reforç dels comerciants i les comerciantes entre d'altres.

Mesures:

3.1. Enfortiment de la visibilitat del comerç

El comerç de proximitat es veu afectat per diferents dinàmiques, com la crisi econòmica, la concentració comercial en grans superfícies, el creixement del comerç *online* o els canvis en els patrons de consum dels veïns i les veïnes. Dinàmiques profundes amb un alt impacte que requereixen ser contrarestades visibilitzant els avantatges que té pel territori disposar d'un comerç de proximitat viu i dinàmic. Amb aquesta finalitat, es duran a terme campanyes de diversa tipologia que tractaran de fer més visible el teixit comercial del Districte, tant de cara a la demanda interna (veïns i veïnes), com a l'externa. La finalitat és maximitzar el retorn de les accions que es fan de dinamització i promoció per tal de fer més efectiva la seva capacitat d'atraure nova clientela i, en definitiva, d'impulsar la despesa capitalitzable en el comerç del Districte.

El Pla es planteja continuar i reforçar algunes accions que ja es duen a terme (p. ex.: ruta Atrapa la tapa, entre d'altres), i també dissenyar-ne de noves en col·laboració amb el teixit comercial per tal de retornar al comerç de proximitat un rol de centralitat en les opcions de compra de les persones que viuen al barri.

El Pla també planteja l'elaboració d'estudis d'oferta i demanda que permetin conèixer la sostenibilitat comercial d'alguns barris del Districte, a partir de la identificació de pautes de consum i el seu creuament amb l'oferta disponible i també analitzar la idoneïtat de la instal·lació d'activitats econòmiques, a banda de les de naturalesa comercial. Aquests estudis es vincularan amb la mesura d'impuls d'eines per a l'activació de locals buits.

3.2. Impuls de l'associacionisme comercial

Un espai que integra dinàmiques comunes és l'associacionisme comercial. A Sant Andreu, segons dades de l'*Enquesta d'Activitat del Sector Comercial de Barcelona 2015*, el comerç associat representa el 19,8%, una xifra sensiblement inferior a la mitjana de la ciutat (29,3%).

El Pla vol promoure la vertebració del món comercial a Sant Andreu al voltant d'entitats sòlides i sostenibles, amb vista a equiparar la densitat del teixit comercial a la del conjunt de districtes de Barcelona. Una promoció que passa per treballar en diferents direccions: professionalitzar les associacions i eixos, articular una proposta de valor atractiva per als i les comerciants, assegurar la massa crítica necessària per a la seva sostenibilitat econòmica i promoure la dimensió suficient per garantir-ne la capacitat d'autofinançar-se.

Algunes actuacions que el Pla contempla per impulsar l'associacionisme comercial, són:

- El programa Xarxa comercial en creixement, per professionalitzar la gestió de les entitats de comerç associat del Districte.
- Donar suport a l'elaboració d'un catàleg de serveis i activitats de cada associació que permeti visibilitzar la seva tasca, així com els avantatges d'estar-hi associat.
- Establir sinergies entre els mercats i el comerç de proximitat del seu entorn per aconseguir un reforç mutu.
- Desenvolupar accions per generar associacions més plurals que integrin comerciants d'origen divers.
- Promoure la col·laboració per l'intercanvi d'experiències entre associacions i eixos comercials per a l'optimització de recursos.

3.3. Millora de la competitivitat i l'emprenedoria

Millorar la competitivitat passa per afavorir la capacitació dels i de les comerciants per donar resposta a les noves demandes dels consumidors i de les consumidoras la qual cosa implica facilitar el coneixement en eines de gestió i administració, així com potenciar la formació en TIC, garantint la presència activa dels comerços a les xarxes.

Paral·lelament, també seria desitjable atreure noves persones emprenedores al Districte en l'àmbit comercial per donar resposta a necessitats o demandes i enfortir el teixit econòmic del territori.

De manera més concreta, algunes actuacions que ja s'estan desplegant o que es desplegaran amb relació a aquesta mesura, són:

- El programa Obert al futur, que té per objecte millorar les competències professionals dels i les comerciants i que planteja una formació específica al districte de Sant Andreu.
- Programes per dinamitzar la presència del comerç a Internet i a les xarxes socials.
- Difusió del servei de transmissió empresarial, per afavorir la continuïtat de comerços de proximitat quan una persona vol tancar el seu negoci per jubilació o altres motius.

A banda, es plantegen accions de nova creació com:

- Assessorament individualitzat a comerços, per facilitar al màxim la posada en marxa de millores realitzant intervencions dins de cada establiment.
- Accions de millora individual del local comercial quant a eficiència energètica, de supressió de barreres arquitectòniques i millora de la imatge exterior del comerç.
- Accions de foment de l'estalvi de costos i la cooperació empresarial, com la compra col·lectiva de productes, serveis o subministres entre comerços i serveis de proximitat.
- Creació d'una prova pilot per a revitalitzar i millorar l'atractiu comercial del barri de Sant Andreu de Palomar a partir de l'impuls a la creació d'una àrea de promoció econòmica urbana (APEUS), promovent la implicació de totes les activitats econòmiques i prenent com a agent base i impulsor el teixit comercial existent.

Quant a emprendre en el sector comercial, el Pla compta amb programes com:

- Botigues amb Idea.
- *E-commerce*, per a emprenedors i emprenedores del Districte.

3.4. Foment de les sinergies amb altres sectors

Reforçar les sinergies del comerç amb altres sectors és una de les maneres de diversificar la seva activitat i opcions de negoci i, per tant, de reforçar la viabilitat econòmica del petit comerç. Com a exemple, la Guia de comerços i serveis de proximitat del polígon del Bon Pastor-Baró de Viver per a les persones treballadores de les empreses del polígon, editada enguany.

L'objectiu d'aquesta mesura és incentivar la vinculació entre el comerç i altres activitats econòmiques del Districte, per incrementar la despesa i les oportunitats creuades existents. Les actuacions van dirigides fonamentalment a impulsar les possibilitats de connectar el comerç de proximitat amb:

- El polígon industrial.
- La cultura.

- La restauració.
- Les activitats turístiques.

Així mateix es treballarà perquè els ateneus de fabricació esdevinguin uns actors rellevants al territori, entrant en relació amb el comerç i altres sectors econòmics del Districte.

3.5. Integració de l'hàbitat urbà i el comerç

L'objectiu d'aquesta mesura és impulsar els projectes de millora permanent de l'espai urbà i compatibilitzar els usos i interessos econòmics amb les veïnes i els veïns que viuen als barris del Districte, per enfortir l'atractivitat i la implantació de noves activitats comercials. Per afavorir aquesta mesura es planteja:

- Afavorir la connexió de les diferents zones comercials del Districte, com per exemple la pacificació del carrer de Sant Andreu.
- Impulsar actuacions en els mercats municipals i la millora dels entorns, ja que els mercats són una part molt important del comerç del Districte. És un lloc no només de compra de productes, sinó també on es pot trobar el cor dels barris. En concret, es remodelarà el mercat de Sant Andreu i es construirà el nou mercat del Bon Pastor. Al mercat de Sant Andreu es millorarà l'edifici central, on es concentrarà l'oferta de producte fresc, ubicat al mig de la plaça, i l'anomenat Local de Vendes, on se situaran els establiments no alimentaris. També s'adequarà un espai de restauració, oficina i sala d'actes i altres espais per donar resposta a les necessitats logístiques. El mercat del Bon Pastor serà un nou edifici que dotarà el barri amb un mercat tradicional on s'afegiran noves funcions i serveis: autoservei, aparcament soterrat, internalització de la càrrega i descàrrega, aparcament de vehicles comercials, i tractament i dipòsit de residus. Serà un edifici sostenible gràcies a la millora en la gestió energètica, la instal·lació aerotèrmica per a l'aigua calenta i la climatització i el muntatge de plaques solars fotovoltaïques de producció de corrent elèctric per a ús propi de l'edifici.
- Promoure i coordinar mesures per pal·liar els efectes dels comerços afectats per obres de llarga durada, ampliació centres comercials, etc.

3.6. Posada en valor de la participació ciutadana i del seu vessant social

Aquesta mesura està encaminada a posar en valor la contribució del comerç en aquells aspectes que van més enllà de la seva activitat econòmica, és a dir, que valoren la seva funció territorial i social, especialment en un districte amb una clara orientació dirigida a les persones que viuen al mateix barri. Algunes accions que el Pla continuarà reforçant són:

- Camins escolars, programa adreçat a l'alumnat dels barris del Districte que potencia l'autonomia dels infants, on el comerç de proximitat està implicat directament.
- Projecte Radars, que fa col·laborar el comerç en les dinàmiques socials i comunitàries dels barris.
- Projecte de diversificació curricular, iniciat al barri de Sant Andreu de Palomar per motivar que els i les joves no abandonin els estudis.

- Comerç i escoles, programa per donar a conèixer l'ofici de comerciant, apropant el comerç a l'alumnat i educant en el consum responsable.
- Implicació del comerç de proximitat en els cicles festius dels barris i les seves entitats.
- Participació en projectes de sensibilització amb el medi ambient i la gestió de residus.

Línia estratègica 4

4. Promoure activitat econòmica sostenible i de qualitat

Per un desenvolupament econòmic que sigui sostenible en el temps i tingui més possibilitat de mantenir-se malgrat els diversos esdeveniments macroeconòmics, a més del comerç i els serveis de proximitat, cal promoure l'increment d'altres formes d'activitat econòmica en sectors de diversa naturalesa, impulsant nova activitat econòmica sostenible i de qualitat amb l'exploració de nous pols d'activació econòmica vinculats a realitats que el Districte té, com per exemple, les fàbriques de creació, l'acostament d'eines de finançament, la dinamització de locals buits, entre d'altres.

Mesures:

4.1. Detecció de pols econòmics que té el territori per crear activació econòmica

El districte de Sant Andreu té diversos espais que són generadors d'activitat econòmica que, amb una major vinculació al territori, poden esdevenir dinamitzadors econòmics de primer ordre del Pla. Aquests espais o pols econòmics també poden generar ocupació vinculada de forma directa o indirecta a la seva activitat.

Aquests pols econòmics que el Pla proposa explorar per tal de dissenyar una estratègia que potencii l'impacte socioeconòmic en el seu entorn territorial són:

- Fàbriques de creació: és un nou concepte d'equipament cultural que neix per donar suport a la creativitat, el talent i la innovació a la ciutat. En estret contacte amb la creació més emergent i amb els diferents col·lectius locals, també té la voluntat de convertir-se en un espai amb projecció internacional. Al Districte hi ha la Fabra i Coats i la Nau Ivanow. L'exploració se centraria en dues línies d'actuació: per una banda, definir quines necessitats podrien cobrir-se mitjançant empreses proveïdores del territori, i per altra, establir col·laboracions estables entre el comerç de proximitat i els esdeveniments que generen un flux de visitants al Districte.
- Canòdrom Parc de Recerca Creativa, el centre públic al servei de l'emprenedoria i la indústria cultural. En aquest cas, s'exploraran possibles actuacions en l'àmbit de la promoció econòmica que, vinculades en algun dels seus eixos amb el Canòdrom, tinguin impacte en el territori.
- Centre de treball de La Maquinista. Cal consolidar línies de col·laboració amb el potencial que La Maquinista pot generar en termes d'ocupació en els sectors de comerç, restauració, neteja o logística, que permetin connectar possibles ofertes laborals amb els perfils ocupacionals corresponents dels veïns i de les veïnes del districte de Sant Andreu.

4.2. Foment de projectes d'impuls socioeconòmic del districte de Sant Andreu per mitjà d'instruments de finançament municipal

El teixit comunitari, veïnal i social de Sant Andreu constitueix un actiu que pot esdevenir de gran valor per impulsar l'activitat econòmica al territori, en clau de proximitat i de correcció de les desigualtats socials.

Cal fomentar el desenvolupament de projectes provinents de les entitats i agents socials que impulsin l'activitat econòmica al conjunt del Districte o en alguns dels seus barris.

Projectes de naturalesa diversa, que vagin des de l'emprenedoria individual a la col·lectiva, que contribueixin a consolidar l'empresa mercantil –en especial el comerç i serveis de proximitat- o les societats cooperatives, que dinamitzin les economies comunitàries o que promoguin l'ocupació als barris.

Per aquest motiu, es preveu, entre d'altres:

- Una nova convocatòria de subvencions d'impuls socioeconòmic del territori, prevista per al primer semestre del 2017.
- La revisió de l'actual programa de microcrèdits de la franja Besòs, per dissenyar i executar un itinerari específic i un acompanyament tècnic a aquells projectes que fomentin l'emprenedoria i impulsin la creació i manteniment de l'ocupació.
- L'impuls del *matchfunding*, un instrument de finançament col·lectiu en el qual és l'Administració pública la que iguala les aportacions econòmiques obtingudes de la comunitat, fins a un màxim prefixat.

4.3. Assessorament tècnic a projectes de base comunitària i d'entitats del territori sobre ocupació i desenvolupament local, existents o emergents

El finançament és un component essencial per posar en funcionament projectes comunitaris i d'entitats del territori, però per a la seva viabilitat també ho és disposar d'un suport tècnic potent que contribueixi a fer-los créixer, consolidar-los o assessorar-los de cara a la seva reorientació.

En aquesta línia, l'equip tècnic de Sant Andreu oferirà assistència tècnica a projectes:

- De base comunitària i d'entitats del territori sobre ocupació i desenvolupament local, existents o emergents, que podran anar des del suport en el disseny de projectes fins a l'assistència per a la millora de la gestió interna o la planificació estratègica. Un exemple podria ser la iniciativa de costura d'un col·lectiu de dones de la Trinitat Vella.
- De base empresarial o socioempresarial liderats per persones residents a Sant Andreu, o bé que tinguin un impacte positiu en el desenvolupament dels seus barris. Projectes per a la creació de comerços, serveis de proximitat, Economia Social i Solidària o altres tipus d'activitat econòmica. Per exemple, posar en marxa un centre ocupacional partint de l'Associació Centre Pont del Dragó.

4.4. Sessions informatives i formatives de foment de l'activitat econòmica al districte de Sant Andreu

L'activitat econòmica del Districte es concentra, en gairebé la meitat, al polígon del Bon Pastor. Així doncs, la meitat de la superfície cadastral dedicada a activitat econòmica és de tipus industrial –superior a la mitjana de la ciutat- i el comerç ocupa el 30% de la superfície – 7 punts superior a la mitjana de la ciutat. De totes maneres, la superfície cadastral dedicada a l'activitat econòmica en el seu conjunt és un punt inferior a la mitjana de la ciutat.

En aquest context, i per estimular i donar suport a l'activitat econòmica al districte de Sant Andreu, es planteja una programació estable de sessions informatives i formatives en les línies següents:

- Informació sobre recursos de suport a l'emprenedoria i a l'empresa oferts per Barcelona Activa, el Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum o altres operadors públics o privats.
- Informació econòmica i comercial relativa a Sant Andreu, que pugui ser rellevant per emprendre o evolucionar una activitat econòmica (cens d'establiments en planta baixa, locals buits per barris, eixos i associacions de comerciants, fires, entitats d'inserció laboral, entre d'altres).
- Accions formatives de suport al teixit econòmic del Districte quan s'identifiqui un nombre suficient de persones/agents interessats en un tema: pla d'empresa, finançament, contractació o altres.
- Accions a mida segons les necessitats del territori, com per exemple la formació per a la gestió d'entitats esportives.

4.5. Impuls d'accions d'informació i sensibilització sobre finançament alternatiu

Les dificultats perquè el crèdit bancari flueixi cap a les iniciatives econòmiques empedores o consolidades generen noves demandes als territoris de nombrosos i diversos col·lectius que reclamen poder accedir a noves vies de finançament de la seva activitat.

Per difondre l'existència d'aquests nous instruments de finançament, es dissenyaran accions de divulgació que tinguin per objecte explicar aquesta oferta a actors socioeconòmics del territori: comerços i serveis de proximitat, microempreses o PIMES, persones empedores, associacions sense ànim de lucre, col·lectius d'entorns comunitaris i entitats de l'economia social.

El 2017 es faran al Districte accions informatives per oferir una mirada global als instruments de finançament alternatiu i enfocar amb més profunditat dos instruments clau: el finançament col·lectiu o *crowdfunding* i els serveis financers, ètics i socials.

4.6. Impuls d'eines per a l'activació de locals buits

L'existència de locals buits al territori genera un seguit d'impactes negatius que afecten tant la dinamització econòmica com la percepció que tenen els veïns i veïnes del seu entorn. Aquesta situació augmenta la degradació de l'espai públic i la sensació d'inseguretat de la ciutadania,

i, per tant, l'efecte dominó culmina amb la desaparició de més comerços a la zona. Per contra, revitalitzar una zona comercial genera dinàmiques positives que reverteixen les anteriorment descrites.

Per aquest motiu:

- S'impulsaran programes per afavorir la instal·lació de nova activitat econòmica en establiments comercials en planta baixa, tant de propietat privada com pública.
- Es treballarà per disminuir el percentatge de locals buits sobre el total d'establiments en planta baixa.
- També, i sempre que sigui possible, es lligarà la instal·lació de nova activitat econòmica al cobriment de mancances de l'oferta de béns o serveis als barris, sectors estratègics o de formes d'Economia Social i Solidària.

Un exemple singular que altres districtes prenen com a model és el Projecte Sinèrgics, que crea l'entorn necessari perquè persones emprenedores i petites empreses arrelin i creixin al barri de Baró de Viver, creant teixit empresarial dins del territori, col·laborant entre elles i el seu entorn i generant riquesa i ocupació. S'ha convertit en un recurs professional per al barri de Baró de Viver. A més promociona el retorn social dels seus projectes, impactant en la qualitat de vida de les persones que viuen al barri, gràcies al pont que estableix entre el moviment social i econòmic del barri.

Línia estratègica 5

5. Dinamització industrial del polígon del Bon Pastor

El polígon industrial, a banda del seu valor en termes econòmics, és part de la identitat dels barris del Bon Pastor i Baró de Viver. És un espai industrial que, per una banda, voreja i separa els dos barris, però a la vegada és un espai d'oportunitat pel creixement econòmic i per la revitalització d'una nova identitat industrial. En el desplegament del Pla de Barris Bon Pastor-Baró de Viver, el polígon esdevé un dels motors d'activació econòmica del territori.

Les necessitats del polígon i del seu entorn passen, per una banda, per integrar-se més en el teixit urbà, millorant la mobilitat interna i facilitant el trànsit a peu entre barris. I per una altra, per l'activació econòmica, que requereix donar eines per fer més competents i enfortir les empreses existents al polígon. També calen estratègies per atraure i fomentar la implantació de noves activitats centrades en la innovació i la formació, i és important donar cabuda a iniciatives d'Economia Social i Solidària de caire industrial, incidint en activitats que fomentin l'economia verda i circular.

Mesures:

5.1. Incorporació d'una figura de dinamització industrial

Per al desenvolupament de la dinamització industrial del polígon es preveu la contractació d'un dinamitzador o dinamitzadora industrial, amb perfil d'enginyeria, i amb l'encàrrec de concretar i acostar els programes, serveis i actuacions amb l'objectiu de millorar la competitivitat del teixit econòmic del polígon.

Aquesta figura serà qui assumirà la implementació del conjunt de mesures d'aquesta línia estratègica.

5.2. Cartera de serveis i programes adaptats per a empreses del polígon

En el context d'un polígon que té una realitat i dinàmiques empresàries pròpies, la territorialització i acostament de programes, serveis i actuacions en matèria de desenvolupament econòmic cobra tot el sentit i es concep com una estratègia necessària si s'aposta per una estratègia de desenvolupament local.

Aquesta mesura preveu acostar a les empreses del polígon els serveis de l'Oficina d'Atenció a les Empreses de Barcelona Activa i adaptar-los a les seves característiques i necessitats. Els serveis que s'oferiran donaran resposta a la necessitat de suport extern de les empreses en alguns àmbits, tals com:

- Accés al finançament.
- Gestió del talent.
- Acompanyament i assessorament per al desenvolupament de plans de gènere en les empreses del polígon.
- Tràmits i gestions municipals.
- Suport en la internacionalització.
- Àrea comercial i de màrqueting: màrqueting *online*, estratègia comercial.
- Informació i assessoria en temes relacionats amb l'activitat productiva: certificacions, subvencions, licitacions, entre d'altres.
- Serveis que impliquin connexió entre el Parc Tecnològic Barcelona Activa i les empreses industrials: *Makerspace*, suport al prototipatge industrial.
- Promoció i difusió del Pla Reempresa i/o de la possibilitat de desenvolupar col·laboracions, aliances o fusions entre empreses que hagin vist reduït el seu volum de negoci o la seva sostenibilitat, establint cooperacions entre elles perquè resultin més sostenibles econòmicament i socialment.

Tenint en compte la voluntat d'incorporar de forma transversal la perspectiva de gènere, s'ha incorporat també com a servei l'acompanyament a les empreses industrials en aquest sentit. L'objectiu d'aquest servei és promoure i contribuir que les empreses generin plans d'igualtat que incloguin iniciatives per a la correcció de les desigualtats de gènere i facilitin la conciliació de vida familiar i laboral.

5.3. Programes d'economia verda i circular

Tal com s'ha apuntat anteriorment, l'economia circular es perfila com un dels sectors de futur en les economies més avançades. La seva capacitat de reduir els residus i fer més eficient el consum energètic en la producció de béns, juntament amb la capacitat de generar llocs

de treball arrelats al territori, el fan un sector prioritari i d'especial interès. Es preveu, doncs, un desenvolupament de les diverses activitats vinculades a l'economia verda, especialment aquelles dedicades a fer més sostenibles tots els processos de producció, transport i consum de béns i serveis.

Per promoure i impulsar l'economia circular i verda, el Pla preveu:

- Mapatge de les empreses en base a treball de camp per identificar: sector, activitat, dimensionament, processos, residus generats i matèries primeres emprades, entre altres *inputs*.
- Accions de sensibilització i formació a les empreses en relació amb aquest tipus d'economia i les mesures que podrien adoptar pel que fa a la sostenibilitat de la seva activitat. Les formacions respondran a temàtiques d'interès diverses, tals com:
 - Interacció amb el medi ambient.
 - Residus.
 - Ús de l'energia.
 - Petjada de carboni i hídrica.
 - Il·luminació i climatització eficient.
 - Conducció eficient de vehicles industrials.
 - Accions intenses en aquelles empreses amb més sensibilitat i interès envers l'aplicació de mesures d'eficiència energètica i d'economia circular.

L'acompanyament empresarial es realitzarà a través de diversos programes específics:

- Programa d'auditoria i eficiència energètica.
- Programa de foment de l'economia circular i simbiosi industrial.

5.4. Enfortiment de la cooperació empresarial

Les dinàmiques empresarials d'un model exclusivament competitiu es demostren ineficients, sobretot amb el tipus d'empresa que hi ha al polígon, on més del 90% d'empreses tenen menys de 50 persones treballadores. Allò que s'ha demostrat eficaç són les dinàmiques de cooperació que permeten abaratir alguns costos estructurals de les indústries i compartir coneixements i recursos per permetre a les empreses aprofitar totes les potencialitats del seu entorn i poder afrontar projectes de major envergadura.

El Pla de Desenvolupament Econòmic preveu treballar la cooperació empresarial en dos àmbits:

- Promoure les connexions entre empreses, especialment entre les que estan ubicades al mateix polígon, i també amb altres empreses de la ciutat, centres de recerca i altres agents rellevants. Per a aquest fi, s'organitzaran xerrades periòdiques on les noves

empreses tecnològiques presentaran els seus productes perquè s'explorin opcions de col·laboració entre aquestes empreses tecnològiques i les del polígon.

- Reforçar l'acció i presència de l'associació d'empreses del polígon a través d'una tasca de suport tècnic i de col·laboració, per tal de millorar-ne la governança i impacte vers les empreses de la zona.

5.5. Dinamització de naus buides per millorar l'atractivitat

Així com passa amb els comerços buits en els nuclis urbans, el Polígon del Bon Pastor disposa de naus buides que generen els mateixos efectes negatius, desincentivant la instal·lació d'altres empreses a instal·lar-se al polígon atesa la degradació que es genera en espais sense activitat.

Per tant, s'impulsaran accions relacionades amb la millora de la visibilitat i notorietat del polígon industrial del Bon Pastor i zones properes, així com les tasques de seguiment i servei a aquelles empreses/inversions amb interès a instal·lar-se a la zona.

Les accions de millora de la visibilitat es preveuen especialment en els àmbits de les TIC, amb el desenvolupament de línies d'actuació en clau de màrqueting en línia, mapatge i geolocalització de la zona, i també amb la creació i promoció d'eines per a l'activació de locals buits, i finalment la posada en marxa de projectes de dinamització, com per exemple podrien ser:

- ALENCOOP, cooperativa d'iniciativa social creada per donar resposta a la recollida a domicili i tractament de residus als entorns urbans i per garantir les condicions de vida digna d'un col·lectiu en situació de vulnerabilitat.
- Nau d'entitats per oferir a les entitats del districte de Sant Andreu un espai de magatzem amb possibilitat de reutilitzar i compartir materials, eines i recursos, que permetrà desenvolupar un projecte d'economia col·laborativa entre les entitats; al mateix temps que tindrà com a objectiu la creació d'ocupació i el suport a la formació en àmbits professionalitzadors com, entre d'altres, la logística.
- Projectes o iniciatives vinculades a la sostenibilitat i l'economia verda.

5.6. Promoció de la incorporació de dones a les empreses del polígon

En la línia ja apuntada de promoure la igualtat de gènere, s'impulsarà una actuació per afavorir la incorporació de dones a ocupacions pròpies o requerides per les empreses localitzades al territori. En aquest sentit, s'explorarà la identificació dels perfils on, fetes les accions prèvies de qualificació professional oportunes, es treballi per promoure la inserció laboral de les dones.

03.3. ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Segons l'estudi l'Economia Social i Solidària a Barcelona, elaborat per la Ciutat Invisible Cooperativa el 2016, el districte de Sant Andreu aplega el 6% de les iniciatives d'Economia Social i Solidària de la ciutat de Barcelona, fet que el situa, amb 289 iniciatives, en el penúltim districte en nombres absoluts. Aquestes iniciatives es distribueixen de forma desigual en els barris, i és als de la franja on tenen menys presència.

Malgrat això, les experiències existents tenen un nivell d'enxarxament i articulació significatiu; no en va, el Districte compta amb una de les poques i primeres xarxes d'economia solidària de la ciutat. Així mateix, Sant Andreu també és un territori amb una vinculació particular a l'Economia Social i Solidària, ja no pel passat cooperatiu que hem destacat anteriorment, sinó perquè és on té lloc la Fira d'Economia Solidària de Catalunya des de fa quatre edicions.

El desenvolupament d'iniciatives socioeconòmiques emmarcades en el sector de l'Economia Social i Solidària és desitjable des de diversos angles. Segurament el més destacat és que són iniciatives que posen per davant les persones i el manteniment dels llocs de treball, cercant generar ocupacions de qualitat que siguin respectuoses amb el sosteniment de la vida personal. Si es parla de territori i entorn, són iniciatives que es vinculen amb la vida comunitària i les dinàmiques ciutadanes que es generen en els espais on s'instauren i cal no oblidar la voluntat de generar serveis i productes respectuosos amb el medi ambient i la societat tant en el procés de producció i distribució com en el de consum.

Aquest Pla de Desenvolupament Econòmic, doncs, cercarà fomentar la creació d'iniciatives que s'emmarquin en el sector de l'economia solidària al mateix temps que cercarà reforçar les que ja existeixen a partir de diverses mesures.

Línia estratègica 6

6. Promoure nova Economia Social i Solidària (ESS)

La realitat i els beneficis de l'ESS són cada cop més coneguts per la ciutadania. En part, gràcies a la seva emergència com a alternativa viable arran de la crisi econòmica i, en part, gràcies a l'impuls que s'està fent des de l'Ajuntament de Barcelona des de la creació del Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum.

Malgrat això, l'ESS es troba lluny de ser un marc de realització d'iniciatives socioempresarials conegut i reconegut per tothom com una opció d'emprenedoria contemplada en igualtat de condicions en relació amb la creació d'empreses mercantils.

Per promoure nova activitat d'ESS, el Pla proposa una doble mesura que incideix en la importància no tan sols del que cal difondre i fomentar, sinó també de com cal fer-ho. D'una banda, es treballarà per donar a conèixer l'ESS entre els veïns i les veïnes de Sant Andreu, especialment entre les persones que es plantegin desenvolupar una activitat socioempresarial, al mateix temps que s'impulsarà la creació i acompanyament d'iniciatives que ja operin amb els principis i valors d'aquest model. De l'altra, per aconseguir aquests objectius, es treballarà en col·laboració i complementarietat amb el teixit comunitari i social del territori.

Mesures:

6.1. Promoció de l'Economia Social i Solidària des de l'impuls comunitari

Les experiències d'Economia Social i Solidària es caracteritzen també pel seu arrelament al territori i la seva voluntat d'esdevenir-hi actors rellevants més enllà de la seva activitat econòmica. Moltes de les iniciatives d'Economia Social i Solidària neixen en els territoris mateix i cobreixen necessitats detectades per la xarxa d'actors locals a partir de les potencialitats i capacitats pròpies. El teixit comunitari del territori ha de tenir un paper destacat en la promoció i emergència d'iniciatives d'Economia Social i Solidària.

Des del Pla s'acompanyarà en la promoció de l'ESS, de manera que el teixit comunitari de Sant Andreu tingui el rol d'impulsor tant pel que fa a la difusió, com en la identificació de projectes o en la seva execució. L'acompanyament pot tenir diversos formats, de l'administració i del mateix àmbit. L'acompanyament des de Barcelona Activa i la Direcció d'Innovació Socioeconòmica, es detalla a la mesura 6.2.

6.2. Accions d'acompanyament, formació i de sensibilització a persones i iniciatives

L'Economia Social i Solidària és una manera de fer activitat econòmica que comporta diversos impactes positius, tant per a les persones que s'hi ocupen com per als entorns on s'instal·len. Ara bé, aquesta manera de fer empresa i d'entendre les relacions econòmiques entre persones i d'aquestes amb el territori no és coneguda per tothom ni és, de forma majoritària, una opció que es plantegin les persones que volen iniciar una activitat econòmica o un projecte d'emprenedoria. Per donar suport al sorgiment de noves iniciatives, el Pla planteja derivar i acompanyar els programes i accions d'innovació socioeconòmica existents a Barcelona Activa:

- Assessorament en emprenedoria social i col·lectiva Construïm en femení les Altres Economies. Programa de promoció de l'emprenedoria social i solidària impulsada per dones.
- La Comunicadora. Programa d'impuls per a projectes d'economia col·laborativa.
- Accions de formació i acompanyament en gestió col·lectiva.
- Tallers i càpsules de formació modular a persones emprenedores en ESS (comunicació, màrqueting social, finançament i gestió, gestió col·lectiva i democràcia interna, aspectes jurídics i fiscalitat, pla estratègic, etc.).
- Projecte de foment de cooperativisme en l'àmbit escolar.
- Propostes d'activitats que es desenvoluparan a l'equipament d'innovació socioeconòmica El Far.

També, entre els nous instruments de suport, es comptarà amb les campanyes de conscienciació cap a la ciutadania per fomentar el consum responsable de productes derivats de l'Economia Social i Solidària.

Es facilitarà un treball conjunt amb les entitats del territori que comparteixen l'objectiu de la mesura **Accions d'acompanyament, formació i de sensibilització a persones i iniciatives** i es contribuirà a definir el model d'acompanyament des de la complementarietat, tenint present els espais i recursos específics d'ESS en àmbit de ciutat.

Línia estratègica 7

7. Enfortir l'Economia Social i Solidària existent a Sant Andreu

Tot i que el districte de Sant Andreu es troba per sota de la mitjana de la ciutat pel que fa al nombre d'iniciatives d'Economia Social i Solidària, les iniciatives existents mostren una diversitat destacable que va des de cooperatives de treball, passant per les empreses d'inserció, iniciatives d'economies comunitàries, entitats de suport veïnal, espais de gestió comunitària i espais autònoms autogestionats.

Així, seguint la línia del *Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària 2016-2019*, impulsar l'economia social a la ciutat passa per enfortir aquelles entitats que ja treballen amb el seu territori potenciant la reducció de desigualtats i el canvi social. Aquest Pla de Desenvolupament Econòmic desenvoluparà aquesta línia estratègica amb la finalitat que les iniciatives existents vegin reforçada la seva posició tant com a projectes particulars com pel seu pes com a agents econòmics clau per un desenvolupament local sostenible.

Les accions que es poden impulsar des d'aquesta línia tenen a veure amb metodologies i projectes diversos que poden estar relacionats amb la visibilització del teixit existent, des de posar en valor l'espai comunitari com un recurs important d'impuls de l'ESS o donar suport a la consolidació de projectes socioempresarials, fins a la coproducció d'espais de formació i assessorament o el foment dels espais de trobada i participació entre Administració i les entitats del sector. També es treballarà per la consolidació de la Fira d'Economia Solidària, que es desenvolupa al recinte de la Fabra i Coats, ja que representa un actiu molt important de cara a la visibilització del sector al Districte i a referenciar Sant Andreu en l'àmbit de l'ESS.

Mesures:

7.1. Identificació i visibilització d'iniciatives existents d'Economia Social i Solidària

El districte de Sant Andreu compta amb 290 iniciatives d'Economia Social i Solidària. Malgrat que aquesta magnitud pot semblar significativa, manca una visió de conjunt de totes aquestes iniciatives que permeti visualitzar aquest model socioeconòmic de territori, al mateix temps que possibiliti conèixer què pot oferir als veïns i a les veïnes la singularitat de cada projecte i, des d'una dimensió més interna del sector, la identificació i visualització permetrà iniciar i consolidar espais relacionals i d'intercooperació. Per tant, millorar la visibilitat no només és beneficiós per a la sostenibilitat de les empreses en si mateixes, sinó que permet articular el sector i facilitar la interrelació amb altres sectors socioeconòmics alhora que pot ser font d'inspiració d'idees emprenedores.

Les actuacions que es presenten en aquesta mesura abasten diversos registres:

- Per difondre el potencial existent a Sant Andreu, es treballarà per alinear-se als projectes existents de l'àmbit que desenvolupen tallers, formacions, activitats de sensibilització, rutes de promoció i materials de difusió.
- Des d'un registre més relacional, es desenvoluparan accions per facilitar punts de trobada i coneixença entre les iniciatives d'ESS i les iniciatives que no s'autoinclouen en aquest àmbit. Amb l'objectiu d'augmentar la visibilitat, es facilitaran sinergies entre iniciatives d'ESS del territori amb les de la resta de la ciutat.

7.2. Impuls de l'Economia Social i Solidària a partir d'iniciatives comunitàries existents

Com hem comentat, les iniciatives comunitàries estan en una situació privilegiada per detectar necessitats i articular-hi respostes basades en les potencialitats i capacitats del territori, cercant l'apoderament col·lectiu i impactant de forma positiva al seu entorn social.

En el cas del districte de Sant Andreu, algunes d'aquestes iniciatives comunitàries les trobem a l'Ateneu Harmonia. En aquest grup també hem d'incloure la Xarxa d'Economia Solidària existent al Districte i altres iniciatives sorgides en el marc del teixit associatiu dels barris de la franja.

Per donar suport a l'enfortiment d'iniciatives comunitàries, el Pla planteja derivar i acompanyar els programes d'innovació socioeconòmica existents a Barcelona Activa:

- Servei d'assessorament per a organitzacions i empreses en procés de consolidació o canvi, ubicat a l'Oficina d'Atenció a les Empreses.
- Programa d'enfortiment d'associacions mitjançant diverses activitats i tallers.
- Accions formatives per enfortir les economies comunitàries (intercooperació, visibilització, comunicació, gestió, etc.).

7.3. Suport a la consolidació d'iniciatives socioempresarials viables i alineades amb l'interès públic

Cal dotar d'eines de consolidació els projectes socioempresarials que tenen el marc de referència de l'ESS per reforçar la seva viabilitat i el seu rol d'agents de desenvolupament del territori. Aquestes eines es concreten en l'assessorament i acompanyament a projectes socioempresarials, posant l'èmfasi en la idea del procés, de la gestió col·lectiva i del vessant societari, des de la coproducció entre l'administració i l'àmbit, dins el conjunt de dimensions de la consolidació empresarial.

Destaquem el model Sistema Integral Cooperatiu d'Intervenció Socioeconòmica (SICISE) per atendre necessitats socials i econòmiques de col·lectius vulnerables comptant amb la seva participació activa, ja implementat a les cooperatives pilot d'ALENCOP i DIOMCOOP, amb actuació al Districte.

7.4. Dinamització i participació en els espais d'interlocució, representació i articulació de l'Economia Social i Solidària del Districte

Una part molt rellevant de l'activitat implícita en les iniciatives d'Economia Social i Solidària és la intercooperació i el treball en xarxa.

Al districte de Sant Andreu existeixen dos espais: per una banda, la Taula d'Economia Social i Solidària, formada per representants del Districte i d'entitats d'ESS del territori i actualment en procés de reactivació i, per altra, la Xarxa d'Economia Solidària de Sant Andreu integrada per un conjunt d'iniciatives d'ESS.

Des del Districte es reconeixen els dos espais i es pretén escoltar, reflexionar i compartir quines són les necessitats dels projectes d'ESS que hi ha al territori per acordar les accions i recursos que permetin enfortir les iniciatives.

7.5. Participació en el desenvolupament i consolidació de la Fira d'Economia Solidària de Catalunya

La Fira d'Economia Solidària representa un actiu molt important per al sector de l'ESS i, en concret, per a les iniciatives de Sant Andreu. El manteniment d'aquesta fira al Districte permetrà que les iniciatives de l'Economia Social i Solidària del Districte puguin capitalitzar aquest esdeveniment en pro de la seva visibilitat al territori. També és un esdeveniment que genera impacte en l'entorn proper perquè mou una quantitat de persones important durant tot el cap de setmana.

El Pla preveu impulsar un nou conveni que permeti mantenir la celebració de la Fira d'Economia Solidària de Catalunya, que organitza la Xarxa d'Economia Solidària al recinte de la Fabra i Coats, i de les activitats paral·leles que s'hi facin.

7.6. Exploració de la viabilitat d'una experiència pilot de desenvolupament d'una xarxa o infraestructura per contrarestar l'escletxa digital

Tot i que Barcelona és una de les ciutats europees amb més ús d'Internet, hi ha diferències quant a la quantitat i qualitat de connexions a la xarxa, sobretot si es tenen en compte característiques socioeconòmiques com la renda familiar i el nivell d'estudis de les persones. Un estudi del Mobile World Capital del 2016, ressenyat als indicadors socioeconòmics del Pla, detecta que hi ha dos perfils majoritaris al districte de Sant Andreu, que són: persona usuària de nivell bàsic i persona que no és usuària.

El Pla planteja explorar la possibilitat de fer una experiència pilot en algun dels barris del Pla de Barris de Sant Andreu: la Trinitat Vella, el Bon Pastor i Baró de Viver. Conjuntament amb la Sagrera, el Congrés i els Indians i Navas són els barris del Districte que tenen majoritàriament persones usuàries d'Internet de nivell bàsic, mentre que el barri de Sant Andreu de Palomar és el que té més persones que no són usuàries d'Internet dels set barris del Districte. Cal saber quines són les possibilitats reals que aquesta experiència estigui vinculada a lògiques de codi obert, programari lliure i dimensió procomú, accés a xarxes de propietat col·lectiva per garantir un accés lliure i en igualtat de condicions a la xarxa.

03.4 . TURISME SOSTENIBLE

Línia estratègica 8

8. Gestionar el turisme com a desenvolupament econòmic de proximitat

A tota la ciutat s'està plantejant que l'estratègia territorial de la destinació tingui en compte les característiques i la capacitat d'acollida dels diferents territoris, així com els seus atractius de visita. Juntament amb el procés de reflexió de l'estratègia territorial de la destinació s'haurà d'iniciar un procés de reflexió per adaptar les eines de gestió urbana i territorial per fer front a aquest repte.

Abordar la destinació des d'una perspectiva territorial permet ordenar i gestionar els efectes del turisme, afavorint-ne el desenvolupament i millorant-ne la qualitat. Incrementa, també, la qualitat de la vida urbana, alhora que en permet obtenir una millor distribució dels efectes sobre el conjunt del territori.

El Pla de Turisme del districte de Sant Andreu, que ha tingut vigència fins al 2015, ha permès millorar la distribució de l'activitat turística promovent la posada en valor d'actius del Districte que no són visibles en els circuits habituals de l'oferta de la ciutat. Actualment, s'està iniciant el desenvolupament de l'Estratègia de Gestió Turística que permetrà desplegar el *Pla Estratègic de Turisme 2020* a Sant Andreu i establir el full de ruta en aquesta matèria per als propers anys. En paral·lel s'està treballant per fomentar el desenvolupament econòmic de proximitat, potenciar la identitat i la cultura local, afavorir l'emprenedoria i la generació de noves activitats, implicar els agents socials i econòmics del Districte i afavorir un turisme responsable i sostenible.

El Pla de Desenvolupament Econòmic treballarà per posar en valor el patrimoni material i immaterial del Districte, a més de continuar apostant per generar projectes finançats per l'impost d'estades turístiques.

Mesures:

8.1. Gestió del patrimoni cultural i vivencial del Districte com a tractor d'activitat econòmica

El districte de Sant Andreu disposa d'un patrimoni cultural i vivencial vinculat a la memòria històrica, el passat industrial i cooperativista, que ha deixat molt patrimoni arquitectònic de gran valor, així com els seus itineraris de jardins, parcs i vies d'aigua, entre d'altres. La realització del mapa i els set itineraris turístics del Districte han estat una eina per donar a conèixer aquests elements que poden oferir possibilitats de creixement econòmic al territori en convertir-se en tractors de visitants d'altres districtes o de l'àrea metropolitana.

En aquesta línia, el Pla de Desenvolupament Econòmic contempla les actuacions següents, algunes ja en acció i d'altres que es volen posar en marxa:

- Promoció d'esdeveniments de qualitat en determinats espais que permetin que la ciutadania de la resta de la ciutat hi participi.
- Creació d'eines informàtiques per millorar les informacions i els productes que es poden oferir als i les visitants, com per exemple l'app de turisme del districte de Sant Andreu, que incrementa l'interès per la visita i l'experiència de la persona visitant.
- Impuls de la senyalització turística com a element estratègic de posicionament i de qualitat de la destinació.
- Facilitació d'espais d'informació i d'interpretació, com el centre Tres Tombs o, en un futur, la Història de Sant Andreu, el Rec Comtal o la Fabra i Coats. Promoció de la restauració i la gastronomia que s'ofereix als diferents barris del Districte.
- Foment de projectes conjunts amb altres districtes, com per exemple la connexió de la casa de l'Aigua de la Trinitat Vella amb la de la Trinitat Nova.
- Estudis de rutes guiades que puguin afavorir recorreguts pels barris amb diverses temàtiques: seguint la seva història, amb mirada de dona o rutes accessibles per a persones amb mobilitat reduïda.

8.2. Impuls de la generació de projectes finançats per l'IEET, impost sobre les estades en establiments turístics

L'impost sobre les estades en establiments turístics (IEET) va ser creat per la Llei 5/2012, de mesures fiscals, financeres i administratives, va entrar en vigor l'1 de novembre de 2012 i representa un gruix de recursos per als territoris que poden emprar en un seguit d'actuacions.

Aquest impost està destinat al finançament d'actuacions concretes en l'àmbit de la promoció i gestió turística, en els àmbits i línies d'actuació següents: *Pla Estratègic de Turisme*, coneixement de l'activitat turística, turisme sostenible, ordenació i gestió del turisme, territori, districtes, barris i espais, activitat turística i desenvolupament econòmic, allotjament turístic, ús turístic de la mobilitat, patrimoni i cultura, i comunicació.

Al Districte ja s'han finançat alguns projectes amb l'IEET, com per exemple, l'exposició de restes arqueològiques de la Sagrera, la difusió i distribució de material turístic i digitalització de continguts turístics a la pàgina web, la conceptualització del pla de dinamització de la vil·la romana del Pont del Treball Digne o l'avantprojecte del centre d'interpretació Fabra i Coats.

03.5. UN NOU LIDERATGE PÚBLIC

Els barris del Districte són espais vius on hi ha una sòlida tradició d'iniciatives comunitàries que, amb l'objectiu de donar resposta a necessitats de desenvolupament local, ho han fet des de la proximitat, la complementarietat i la innovació social.

El nou lideratge públic ha de reconèixer l'existència d'aquests actors del territori que promouen activitat econòmica al districte de Sant Andreu, des d'òptiques molt arrelades i properes a les realitats sobre les quals intervenen. Posar en valor la capacitat d'intervenció social de lideratge comunitari del Districte implica que, l'Ajuntament, des de la proactivitat i amb visió de complementarietat, s'ha de vincular més intensament al teixit comunitari, construint relacions de col·laboració i coordinació amb les iniciatives existents, enfortint-les i fomentant que en sorgeixin de noves. Aquesta legitimitat en matèria socioeconòmica del teixit comunitari del territori és la base sobre la qual el Pla integra les seves propostes presentades en les sessions específiques d'elaboració d'aquest Pla o en altres entorns de debat i participació anteriors. Així es fa explícita la necessitat d'espais de concertació i de governança dels diferents actors implicats en el desenvolupament econòmic per pensar conjuntament el què i per codissenyar i coproduir el com.

Així mateix, el replantejament del model socioeconòmic requereix també un nou enfocament del rol de l'Administració pública local, marcat per un nou lideratge compartit per l'Administració territorial i les àrees implicades (Barcelona Activa, Comerç, Economia Social i Solidària, Turisme). L'impuls d'iniciatives amb impacte als barris, l'aposta per un desenvolupament econòmic que generi activitat de forma autònoma, duradora i sostenible o la contractació pública d'obres i serveis, són espais on l'Administració pot liderar dinàmiques de creació, distribució i ordenació de l'activitat econòmica en base a nous criteris: ocupació de qualitat, economia de proximitat i ESS.

Línia estratègica 9

9. Creació d'un nou model per a la promoció de l'activitat econòmica al territori

El Pla de Desenvolupament Econòmic pretén articular un nou model d'impuls del desenvolupament local al districte de Sant Andreu. Un model coproduït per mitjà d'un nou partenariat entre l'Administració municipal (Districte, Barcelona Activa i àrees implicades), el teixit comunitari (plataformes i entitats d'ESS, entitats de comerç associat, associacions de veïns i veïnes i entitats del territori) i el teixit econòmic (comerços i serveis de proximitat, el polígon del Bon Pastor i empreses mercantils en general que no participen en l'entorn comunitari).

El nou partenariat, de naturalesa pública, comunitària i privada, tindrà com a objectiu millorar les condicions de vida dels veïns i les veïnes del Districte i vindrà definit pels elements següents:

- Creació d'un nou model de lideratge municipal: l'Ajuntament ha de redefinir el seu rol en relació amb el desenvolupament local del territori. D'una banda, el lideratge ha de ser compartit per Districte, Barcelona Activa i altres àrees vinculades al desenvolupament local, com expressió d'un model que pretén combinar les fortaleses de l'estructura municipal territorial i sectorial. De l'altra, aquest lideratge ha de ser més flexible: a vegades implicarà

que l'Administració actui com a prestadora de serveis de desenvolupament local, en d'altres com a coproductora d'accions amb actors del territori i en d'altres com a coordinadora o facilitadora de projectes compartits.

- Reconeixement i impuls del teixit comunitari en desenvolupament local: les entitats que formen part de l'entorn comunitari juguen un paper important en la creació de desenvolupament a Sant Andreu. Ho fan en diverses dimensions, com per exemple l'impuls de l'ocupació, la millora de la formació, la creació d'Economia Social i Solidària, l'autoocupació o el desenvolupament comercial, entre d'altres. Un rol que és necessari reconèixer, posar en valor i promoure per tal de generar activitat econòmica arrelada al territori i lligada a les necessitats dels seus veïns i les seves veïnes.
- Implicació dels agents econòmics més enllà de l'àmbit comunitari: per generar desenvolupament local cal comptar amb les empreses que, malgrat que no participen en l'entorn comunitari, obren al territori o hi tenen la seva seu social.

Mesures:

9.1. Identificació i mapatge del conjunt de recursos ocupacionals i formatius d'entitats i operadors públics del Districte

Identificar els diversos actors que operen al territori en matèria ocupacional i quins són els recursos que hi ha a disposició de la ciutadania, ja siguin operats de forma privada, comunitària o pública, és rellevant per poder teixir la xarxa al territori. El coneixement d'aquests recursos permetrà observar què es posa a disposició de la ciutadania, quines mancances existeixen i quins recursos poden coordinar-se per millorar-ne l'eficiència i impacte.

El Pla treballarà per disposar d'una eina en format digital i treballada de forma col·laborativa que permeti identificar tots aquests recursos i, així, poder treballar per oferir una oferta de recursos més completa en termes de formació, necessitats del territori i actuacions coordinades entre diversos actors.

Cal tenir present que l'Estratègia per l'Ocupació de Barcelona 2016-2020 defineix dues mesures vinculades a aquest punt: la mesura 4, que estableix l'elaboració d'un mapa de tots els dispositius i recursos que operen a la ciutat de Barcelona vinculats al foment de l'ocupació en tots els seus aspectes, i la mesura 18, que estableix fer un mapa de recursos formatius disponibles, dins de l'articulació de la Xarxa de Formació Professional a Barcelona.

Línia estratègica 10

10. Impuls d'una major contractació pública socialment responsable des del Districte

Les clàusules socials han estat una demanda reiterada des de fa temps per les entitats del teixit comunitari del Districte, així com d'entitats socials del conjunt de la ciutat. Empreses d'inserció i entitats de l'Economia Social i Solidària reclamaven una eina que permetés valorar en la contractació pública els nombrosos impactes positius que genera la seva activitat en termes de desenvolupament local de proximitat. Una eina que no tingués per objectiu impulsar un tipus determinat d'empresa, sinó generar noves oportunitats d'ocupació, treball digne, inclusió social i comerç ètic al territori.

És en aquest context que a l'octubre de 2016 es publica la *Guia de contractació pública social*,

un instrument per impulsar la contractació pública socialment responsable. La Guia neix amb la voluntat de ser una eina de transformació socioeconòmica, ja que considera la contractació municipal no únicament com una via per adquirir béns i serveis, sinó com una eina estratègica més de política econòmica i social municipal. Elaborada a partir del consens amb el sector empresarial, sindicats, associacions i entitats ciutadanes, la Guia preveu la inclusió en els plecs de les licitacions públiques requisits per reduir la importància de l'oferta econòmica en la valoració de les propostes i per potenciar la protecció de les petites i mitjanes empreses, els drets laborals, l'Economia Social i Solidària, el comerç just, la igualtat de gènere, la inserció de col·lectius vulnerables, el respecte a la diversitat funcional, no sexista, i el respecte a la conciliació.

Aquesta Guia s'ha traduït en el Decret d'Alcaldia S1/D/2017-1271 de 24 d'abril de contractació pública sostenible de l'Ajuntament de Barcelona, que haurà de ser aplicat pel conjunt de l'Ajuntament i de les empreses i entitats amb participació majoritària que formen el Grup Municipal.

En l'aplicació de la *Guia de contractació pública social* i del decret esmentat tindran com a prioritat, entre d'altres, les clàusules referides als salaris de les persones treballadores ocupades en l'execució del contracte, pel que fa als criteris d'adjudicació i pel que fa a les condicions d'execució, el pagament del preu a les empreses subcontractades, el manteniment de les condicions laborals durant la vigència del contracte, la contractació de persones en situació d'atur amb dificultats especials d'inserció laboral o d'exclusió social i la igualtat de gènere.

El districte de Sant Andreu, en aplicació del Decret d'Alcaldia, esdevé Districte referent per la implementació de les clàusules socials següents:

- Criteri de valoració: salari de les persones treballadores ocupades en l'execució del contracte.
- Condició d'execució contractual: subcontractació amb empreses d'economia social. En els contractes d'obres, a més, es preveu l'ambientalització dels plecs, aplicant, en tot allò que sigui possible, les instruccions tècniques específiques.

L'objectiu de ser referent és posar un plus de gestió aprofundint en la implementació i eficàcia de les mesures amb l'objecte de compartir coneixement amb els altres districtes i/o àrees, si fos el cas.

En aquest sentit, ja s'ha començat a implementar en els contractes administratius en què gran part del pressupost de licitació és el pagament de salaris de prestadors de serveis. En sectors on els salaris establerts en els convenis col·lectius són baixos, s'aplica el criteri de valoració d'increment del salari de les persones treballadores ocupades en l'execució del contracte.

En els contractes d'obra, quan això és possible, s'ha començat a introduir, com a condició d'execució, la subcontractació amb empreses d'economia social, a més de l'ambientalització quan això és pertinent. Aquesta clàusula està pensada bàsicament per als contractes d'obres, si bé es pot aplicar en altres tipologies contractuals on la subcontractació de part del contracte és habitual i significativa.

La voluntat és anar avançant i implementar el màxim nombre possible de mesures de caire social i ambiental en tots els contractes que es licitin des del Districte.

Mesures:

10.1. Elaboració d'un catàleg de potencials proveïdors socioeconòmics de proximitat de productes i serveis del Districte

L'objectiu d'aquest Pla és el desenvolupament econòmic del districte de Sant Andreu i, per tant, també s'ocupa de la dinamització del teixit empresarial, la seva sostenibilitat i arrelament local. Per això, es procurarà que les empreses del territori, petits comerços i iniciatives de l'Economia Social i Solidària del Districte participin dels processos de contractació pública, aquesta, però, vindrà condicionada pel compliment de la normativa vigent en matèria de contractació pública i en l'aplicació de les clàusules socials i mediambientals contemplades a la *Guia de contractació pública*, així com del compliment de les clàusules estipulades als corresponents plecs de condicions.

A fi d'avançar cap aquest objectiu, el Districte procedirà a fer una relació dels diferents proveïdors de serveis, obres i subministres amb seu social a Sant Andreu amb qui es treballa des de les diferents direccions i/o departaments per conèixer la realitat actual.

Així mateix, s'impulsarà la creació d'un catàleg d'empreses proveïdores de serveis, obres i productes amb seu social al Districte que poden ser susceptibles de participar en els diferents processos de licitació i/o contractació impulsats des del districte de Sant Andreu.

10.2. Impulsar, en la mesura que sigui possible i en el marc jurídic vigent, la compra de productes i la contractació de serveis a agents de proximitat i/o a actors de l'ESS

El districte de Sant Andreu continuarà aplicant la reserva social destinada a la contractació a Centres Especials de Treball, Empreses d'Inserció i Entitats sense afany de lucre la finalitat de les quals sigui la integració laboral o social de persones amb risc d'exclusió social, i potenciarà la participació del comerç de proximitat i de les empreses d'Economia Social i Solidària amb seu social a Sant Andreu en els diferents processos de licitació i/o contractació encetats des del Districte. Participació que òbviament haurà d'estar subjecta a la legislació de contractació pública vigent i al compliment de les clàusules contemplades als plecs administratius i tècnics dels diferents contractes que tramita el districte de Sant Andreu, i a la idoneïtat dels contractes.

10.3. Compliment de les obligacions socials de les empreses contractades per prestar serveis al Districte

A fi de garantir el compliment de les obligacions de caire social desenvolupades a les clàusules socials, que seran incloses en totes les contractacions de l'Ajuntament, recollides als Plecs de Condicions de contractació, el Districte desenvoluparà els mecanismes necessaris, com ara auditories, exàmens i/o inspeccions específiques, orientats al compliment de les obligacions recollides als corresponents plecs de condicions.

04. Cronograma

	2017				2018				2019				2020				2021				
	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	
Línia estratègica 1 Impulsar l'ocupació dels veïns i de les veïnes en situació d'atur																					
Mesura 1.1 Sessions informatives i activitats de foment de l'ocupabilitat al districte de Sant Andreu																					
Mesura 1.2 Accions per al foment de l'ocupació juvenil de qualitat al districte de Sant Andreu																					
Mesura 1.3 Nou dispositiu d'inserció sociolaboral per a persones joves amb problemàtiques de salut mental i/o patiment psicològic																					
Mesura 1.4 Projectes d'atenció integral i d'impuls per l'ocupació																					
Mesura 1.5 Accions de formació - capacitat al districte de Sant Andreu																					
Mesura 1.6 Contractació de persones en situació d'atur per mitjà de plans d'ocupació o altres mesures d'experiència laboral																					
Mesura 1.7 Creació d'una Taula d'Ocupació al districte de Sant Andreu																					
Línia estratègica 2 Promoure treball digne																					
Mesura 2.1 Radiografia de la precarietat laboral al districte de Sant Andreu																					
Mesura 2.2 Accions específiques per a persones en situació de precarietat laboral																					
Mesura 2.3 Impuls de la responsabilitat social de les empreses al districte de Sant Andreu																					

	2017				2018				2019				2020				2021			
	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T
Línia estratègica 3 Promoure el comerç de proximitat																				
Mesura 3.1 Enfortiment de la visibilitat del comerç																				
Mesura 3.2 Impuls de l'associacionisme comercial																				
Mesura 3.3 Millora de la competitivitat i l'emprenedoria																				
Mesura 3.4 Foment de les sinergies amb altres sectors																				
Mesura 3.5 Integració de l'hàbitat urbà i el comerç																				
Mesura 3.6 Posada en valor de la participació ciutadana i del seu vessant social																				
Línia estratègica 4 Promoure activitat econòmica sostenible i de qualitat																				
Mesura 4.1 Detecció de pols econòmics que té el territori per crear activació econòmica																				
Mesura 4.2 Foment de projectes d'impuls socioeconòmic del districte de Sant Andreu per mitjà d'instruments de finançament																				
Mesura 4.3 Assessorament tècnic a projectes de base comunitària i d'entitats del territori sobre ocupació i desenvolupament local, existents o emergents																				
Mesura 4.4 Sessions informatives i formatives de foment de l'activitat econòmica al districte de Sant Andreu																				
Mesura 4.5 Impuls d'accions d'informació i sensibilització sobre finançament alternatiu																				
Mesura 4.6 Impuls d'eines per a l'activació de locals buits																				

	2017				2018				2019				2020				2021				
	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	
Línia estratègica 5 Dinamització industrial del polígon del Bon Pastor																					
Mesura 5.1 Incorporació d'una figura de dinamització industrial																					
Mesura 5.2 Cartera de serveis i programes adaptats per a empreses del polígon																					
Mesura 5.3 Programes d'economia verda i circular																					
Mesura 5.4 Enfortiment de la cooperació empresarial																					
Mesura 5.5 Dinamització de naus buides per millorar l'atractivitat																					
Mesura 5.6 Promoció de la incorporació de dones a les empreses del polígon																					
Línia estratègica 6 Promoure nova Economia Social i Solidària (ESS)																					
Mesura 6.1 Promoció de l'Economia Social i Solidària des de l'impuls comunitari																					
Mesura 6.2 Accions d'acompanyament, formació i de sensibilització a persones i iniciatives																					

	2017				2018				2019				2020				2021				
	1 T	2 T	3 T	4 T	1 T	2 T	3 T	4 T	1 T	2 T	3 T	4 T	1 T	2 T	3 T	4 T	1 T	2 T	3 T	4 T	
Línia estratègica 7 Enfortir l'Economia Social i Solidària existent a Sant Andreu																					
Mesura 7.1 Identificació i visibilització d'iniciatives existents d'Economia Social i Solidària																					
Mesura 7.2 Impuls de l'Economia Social i Solidària a partir d'iniciatives comunitàries existents																					
Mesura 7.3 Suport a la consolidació d'iniciatives socioempresarials viables i alineades amb l'interès públic																					
Mesura 7.4 Dinamització i participació en els espais d'interlocució, representació i articulació de l'Economia Social i Solidària del Districte																					
Mesura 7.5 Participació en el desenvolupament i consolidació de la Fira d'Economia Solidària de Catalunya																					
Mesura 7.6 Exploració de la viabilitat d'una experiència pilot de desenvolupament d'una xarxa o infraestructura per contrarestar l'escletxa digital																					
Línia estratègica 8 Gestionar el turisme com a desenvolupament econòmic de proximitat																					
Mesura 8.1 Gestió del patrimoni cultural i vivencial del Districte com a tractor d'activitat econòmica																					
Mesura 8.2 Impuls de la generació de projectes finançats per l'IEET, impost sobre les estades en establiments turístics																					

	2017				2018				2019				2020				2021			
	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T
Línia estratègica 9 Creació d'un nou model per a la promoció de l'activitat econòmica al territori																				
Mesura 9.1 Identificació i mapatge del conjunt de recursos ocupacionals i formatius d'entitats i operadors públics del Districte																				
Línia estratègica 10 Impuls d'una major contractació pública socialment responsable des del Districte																				
Mesura 10.1 Elaboració d'un catàleg de potencials proveïdors/ores de proximitat de productes i serveis del Districte																				
Mesura 10.2 Impulsar, en la mesura que sigui possible i en el marc jurídic vigent, la compra de productes i la contractació de serveis a agents de proximitat i/o actors de l'ESS																				
Mesura 10.3 Cumpliment de les obligacions socials de les empreses contractades per prestar serveis al Districte																				

05. Recursos

Els Plans de Desenvolupament Econòmic són instruments de política pública que, a diferència d'altres intervencions de desenvolupament local de l'Administració, no es defineixen en funció d'unes partides pressupostàries prèviament establertes.

En tot cas, l'anàlisi dels recursos econòmics sí que permet establir que, amb caràcter anual, el Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Andreu comptarà amb un pressupost inicial mínim d'1.500.000 €, i així continuarà durant els cinc anys d'execució. En aquest pressupost queden inclosos els dos Pla de Barris que té el Districte.

En aquesta anàlisi cal tenir present que el Pla el formen tant les mesures específicament dissenyades i que podríem anomenar de nova creació, com aquelles que ja existeixen i que en el marc del Pla seran ampliadades o reforçades, així com les altres intervencions territorialitzades de diversos operadors municipals que el Pla integra per la seva vocació d'espai comú d'aterratge de la dinamització del desenvolupament local del districte de Sant Andreu.

Aquest és el cas de l'eix d'activació econòmica de Pla de Barris que coordina Barcelona Activa (per delegació de Foment de Ciutat, que és qui lidera aquesta intervenció) que, per aquesta lògica d'integració, inclou les seves actuacions en l'actual document. Dels tres barris que s'inclouen en els dos Pla de Barris del Districte, els del Bon Pastor i Baró de Viver compten amb un pressupost d'1.400.000 euros únicament per a l'eix esmentat per al període 2017-20; el de la Trinitat Vella disposarà de 690.000 euros pel mateix eix i període.

En conseqüència, perquè el Pla pugui tenir el rol d'agregar i fer de tractor de totes aquelles actuacions que, al llarg de cinc anys de vigència del Pla, es considerin potencialitats a incorporar, es requereix un marc d'acció flexible i viu. És per això que es parla de pressupost inicial mínim i, per tant, quan els requeriments econòmics de les accions proposades demandin sobrepassar el pressupost anual, es treballarà per aconseguir finançament addicional, ja sigui en el marc pressupostari municipal o mitjançant altres fonts de finançament. Al mateix temps se sumaran al pressupost les contribucions del conjunt d'operadors públics i actors econòmics del territori per a l'execució completa o parcial de les mesures.

En la rendició de comptes anual del seguiment i avaluació de les mesures, s'inclourà la quantificació econòmica de cadascuna per definir el cost final del Pla en cada anualitat.

El Pla de Desenvolupament Econòmic comptarà amb un equip tècnic dedicat a l'impuls i coordinació de les seves mesures. Aquest equip tècnic dedicat el conforma l'equip tècnic de la Direcció de Desenvolupament de Proximitat de Barcelona Activa al districte de Sant Andreu i l'equip tècnic i directiu del districte de Sant Andreu.

Algunes accions que compten amb pressupost compromès per al 2017 en el moment de presentació d'aquest Pla, són:

- Districte de Sant Andreu:
 - Plànol ruta de les tapes: 9.975,76 euros.
 - Infraestructures aproximades: 30.000 euros.

- Barcelona Activa:
 - Programa Treball als barris (la Trinitat Vella, el Bon Pastor, Baró de Viver): 382.921,70 euros.
 - Dinamització del polígon del Bon Pastor: 44.000 euros.
- Direcció de Comerç: 49.690 euros.
- Direcció de Turisme i Esdeveniments (a través IETT):
 - Projectes amb taxa aprovada: 121.026,77 euros.
 - Presentats pendents d'aprovació: 43.412,77 euros.
- Altres projectes: 215.294 euros.
- **Total: 896.027 euros.**

A més d'aquestes accions, al llarg de 2017 se'n realitzaran d'altres que s'espera que situïn el cost total de les mesures implementades en 1.500.000 euros al final de l'exercici.

6. Governança

La implementació del Pla de Desenvolupament Econòmic del districte de Sant Andreu requereix l'aplicació d'un model de governança adequat que determini l'estratègia de gestió organitzativa, és a dir, els instruments, persones i organitzacions que han d'assumir responsabilitats concretes, els òrgans que articularan la participació dels veïns i de les veïnes al llarg dels cinc anys d'execució del projecte, així com la posada en marxa, gestió i avaluació del Pla.

Per fer efectiu el desplegament del Pla, es proposen els espais de treball i concertació següents:

Espai de Lideratge: Grup Motor del Pla de Desenvolupament Econòmic del districte de Sant Andreu.

És l'espai municipal de lideratge a l'hora de crear i compartir estratègia al territori, per una banda, i en relació amb la governança del procés, per una altra. El Grup Motor està format per membres de l'equip tècnic i consellers d'economia del districte de Sant Andreu; de Barcelona Activa, l'equip de la direcció de Desenvolupament de Proximitat a Sant Andreu, de Projectes Integrals d'Ocupació i d'Innovació Socioeconòmica; la direcció de Comerç i la direcció de Turisme; el Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum, i el Pla de Barris. Aquest és un espai de posada en comú del conjunt d'intervencions que en clau de desenvolupament econòmic, des de diferents instàncies municipals, s'han de desenvolupar al districte de Sant Andreu. És un instrument estratègic per promoure i fer efectiva la coordinació institucional (interdepartamental/interadministrativa) i la transversalitat (interna i sectorial). El Grup Motor del Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Andreu es reuneix amb una periodicitat mensual, el primer dijous de cada mes.

Espais de rendició de comptes: Consell de Comerç, Taula d'Economia Cooperativa, Social i Solidària, Taula d'Ocupació i Grup de millora del polígon.

Aquests seran els espais de rendició de comptes global, on el Grup Motor informará de l'estat d'execució del Pla. El seu objectiu fonamental serà, a més de rendir comptes, incentivar que els agents que hi participin avaluin el grau de compliment de les línies estratègiques, al mateix temps que es fa un seguiment de la implementació dels projectes i es recullen propostes.

Aquests espais, impulsats des del Districte, són:

- **Consell de Comerç**, òrgan consultiu i de participació ciutadana del districte de Sant Andreu en l'àmbit del comerç. El conformen la regidora, les associacions i eixos comercials del territori i els i les representants dels partits polítics. Es reuneixen un mínim de dues vegades a l'any.
- **Taula d'Economia Social i Solidària**, taula de treball en què participen les entitats del sector d'Economia Social i Solidària del territori, amb la missió de desenvolupar i fomentar un conjunt de programes i activitats de suport a aquest sector.
- **Taula d'Ocupació**, nou espai d'intercanvi i coordinació de projectes ocupacionals, amb l'objectiu de fomentar el coneixement entre les diferents iniciatives que hi ha al territori, l'intercanvi d'experiències i metodologies amb els i les professionals implicats i implicades en els projectes, la complementarietat i la coordinació de les accions que es porten a terme al Districte. Està plantejada com una nova mesura del PDE.

- **Grup de millora del polígon**, taula de treball que dóna suport a l'activitat industrial i a la mobilitat de la zona del polígon i entorns. Està representada per les veïnes i veïns, personal tècnic municipal, les empreses, grups polítics i sindicats.

Com a mínim un cop l'any es presentarà un informe amb l'estat de les actuacions del Pla en la sessió plenària del Consell de districte de Sant Andreu.

Les dades i la informació actualitzada es podran consultar a la web habilitada per al seguiment i coneixement del Pla.

Espais de coproducció

Aquests espais de coproducció representen els d'operativització de les mesures, que es concreten en: liderar i assignar les tasques derivades del desplegament del Pla, coordinar-lo tècnicament i fer-ne el seguiment, avaluació i presa de decisions per a la implementació de les mesures.

Per fer efectiva la coproducció, des del Grup Motor es convocaran aquests espais d'acord amb les mesures o projectes concrets del Pla. En aquests espais han de confluïr l'equip tècnic de desenvolupament econòmic de Sant Andreu i les entitats i iniciatives del territori implicades en la mesura o projecte en qüestió i serà el mateix espai qui determini la dinàmica de desenvolupament. Així mateix, aquests espais també es poden convocar a instàncies d'iniciatives o entitats del territori.

7. Annex

Entitats participants en les sessions de treball del territori descrites en el capítol 01.4. S'utilitza la denominació d'entitat que les mateixes persones assistents han utilitzat en la llista de signatures:

ENTITATS CIUTADANES I EMPRESES

- AAVV Congrés Indians
- AAVV La Sagrera
- AFOCA
- Andròmines
- AREP (CET La Calaixera)
- Asociación Amigos Mira
- Associació de comerciants de la Trinitat Vella
- Associació de comerciants del Bon Pastor
- Associació de Veïns Barri de Navas
- Associació d'Empreses del Polígon Industrial Bon Pastor
- Associació Onze de Setembre
- Banc del Temps Bon Pastor
- Casal de Barri El Congrés-Indians
- Centre CONVIVIM (Fund. Viarany)
- Centre l'Art i la Fàbrica
- Comissió d'Urbanisme Baró de Viver
- Coodin
- Eix Comercial Sant Andreu
- Eix Maragall
- Fundació Desenvolupament Comunitari
- Iul S.A.
- La Fàbrica
- La Fàbrica de Creació Fabra i Coats
- La Madre
- Menjador Ca La Rosa
- Metal·lúrgica Diroca
- MixFlow
- Músics per la Pau - Projecte Vozes
- SAAC Navas
- Sant Andreu Nord Comerç
- Sepra
- Servei d'Acompanyament Foment Voluntariat
- Sinèrgics
- T'acompanyem
- TEB
- Unió botiguers Congrés-Indians
- Urbaser SA
- XES

ENS PÚBLICS

- Agència de Salut
- Barcelona Activa
- Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum
- Direcció de Comerç
- Direcció de Turisme
- Districte de Sant Andreu
- Consorci d'Educació
- Pla de Barris
- Serveis Socials

